

ΗΛΙΑ Σ. ΠΑΠΑΔΑ
ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ ΤΗΣ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΣ
ΤΟΥ Ζ' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ ΘΗΛΕΩΝ ΑΘΗΝΩΝ

ΕΥΡΙΠΙΔΟΥ
ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ Η ΕΝ ΤΑΥΡΟΙΣ

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Β' ΕΚΔΟΣΗ

ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ: Α. ΜΑΤΑΡΑΓΚΑ
ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΕΟΥΣ 15 — ΑΘΗΝΑΙ

ΕΣ ΤΩΝ ΑΓΧΩΝ ΤΩΝ
Α. Ηλίας Μωυζέωσος,
Ταχυδρομείο 711,
Αθήνας και Αχαΐας 71102.

~~Αθήνα~~
16/3/58

ΗΛΙΑ Σ. ΠΑΠΑΛΑ
ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ ΤΗΣ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΣ
ΤΟΥ Ζ' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ ΘΗΛΕΩΝ ΑΘΗΝΩΝ

ΕΥΡΙΠΙΔΟΥ
ΦΙΓΕΝΕΙΑ Η ΕΝ ΤΑΥΡΟΙΣ

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Β' ΕΚΔΟΣΗ

ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ: **Α. ΜΑΤΑΡΑΓΚΑ**
ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΕΟΥΣ 15 — ΑΘΗΝΑΙ

19110

Τὰ γνήσια αντίτυπα ἔχουν τὴν ὑπογραφή τοῦ μεταφραστῆ

ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΚΑΙ ΕΡΓΑΣΙΑΙ
Α. ΜΑΤΑΡΑΓΚΑ
ΝΑΥΑΡΙΝΟΥ 12 - ΑΘΗΝΑΙ
ΤΗΛ. 610-205

Π Ρ Ο Λ Ο Γ Ο Σ

ΑΠΟ ΤΟ ΣΟΦΟΚΛΗ ΣΤΟΝ ΕΥΡΙΠΙΔΗ

Ὁ τρίτος ἀπὸ τοὺς μεγάλους τραγικοὺς τῆς ἀρχαίας ἐποχῆς, ὁ Εὐριπίδης, γεννήθηκε τὸ 480 π. Χ. στὴ Σαλαμίνα. Ἦταν δηλ. μόνο κατὰ 15 χρόνια πιὸ νέος ἀπὸ τὸ Σοφοκλῆ. Καὶ ὅμως, ἂν κυττάξῃ κανεὶς τὶς ἰδέες τοὺς καὶ τὴ δραματικὴ τους τέχνη, θὰ νομίσῃ ὅτι αὐτοὺς τοὺς δύο τραγικοὺς τοὺς χωρίζαν αἰῶνες. Τόσο μεγάλη στάθηκε ἡ διαφορὰ ἀνάμεσά τους.

Ἔτσι ὁ Σοφοκλῆς, σὰν μνημένος στὴν Ἑλευσινιακὴ διδασκαλία, ἀκολουθεῖ τὰ θρησκευτικὰ δόγματα, ὅπως καὶ ὁ Αἰσχύλος, καὶ διδάσκει, πῶς πάνω ἀπὸ τὰ πράγματα τοῦ κόσμου στέκονται δημιουργοὶ καὶ ἐπόπτες οἱ Θεοί, ἔτοιμοι νὰ τιμωρήσουν, σὰν δοῦνε στοὺς ἀνθρώπους ἀσέβεια, κακία, περηφάνια. Εἶχε ἀκόμη τὴ γνώμη, πῶς οἱ ἄνθρωποι κάνουν τὰ ὅσα κάνουν, καὶ ζοῦνε, ὅπως ζοῦνε, ὄχι πάντοτε μὲ ἐλεύθερη τὴ θέληση, γιατί πιέζονται ἀπὸ τὸ βᾶρος τῆς κληρονομικότητος καὶ ὀδηγοῦνται ἀπὸ τὸ πεπρωμένο, καὶ δέχονται ἀκόμη παρορμήσεις καὶ ἐπεμβάσεις ἀπὸ τὸ μέρος τῶν Θεῶν εἴτε γιὰ εὐτυχία εἴτε γιὰ δυστυχία. Γι' αὐτὸ τονίζει, πῶς ἡ πιὸ ἀνώτερη ἀρετὴ στὸν ἄνθρωπο εἶναι ἡ φρόνηση, πὺ πρώτη ἐκδῆλωσή της πρέπει νὰ εἶναι ἡ εὐσέβεια καὶ ἡ ταπεινοφροσύνη, γιατί μονάχα ἔτσι ὁ ἄνθρωπος μπορεῖ νὰ κερδίσῃ τὴν εὐμένεια τῶν Θεῶν καὶ νὰ ἐξασφαλίσῃ τὴ δυνατὴ εὐδαιμονία, παίρνοντας ἀπὸ αὐτοὺς βοήθεια ἀπέναντι στὸ πεπρωμένο ἢ στὶς δυσμένειες πὺ ἔχει ἡ ζωὴ. Καὶ εἶναι βέβαιος γι' αὐτά, καὶ ἔχει ἀπόλυτη πεποίθηση στὰ ὅσα ἔμαθε κοντὰ στοὺς ἱερεῖς· ἔχει τὴν πίστη τοῦ πραγματικοῦ σοφοῦ, πὺ τίποτα δὲν τὸν σαλεύει ἀπὸ τὴ θέση του, οὔτε καὶ ὁ θάνατος ἀκόμη. Καὶ εἶναι οἱ τραγωδίες του πιστὸς καθρέφτης τῆς ψυχῆς του. Γι' αὐ-

τὸ καὶ ὄλες στρέφονται γύρω ἀπὸ τὸ ἴδιο διδασμα περίπου, γιὰτὶ αὐτὸ κυριαρχεῖ ἀπόλυτα μέσα στὴν ψυχὴ του, καὶ ἐνδιαφέρεται καὶ φλέγεται γιὰ νὰ τὸ μεταδώσῃ καὶ στοὺς ἄλλους. Ὅλα τὰ ἄλλα εἶναι δευτερεύοντα γι' αὐτόν, καὶ ἔχουν πῶς λίγη σημασία.

Ἔτσι ὄλες οἱ τραγωδίες τοῦ Σοφοκλῆ ἀποβλέπουν στὴν εὐλάβεια, στὸ σεβασμὸ, στὸ φόβο πρὸς τὸ Θεῖο, γιὰτὶ ὁ βασικότερος σκοπὸς τῆς τραγωδίας γιὰ τὸν Αἰσχύλο καὶ τὸ Σοφοκλῆ ἦταν ἡ διδασκαλία ἰδεῶν ἠθικοθησκευτικῶν. Ἄλλωστε μὲ τὴν εὐκαιρία θρησκευτικῶν ἑορτῶν ξεκίνησε ἡ τραγωδία, καὶ εἶχε χρῶμα θρησκευτικὸ, τουλάχιστο στὰ ἔργα τοῦ Αἰσχύλου καὶ τοῦ Σοφοκλῆ. Καὶ χρησιμοποιοῦσαν καὶ οἱ δύο τὴ γοητεία τῆς τέχνης, γιὰ νὰ ἐξάρουν περισσότερο ἐκεῖνο ποὺ δίδασκαν, ὥστε νὰ ἐντυπωθῇ βαθιὰ στὴν ψυχὴ τῶν θεατῶν.

Ὁ Εὐριπίδης ἀντίθετα ἦταν μαθητὴς τοῦ φιλοσόφου Ἀναξαγόρα καὶ τῶν σοφιστῶν Προδίκου καὶ Πρωταγόρα. Βέβαια ἄκουσε καὶ τὸ σοφὸ Σωκράτη, καὶ ἄλλους, ποὺ δίδασκαν στὴν ἐποχὴ του στὴν Ἀθήνα. Ἔτσι ἀπόχτησε παρὰ πολλὰς γνώσεις, καὶ γιὰ ὄλα χαίροταν νὰ διδάσκῃ καὶ νὰ φιλοσοφῇ καὶ νὰ ἐκφέρῃ γνώμη στὴν κάθε εὐκαιρία. Γι' αὐτὸ καὶ τῆς σκηνῆς φιλόσοφο τὸν εἶπαν. (ὁ ἀπὸ σκηνῆς φιλόσοφος).

Ἦταν πνευμὰ ἐλεύθερο, ποὺ δὲν πίστευε σὲ τίποτα, ἂν δὲν μποροῦσε νὰ τὸ ἀντιληφθῇ μὲ τίς αἰσθήσεις, ἢ νὰ τὸ ἐλέγξῃ μὲ τὴ λογικὴ καὶ νὰ τὸ βρῇ σωστό.

Σὰν σοφιστὴς, ἤθελε νὰ ἐρευνᾷ τὸ καθετί, νὰ φαίνεται σοφὸς σὲ ὄλα, μὰ πάντα ἔμενε μὲ τὴν ἀμφιβολία, ποὺ τοῦ βασάνιζε τὴν ψυχὴ, καθὼς συμβαίνει σ' ὄλους, ποὺ ξέρουνε πολλὰ, χωρὶς μέσα σ' αὐτὰ νὰ βρίσκουν τὴν ἀλήθεια, ποὺ ἱκανοποιεῖ καὶ δίνει τὴ γαλήνη. Γι' αὐτὸ καὶ ἦταν ἀνήσυχος τὸ πνεῦμα του καὶ ἀναποδογύριζε τὰ πάντα ἐκεῖ ποὺ ἐρευνοῦσε διψώντας τὴν ἀλήθεια.

Ἔτσι σὲ τίποτα, ἀπ' ὄσα εἶχε ἀφήσει ἢ παράδοση, δὲν ἔμενε ἱκανοποιημένος, καὶ ὄλα ἤθελε μὲ ἄλλο τρόπο νὰ τὰ παρουσιάσῃ. Μῦθος γιὰ μῦθος δὲν ἄφησε στὴ θέση του, ὄσους δὲν ἔβρισκε ὁ νοῦς του λογικούς.

Φαίνεται ἀκόμη πὼς δὲν πίστευε πολὺ καὶ στὰ δι-

δάγματα για τούς Θεούς, που δίδασκε τῆς ἐποχῆς του ἡ θρησκεία, ὅπως πίστευαν ὁ Σοφοκλῆς καὶ ὁ Αἰσχύλος. Ὁχι βέβαια πὼς δὲν πίστευε σὲ Θεό, ἀλλὰ τὸν ἤθελε πιὸ ξεμακρὰ καὶ ὄχι ἐπιστάτῃ στὸ βίο τοῦ ἀνθρώπου. Ἔτσι τοῦ περιόριζε πολὺ τὸ ρόλο, καὶ ἔδινε στὸν ἄνθρωπο περισσότερη ἐλευθερία καὶ εὐθύνη.

Γι' αὐτὸ καὶ δὲ σεβόταν ὁ Εὐριπίδης τούς χρησμούς, οὔτε παραδεχόταν πεπρωμένο. Καὶ ὅσα καλὰ ἢ κακὰ συμβαίνουν στοὺς ἀνθρώπους νόμιζε, πὼς δὲν προέρχονται ἀπὸ τούς Θεούς, ἀλλ' ἀπὸ τὴν ἀνθρώπινη προαίρεση, καλὴ ἢ κακὴ, ἀπὸ τὰ προτερήματα ἢ τὰ ἐλαττώματα τῶν ἴδιων τῶν ἀνθρώπων.

Καὶ φαίνεται μ' αὐτὸ ὁ Εὐριπίδης, ὅτι ἀκολουθοῦσε τὸ Σωκράτη, που δίδασκε πὼς ἡ ἀρετὴ εἶναι γνῶση, καὶ πὼς κάνοντας δὲν κάνει τὸ κακό, γιατί τὸ θέλει. Ἔτσι εἶχε τὴ γνῶμη, πὼς κάθε ἄνθρωπος ἔπρεπε νὰ μορφωθῆ, νὰ μάθῃ, ποιὸ τὸ κακό, ποιὸ τὸ καλό, καὶ ἔτσι μορφωμένος πιά νὰ βρῆ μόνος του κατόπιν καὶ νὰ ἀκολουθήσῃ ἐλεύθερος καὶ αὐτεξούσιος τῆς ἀρετῆς τὸ δρόμο, που ὀδηγεῖ πρὸς τὴν εὐδαιμονία, χωρὶς νὰ περιμένῃ νὰ τοῦ τὴ δώσουν οἱ Θεοὶ σὰν ἀμοιβὴ γιὰ τὴν εὐσέβειά του.

Νόμιζε δηλαδή ὁ Εὐριπίδης, ὅτι ὁ ἄνθρωπος εἶναι ἀπόλυτα ἐλεύθερος στὴ σκέψη καὶ στὴν πράξη, καὶ ὅτι μὲ τὴ μόρφωση θὰ μπορούσε ν' ἀνέβῃ παραπάνω, ν' ἀντιληφθῆ τὸ δίκαιο τ' ἀληθινὸ καὶ τὸ ὠραῖο, καὶ ἔτσι ἔπειτα θὰ συνταίριαζε τὴ ζωὴ του σύμφωνα μ' αὐτὰ, ἔξω ἀπὸ τὸ ἀδικο καὶ τὸ κακό, ὥστε στὸ ἐξῆς νὰ εἶναι ἀγαθός, ἐνάρετος καὶ δίκαιος ἀπὸ συνείδηση ἐλεύθερη καὶ ἀγάπη πρὸς τὸ ἀγαθό, καὶ ὄχι ἀπὸ τὸ φόβο τῶν Θεῶν, ἢ τὴν ἐλπίδα τῆς ἀνταμοιβῆς σὲ κάποιον ἄλλο κόσμο. Γιατὶ τότε θὰ παρουσιαζόταν σὲ χαμηλὸ ἐπίπεδο ἡ ἀνθρώπινη ἀρετὴ καὶ ἡ ἀνθρώπινη ἀξία.

Ἡ προσπάθεια αὐτὴ τοῦ Εὐριπίδη, νὰ ξεμακρύνῃ τούς θεοὺς ἀπὸ τὴ ζωὴ καὶ τὴν ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου, τὸν παρουσιάζει σὰν πρόδρομο τοῦ Ἐπικούρου, που καὶ ἐκεῖνος γιὰ νὰ δώσῃ τὴν εὐδαιμονία στὸν ἄνθρωπο, νόμιζε, ἀπὸ σφαιερὴ βέβαια ἀντίληψη καὶ παρανόηση τῆς Σωκρατικῆς διδασκαλίας, ὅτι ἔπρεπε νὰ τὸν ἐλευθερώσῃ ἀπὸ τὸ φόβο τῶν Θεῶν, ἀπὸ τὸ φόβο τοῦ θανάτου.

Βέβαια είναι αλήθεια, πώς δὲν ἔρχεται ὁ Εὐριπίδης σὲ συστηματικὴ καὶ χτυπητὴ ἀντίθεση πρὸς ὅσα διδάσκει ἢ θρησκεία καὶ πιστεὺε ὁ κόσμος. "Ὅμως κάπου καὶ κάπου ρίχνει τὸ βέλος του λεπτὸ καὶ ἀπροσδιόριστο, ποῦ ἦταν βεβαίως ἀρκετὸ γιὰ νὰ ξυπνήσῃ στὸν κόσμον τὸν πολὺ τῆ σκέψῃ καὶ τὴν ἀμφιβολία, ποῦ ὀδηγεῖ στὴν ἀπιστία, καὶ διώχνει τὸ φόβο, μήπως μᾶς παρακολουθοῦν οἱ Θεοὶ στὸ καθετί, γιὰ νὰ μᾶς ἀνταμείψουν ἀνάλογα ἢ τώρα ἢ κατόπιν. Καὶ πάλι παρακάτω χρησιμοποιεῖ τὸ θεϊκὸ στοιχεῖο, ὅπου τὸ ἀπαιτεῖ ἢ ὑπόθεση καὶ ἢ πλοκὴ τοῦ ἔργου, καὶ μάλιστα ὅταν τὰ πράγματα τὰ μπλέξῃ ἔτσι, ποῦ δὲν μποροῦν ἀλλιῶς νὰ βροῦν τὴ λύση, παρά μονάχα μὲ τὸ θαῦμα. (ὁ ἀπὸ μηχανῆς Θεός). Καὶ πάλι ἀλλοῦ ξαναγυρίζεῖ στὴν ἄρνηση καὶ τὴν ἀμφιβολία.

Καὶ εἶναι αλήθεια, πὼς ἦταν πολὺ φαρμακερὸ τὸ βέλος του. Γιατὶ οἱ νέοι καὶ οἱ ἀπλοῖκοί, ποῦ πάντα παρασύρονται εὐκόλα ἀπὸ τὸ κάθε νέο, ἀφοῦ δὲν μποροῦν νὰ τὸ ἐλέγξουν, ἂν εἶναι καλὸ ἢ κακὸ, ψεύτικο ἢ ἀληθινὸ, πέσαν στὸ δίχτυ τῆς ἀμφιβολίας καὶ τῆς ἀπιστίας, καὶ ἔγινε ὁ Εὐριπίδης ἔτσι ὁ αἴτιος μαζί μὲ ἄλλους, γιὰ νὰ κυριαρχήσῃ ἢ ἀσέβεια μὲ ὅλες τὶς κακίες στὴν κοινωνία τῆς Ἀθήνας, καὶ ἔπειτα παντοῦ. "Ἔτσι τουλάχιστο τὸν κατηγορήσαν οἱ σύγχρονοὶ του, καθὼς καὶ πολλοὶ ἀπὸ τοὺς μεταγενέστερους σοφοὺς καὶ κριτικοὺς. Καὶ ἴσως εἶχαν δίκιο.

Γιατὶ ἡ θρησκεία ἐκτὸς ἀπὸ τὴν αλήθεια ποῦ διδάσκει γιὰ τὸ Θεὸ καὶ τὴν ψυχὴ καὶ τὴ ζωὴ, δίνει στὴν κοινωνία τῶν ἀνθρώπων καὶ τὴν τάξη, τὴν ἁρμονία, τὸ ρυθμὸ, καὶ γίνεται ὁ πιὸ σπουδαῖος στυλοβάτης καὶ ἐμπνευστὴς τῆς ἀρετῆς, ὅταν μὲ ὄλο τῆς τὸ κύρος καὶ τὰ διδάγματά της ἐνισχύει τὴν ἰδέα τοῦ δικαίου, τοῦ καλοῦ, ἢ καταπολεμᾷ τὸ ἄδικο καὶ τὸ κακὸ μέσα στὴν ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου. Καὶ ὅταν συμβῇ νὰ κλονιστῇ τὸ κύρος τῆς θρησκείας, τότε παραμερίζεται ἡ ἀρετὴ, μπαίνει στὴ μέση ἢ κακία, καὶ ἡ κοινωνία χάνει τὸν εἰρμό της καὶ κινδυνεύει νὰ χαθῇ. Καὶ δὲν ἀρκεῖ ἡ γνώση τοῦ καλοῦ καὶ τοῦ κακοῦ γιὰ νὰ τιμοῦν οἱ ἄνθρωποι τὴν ἀρετὴ. Γιατὶ τὸ πιὸ μεγάλο στήριγμα τῆς ἀρετῆς εἶναι ὁ φόβος τοῦ Θεοῦ.

Ἄλλὰ ὁ Εὐριπίδης σοφὸς σὲ ὄλα τ' ἄλλα, σ' αὐτὸ ἀκριβῶς τὸ κεφάλαιο, ποῦ δοκιμάζεται τοῦ κόσμου ἢ σοφία, παρουσιάστηκε λιγότερο σοφός.

Γι' αὐτὸ καὶ σ' ὅσους βρίσκονταν τότε στὴν ὥριμη ἡλικία, ποῦ ἦταν συντηρητικοὶ στὶς ἀντιλήψεις καὶ ἐχθροὶ τῶν σοφιστῶν, ἦταν πιὸ συμπαθὴς ὁ Σοφοκλῆς, ἐνῶ ὁ Εὐριπίδης στοὺς πιὸ νέους, γιατί ἀντιπροσώπευε τοῦ νεωτερισμοῦ τὸ ρεῦμα, τὴ μόδα, καθὼς λέμε, ποῦ τότε ζωηρὰ μαγνήτιζε τοὺς νέους. Καὶ ἦταν σὰν μόδα, τὴν ἐποχὴ ἐκείνη, ἡ πολυμάθεια, ἡ διαλεκτικὴ, καὶ ἡ ἀμφιβολία πάνω σ' ὄλα.

Ἄλλὰ καὶ ὅταν στὰ κατόπι χρόνια κυριάρχησε μέσα στὴν κοινωνία ἡ ἀπιστία, ἡ ἀμφιβολία, ἡ ἄρνηση καὶ ἡ ὑλιστικὴ ζωὴ, καὶ ὑπῆρχε διαφέρον μόνον γιὰ τὴν ψυχαγωγία, στὸν Εὐριπίδη ἔπεφτε ἡ προτίμηση τοῦ κόσμου.

Ἀκόμη καὶ στὴ Ρωμαϊκὴ ἐποχὴ ὁ Εὐριπίδης εἶχε μεγάλη θέση. Γι' αὐτὸ καὶ οἱ δραματικοὶ τῆς Ρώμης παρουσίαζαν στὸ θέατρο τίς τραγωδίες τοῦ Εὐριπίδη, γιατί αὐτὲς εὐχαριστοῦσαν περισσότερο τὸν κόσμο.

Μὰ καὶ στὸ Μεσαίωνα καὶ στὴν Ἀναγέννηση ὁ Εὐριπίδης εἶχε τιμὴ μεγάλη, μὲ τὴν καταφορά του μάλιστα πρὸς τὴν ἀρχαία θρησκεία, καὶ μὲ τὴν κάποια πνευματικὴ τροφή ποῦ ἔδινε μαζί μὲ τὴ ψυχαγωγία. Καὶ ἴσως νὰ ὀφείλεται σ' αὐτὸ ἡ διάσωση 19 τραγωδιῶν τοῦ Εὐριπίδη, ἐνῶ τοῦ Σοφοκλῆ μόνον 7.

Ὅμως ὅσοι ἦταν σοφοὶ πραγματικὰ καὶ εἶχαν ἰκανότητα νὰ κρίνουν καλύτερα καὶ τέχνη καὶ ἰδέα, ἀνέβαζαν ψηλότερα τὸ Σοφοκλῆ, καὶ τὸν τιμοῦσαν, σὰν τὸν πιὸ ἐκλεκτὸ καὶ γνήσιο ἀντιπρόσωπο τῆς κλασσικῆς ἐκείνης ἐποχῆς, καὶ ἀκόμη σὰν πρόδρομο τοῦ Χριστιανισμοῦ, ἐνῶ τὸν Εὐριπίδη, μὲ τίς ἀμφιβολίες του καὶ τὴ σοφιστικὴ του, τὸν ἔβλεπαν πιὸ κάτω, καὶ τὸν ἔκριναν σὰν ποιητὴ τῆς παρακμῆς.

Μὰ τὴν πιὸ ἔγκυρη κρίση γιὰ τίς ἰδέες καὶ τὴν ἀξία τῶν δύο τραγικῶν τὴν ἔδωσε ἔμπραχτα ὁ ἴδιος ὁ Εὐριπίδης. Γιατί ἦρθε καιρὸς. ποῦ γέροντας πιά καὶ μακριὰ ἀπὸ τὴν Ἀθήνα, στὴ Μακεδονία, κοντὰ στὸ βασιλιά της τὸν Ἀρχέλαο, ἔγραψε τὴν τελευταία τραγωδία του, τίς Βάκχες, ὅπου φαίνεται σὰν νὰ συνθηκολογή μὲ τοὺς Θεοὺς καὶ νὰ συμφιλιώνεται μ' αὐτούς,

πλησιάζοντας έτσι πρὸς τὴ σοφία καὶ τὴν ἰδέα τοῦ Σοφοκλῆ.

Γιατὶ ἐκεῖ παρουσιάζεται ὁ Εὐριπίδης ὀλωσιόλου ἄλλα-
γμένος, καὶ διδάσκει, γεμάτος ἀπὸ εὐσέβεια, ὅτι ἡ ἀνθρώπινη
σοφία δὲν πρέπει νὰ προχωρῇ στὴν ἔρευνα τῶν θεῶν πραγμά-
των, ὅτι καμιά σοφία δὲν κλονίζει τὴ θρησκευτικὴ παράδοση,
καὶ ὅτι ἡ σοφία, ποῦ προσπαθεῖ νὰ πολεμήσῃ τὴ θρησκευτικὴ
πίστη, εἶναι κακὴ καὶ ψεύτικη σοφία.

Καὶ βέβαια αὐτὸ σημαίνει ὅτι ὁ Εὐριπίδης ἐκεῖ στὴ Μακε-
δονία, ποῦ ὑπῆρχαν τότε κέντρα θρησκευτικὰ πολλὰ, μὲ τελε-
τὲς Διονυσιακῆς, μπορεῖ νὰ ἔμαθε τὴ μόρφωση τῶν ἱερῶν ἀπὸ
σοφοῦς ἱερεῖς, καὶ ἔμεινε ἱκανοποιημένος ἀπὸ τὶς ἀλήθειες τῆς
Θρησκείας, ὥστε νὰ λυτρωθῇ ἀπὸ τὴν ἄρνηση καὶ τὴν ἀμφι-
βολία, καὶ ἔτσι πῆρε θέση κοντὰ στὸ Σοφοκλῆ.

“Ὅμως μπορεῖ καὶ ὁ μόνος του, μὲ τὸ ξεκαθάρισμα τῆς σκέ-
ψης καὶ μὲ τὴ σύνεση, ποῦ δίνουν τὰ γεράματα, νὰ κατάφερε
στὸ τέλος νὰ ξεχωρίσῃ τὴν ἀλήθεια, ποῦ ὑπάρχει στὰ πρά-
γματα τοῦ κόσμου, καὶ αὐτομόλησε πρὸς τὶς ἰδέες, ποῦ τὶς
εἰρωνεύονταν πρὶν καὶ τὶς περιφρονοῦσε.

“Ἐτσι θὰ μπορούσαμε νὰ ποῦμε ὅτι ὁ ποιητὴς στὶς Βάκ-
χες μᾶς ἐμπιστεύτηκε ὅλη τὴν ἀλήθεια, ὅπως τὴ διδάχτηκε ἢ
καὶ τὴν ἔνιωσε στὰ γεράματά του, ὅτι δηλαδὴ ὁ ἄνθρωπος
πρέπει νὰ σέβεται τοὺς Θεοὺς καὶ νὰ τιμᾷ τοὺς θεῶν νόμους,
σύμφωνα μὲ τὸν τρόπο ποῦ ὀρίζει ἡ παράδοση, καὶ ὁμολόγησε
πὼς ἦταν λανθασμένη ἡ γραμμὴ, ποῦ πρὶν ἀκολουθοῦσε.

Γι' αὐτὸ ἡ σύγχρονη κοινωνία, ποῦ βρίσκεται τόσο μα-
κριὰ ἀπὸ τὴν ἐποχὴ ἐκείνη, καὶ ἔχει στήριγμα καὶ ὁδηγὸ γιὰ
τὴ ζωὴ τὸ Χριστιανισμό, μπορεῖ καὶ πρέπει νὰ παραβλέψῃ τὸ
σφάλμα ποῦ εἶχε κάμει πρὶν ὁ Εὐριπίδης, ἀφοῦ καὶ ἐκεῖνος τὸ
ἀναγνώρισε, καὶ ἀπὸ τὶς Βάκχες νὰ πάρῃ κριτήριον καὶ βάση,
γιὰ νὰ τὸν κρίνῃ σὰν κήρυκα τῆς ἀρετῆς. “Ἄλλωστε καὶ ἔξω
ἀπὸ τὶς Βάκχες σὲ ὅλες του τὶς τραγωδίαις ὁ Εὐριπίδης ἐνδια-
φέρεται καὶ γιὰ τὴν ἀρετὴ, ὥστε νὰ προικιστῇ ἡ ψυχὴ μὲ ἠθι-
κῆς ἰδέες, νὰ στολιστῇ μὲ εὐγενικὰ αἰσθήματα, καὶ ὁ ἄνθρω-
πος μὲ τὴ δική του δύναμη καὶ τὴν προσπάθειαν νὰ καταπολε-
μῆσῃ τὰ ἐλαττώματά του καὶ τὰ πάθη, καὶ ἔτσι νὰ προχωρήσῃ
γιὰ νὰ καλυτερέψῃ τὴ ζωὴ του.

Γι' αυτό άλλοῦ, ὅπως στή Μήδεια καί στόν Ἰππόλυτο, παρουσιάζει τίς φοβερές συνέπειες τοῦ ἐρωτικοῦ πάθους· ἄλλοῦ, ὅπως στήν Ἑκάβη, τή μνησικακία καί τήν πονηρία, πού δείχνουν οἱ γυναῖκες, ὅταν θελήσουνε γιά κάτι νά ἐκδικηθοῦν· ἄλλοῦ, ὅπως στήν Ἰφιγένεια ἐν Ταύροις, προσπαθεῖ νά ἐξυψώσῃ τὸ αἶσθημα τῆς φιλίας καί τῆς ἀδελφικῆς ἀγάπης, καί σύγχρονα τήν πανουργία τῆς γυναίκας· ἄλλοῦ, ὅπως στήν Ἰφιγένεια ἐν Αὐλίδι, τονίζει τήν ὁμορφιά καί τήν ἀξία τῆς θυσίας γιά τήν εὐδαιμονία τῆς πατρίδας· ἄλλοῦ, ὅπως στοὺς Ἡρακλεΐδες, στόν Ἴωνα καί στίς Ἰκέτιδες, ἐγκωμιάζει τὸ μεγαλεῖο τῆς Ἀθήνας καί δυναμώνει τὸ αἶσθημα τὸ πατριωτικό.

Ἔτσι παρὰ τίς διαφορές τους στή σκέψη, στήν ἰδέα, καί οἱ δύο τραγικοὶ ἀποβλέπουν στήν ἐξύψωση τῆς ἀνθρώπινης ψυχῆς, τήν ἀρετὴ καί τήν εὐδαιμονία, καί θά μπορούσε κανεὶς νά πῆ, ὅτι ἀλληλοσυμπληρώνονται σὲ μιὰ προσπάθεια κοινῇ. Ἄλλὰ βέβαια ὁ ἕνας μὲ τήν πίστη στοὺς Θεοὺς καί στήν ἀθανασία τῆς ψυχῆς, ἐνῶ ὁ ἄλλος μὲ τὴ γνώση καί τήν πνευματικὴ καί ψυχικὴ ἐλευθερία. Καί ξεκινᾷ ὁ Σοφοκλῆς ἀπὸ μιὰ βαθιὰ πεποίθηση καί πίστη πρὸς ἐκεῖνα, πού τοῦ διδάξαν οἱ ἱεροφάντες τῆς Ἐλευσίνας, ἐνῶ ὁ Εὐριπίδης προσπαθεῖ νά στηρίξῃ τίς θεωρίες καί τίς γνώμες του μὲ τήν ἐξαιρετικὴ του πολυμάθεια πάνω στὰ ἀνθρώπινα πράγματα, καί μὲ τὴ ρητορικὴ καί διαλεκτικὴ του ἰκανότητα. Καί ἦταν ἡ τραγωδία τοῦ Σοφοκλῆ περισσότερο διδασκαλία θρησκευτικὴ καί ἠθοπλαστικὴ, ἐνῶ τοῦ Εὐριπίδη κοσμικὴ, κοινωνικὴ, καί πιὸ κοντὰ πρὸς τήν ψυχαγωγία. Γι' αὐτὸ βέβαια καί βρίσκει ὁ Σοφοκλῆς περισσότερη δικαίωση ὅπου ὑπάρχει εὐσέβεια καί πίστη καί μὀρφωση βαθιά, ἐνῶ ὁ Εὐριπίδης ὅπου ὑπάρχει σκέψη ἐλεύθερη καί μὀρφωση πλατιά, κοὶ ἀδιαφορία κάποια γιά τὰ θεῖα, μὰ ὄχι καί σοφία.

Ἄλλὰ καί στή δραματικὴ τέχνη αὐτοὶ οἱ δύο τραγικοὶ παρουσιάζουν διαφορές. Καί εἶναι ἀλήθεια ὅτι καί ἐδῶ ὁ Σοφοκλῆς φαίνεται ἀνώτερος, καί συμφωνοῦν σ' αὐτὸ οἱ περισσότεροι ἀπὸ τοὺς κριτικούς.

Ἔτσι στίς τραγωδίεσ τοῦ Σοφοκλῆ ξεχωρίζει ἀμέσως καί μὲ τρόπο χτυπητὸ ἢ κεντρικὴ ἰδέα, πού εἶναι κάποιο δίδαγμα

ἠθικοθηρησκευτικό, ἐνῶ τὰ διάφορα μέρη τῆς τραγωδίας εἶναι σφιχτοδεμένα μεταξύ τους, καθὼς καὶ μὲ τὴν κεντρικὴ ἰδέα, καὶ ἀποτελοῦν μαζί μὲ τὴν ἀπαράμιλλη συμμετρία, πού ὑπάρχει, ἕνα ἀδιάσπαστο καὶ ἁρμονικὸ σύνολο. Ἀκόμη καὶ ἡ δέση καὶ ἡ λύση τῆς τραγωδίας γίνεται μὲ τρόπο φυσικό, κανονικό καὶ τεχνικό. Ἀλλὰ καὶ οἱ χαρακτήρες τῶν προσώπων εἶναι κάπως ἀνώτεροι, τέλειοι, ἰδανικοί, ἄριστα πρότυπα γιὰ μίμηση ἀπὸ τὸν κόσμο.

Ὁ Εὐριπίδης βέβαια φαίνεται νὰ μειονεκτῆ σ' αὐτά. Γιατὶ πρῶτα - πρῶτα στίς πιὸ πολλές του τραγωδίες δὲ φαίνεται ξεκάθαρα ἡ κεντρικὴ ἰδέα, καὶ μᾶλλον παρουσιάζονται πολλές. Γι' αὐτὸ καὶ βλέπομε νὰ ὑπάρχη στοὺς κριτικούς πολλὴ ἀντιγνώμια. Καὶ τοῦτο δείχνει πὼς καὶ ὁ ἴδιος ὁ ποιητὴς δὲν ἐνδιαφερόταν γιὰ νὰ ἐξάρη κάτι συγκεκριμένο, σὰν κεντρικὴ ἰδέα, ἀλλ' ἤθελε ἀπλῶς νὰ συνταιριάσῃ τραγικότερες σκηνές, ὥστε νὰ συγκλονίσῃ τὶς ψυχές τῶν θεατῶν, καὶ ἔτσι νὰ βρῆ τὴν εὐκαιρία γιὰ νὰ σκορπίσῃ τὶς θεωρίες καὶ τὶς γνώμες του σχετικὰ μὲ ὅλα τὰ ζητήματα, πού ἀπασχολοῦσαν τὴν τότε κοινωνία. Γι' αὐτὸ καὶ ἡ σύνδεση τῶν μερῶν στίς τραγωδίες του εἶναι χαλαρὴ πολλὰς φορὲς, πράγμα πού δείχνει, πὼς δὲ δίνει καὶ σ' αὐτὸ μεγάλη σημασία. Ἀλλὰ καὶ ὁ πρόλογος μπροστὰ μὲ τὸ πολὺ του μάκρος, χωρὶς δραματικότητα, μοιάζει μὲ μάλωμα, κουράζει, καὶ δίνει κάτι σὰν ἀνία.

Καὶ τὸ ὅτι ἡ ὑπόθεση τῶν τραγωδιῶν τοῦ Εὐριπίδη παίρνει τέλος, ὄχι μὲ τρόπο φυσικό καὶ τεχνικό, ἀλλὰ ἀπότομα, μὲ θαῦμα, δείχνει καὶ τοῦτο ξεπεσμό καὶ παρακμὴ τῆς τέχνης. Ἀκόμη καὶ οἱ χαρακτήρες τῶν προσώπων δείχνουν τὶς πιὸ πολλές φορὲς κατωτερότητα· εἶναι γεμάτοι κακίες καὶ ἐλαττώματα, καὶ ἔχουν σκέψη καὶ γλώσσα σοφιστῶν, πράγμα πού κάπως καταστρέφει τὴ δραματικότητα καὶ ἐλαττώνει τὴν ὁμορφιά τοῦ ἔργου.

Ὅμως ἂν φαίνεται ὁ Εὐριπίδης κατώτερος σ' αὐτά, ἀσφαλῶς εἶναι ἀνώτερος στὴν τραγικότητα, δηλ. στὴ δημιουργία σκηνῶν μὲ ἐντονώτατη τὴ σύγκρουση τῶν αἰσθημάτων καὶ τῶν καθηκόντων μεταξύ τους μέσα στὴν ἴδια τὴν ψυχὴ, πράγμα πού φέρνει σ' ἐλεεινὴ καὶ ἀξιοδάκρυτη κατάσταση τὰ πρό-

σωπα του έργου. Γι' αυτό και τραγικότατο τὸν εἶπε ὁ Ἀριστοτέλης.

Ἐπίσης ὑπεροχή του δείχνει καὶ ἡ ποικιλία ποῦ παρουσιάζει στὸ ξεδίπλωμα τῆς ὑπόθεσης, μὲ τὶς περιπέτειες, ποῦ κρατοῦν ζωηρὸ τοῦ θεατῆ τὸ διαφέρον γιὰ τὴν ἐξέλιξη τῆς πράξης, καὶ δίνουνε πιὸ ζωηρὸ τὸ χρῶμα τῆς ψυχαγωγίας.

Ἔτσι ὁ Εὐριπίδης ἀνοίγει στὴν τραγωδία νέο δρόμο, καὶ μὲ τὸν τρόπο τὸ δικό του γίνεται ἀναμορφωτῆς καὶ ψυχοπλάστης καὶ ἐκλεκτὸς παιδαγωγός, χωρὶς τὸ φόβο μήπως κλονίζεται σήμερα ἡ πίστη στὸ Θεό, ἀπὸ τὰ βέλη ποῦ ρίχνει στὴ Θρησκεία τῆς τότε ἐποχῆς,

Γι' αὐτὸ καὶ σήμερα, ποῦ εἶναι ἀπαραίτητη ἡ ψυχικὴ καλλιέργεια, ὅσο δὲν ἦταν ἄλλοτε ποτέ, πρέπει νὰ δίδεται μεγάλη θέση καὶ στὸν Εὐριπίδη, τὸν ποιητὴ φιλόσοφο, δίπλα στὸ Σοφοκλῆ, τὸ θρησκο καὶ θεῖο καλλιτέχνη. Γιατὶ ἐκτὸς ἀπὸ τὰ ἄλλα ὁ Εὐριπίδης ἀποτελεῖ ἀκόμη καὶ τὴ γέφυρα, ποῦ ἐνώνει ἀρχαῖο θέατρο καὶ νέο. Τὰ ὅσα δηλ. αὐτὸς παρουσιάζει στὴ σκηνὴ εἶναι περισσότερο φυσικὰ καὶ ἀνθρώπινα, καὶ πιὸ κοντὰ στὴ σύγχρονη ἀντίληψη, στὸ σύγχρονο τὸ πνεῦμα. Γι' αὐτὸ καὶ οἱ τραγωδίες του βρίσκουν ἀπήχηση πολλὴ στὸν κόσμο, καὶ συγκινοῦν καὶ συναρπάζουν τὶς ψυχὰς τῶν θεατῶν μὲ τὸ συνδυασμὸ τῆς διδαχῆς καὶ τῆς ψυχαγωγίας.

Ἔτσι τὸ βᾶπτισμα στοῦ Εὐριπίδη τῆ σοφία, ποῦ γίνεται πιὸ εὐκόλα, θὰ ἦταν σάν μιὰ ἐτοιμασία τῆς ψυχῆς, γιὰ νὰ πετάξη κατόπιν καὶ πιὸ πάνω, ἐκεῖ ποῦ βρίσκεται τοῦ Σοφοκλῆ ἡ τέχνη ἢ ἀνώτερη καὶ ἡ θεῖα διδαχὴ.

Γιατὶ ἀπὸ τῆ σύγχρονη ἀντίληψη νὰ φτάσωμε στὸ Σοφοκλῆ καὶ τὸν Αἰσχύλο εἶναι ἡ ἀπόσταση μεγάλη, καὶ δύσκολα ἀνεβαίνει ἡ ψυχὴ, χωρὶς τὸν ἐνδιάμεσο σταθμὸ. Καὶ ἐνδιάμεσος σταθμὸς γι' αὐτὸ καὶ γέφυρα θὰ πρέπη νὰ θεωρηθῆ πὼς εἶναι ὁ Εὐριπίδης.

Ἀθῆναι 1 Μαρτίου 1958

ΠΡΙΝ ΑΠΟ ΤΗΝ ΥΠΟΘΕΣΗ

Όταν οί Ἕλληνες μὲ ἀρχιστράτηγο τὸν Ἀγαμέμνονα μαζεύτηκαν στὴν Αὐλίδα μὲ τὸ σκοπὸ ἀπὸ ἐκεῖ νὰ ξεκινήσουν γιὰ τὴν Τροία, ἐπικρατοῦσε κακὸς καιρὸς μέρες πολλές, καὶ ἔμεινε ἐκεῖ ἀποκλεισμένος ὁ Ἑλληνικὸς στόλος.

Εἶχαν ἀρχίσει ὅλοι νὰ χάνουν τὴν ὑπομονή τους, καὶ ὁ κίνδυνος νὰ φύγουν, γυρίζοντας στὰ σπίτια τους, ἦταν πολὺ μεγάλος, ὅταν ὁ Ἀγαμέμνων κάλεσε τὸν μάντη Κάλχα, γιὰ νὰ τὸν ρωτήσῃ, τί σήμαινε ἐκεῖνο τὸ κακό.

Ἐκεῖνος τότε φανέρωσε, πὼς ὁ κακὸς καιρὸς δὲν πρόκειται νὰ σταματήσῃ, ἂν ὁ Ἀγαμέμνων δὲν ξεπληρώσῃ στὴ Θεὰ τὴν Ἀρτεμὴ ἕνα παλιὸ του τάμα. Γιατί ὅταν ἐκεῖνος εἶχε παντρευτῆ, ἔδωσε στὴ Θεὰ ὑπόσχεση, πὼς θὰ τῆς πρόσφερε ὅ,τι καλύτερο θ' ἀποχοῦσε ἐκείνην τῆ χρονιά. Καὶ ἐπειδὴ γεννήθηκε τότε ἡ Ἰφιγένεια, ἡ κόρη του, αὐτὴν ἔκρινε ἡ Ἀρτεμὴ, πὼς ἦταν γιὰ κεῖνον τὸ πιὸ ὠραῖο πράγμα τῆς χρονιάς.

Ἔτσι ἦταν ἀνάγκη τώρα νὰ θυσιάστῃ ἡ Ἰφιγένεια στὴν Ἀρτεμὴ γιὰ νὰ ξεπληρωθῇ τὸ τάμα, καὶ μόνον τότε θὰ γινόταν ὁ καιρὸς εὐνοϊκὸς γιὰ τὸ ταξίδι.

Ὁ Ἀγαμέμνων ἔτσι, παρ' ὅλη του τὴ θλίψη, ἀναγκάστηκε νὰ φέρῃ τὴν Ἰφιγένεια στὴν Αὐλίδα, μὲ τὴν πρόφαση, πὼς θὰ τὴν πάντρευε μὲ τὸν Ἀχιλλεῖα, καὶ ἐκεῖ τὴν ἀνέβασε πάνω στὸ βωμὸ γιὰ νὰ τὴ θυσιάσῃ.

Ὅμως στὴν πιὸ κρίσιμη στιγμή, πού τὸ μαχαίρι ἀκουμποῦσε στὸ λαϊμὸ της, ἡ Ἀρτεμὴ τὴν ἄρπαξε ἀόρατα, καὶ τὴ μετέφερε μακριά, στὴ χώρα τῶν Ταύρων, στὸ βάθος τοῦ Εὐξείνου Πόντου, ἐνῶ πάνω στὸ βωμὸ, στὴ θέση τῆς Ἰφιγένειας, ἄφησε ἡ Θεὰ ἕνα ἐλάφι, πού αὐτὸ ἔσφαξε ὁ Ἀγαμέμνων, νομίζοντας, καθὼς καὶ ὅλοι οἱ ἄλλοι, πὼς ἔσφαζε τὴν κόρη του.

Ἡ Ἰφιγένεια, σὰν πῆγε στὴ χώρα τῶν Ταύρων, τοποθετήθηκε ἀπὸ τὴν Ἀρτεμὴ ἱέρεια στὸ ναὸ της, καὶ εἶχε ἐκεῖ ἔργο νὰ σφάζῃ κάθε ξένο, πού ξέπεφτε στῆς Ταυρικῆς τὰ μέρη, καὶ πιανόταν αἰχμάλωτος ἐκεῖ ἀπὸ τοὺς ντόπιους.

Ἔστερα ἀπὸ τῆ θυσία στὴν Αὐλίδα ὁ καιρὸς ἔγινε καλὸς, καὶ οἱ Ἕλληνες ξεκίνησαν καὶ ἔφτασαν στὴν Τροία. Καὶ ὅταν μετὰ ἀπὸ τὰ 10 χρόνια τελείωσε ὁ Τρωϊκὸς πόλεμος μὲ τὴν καταστροφὴ τῆς Τροίας, οἱ Ἕλληνες, ὅσοι βέβαια μπόρεσαν, γύρισαν πίσω στὴν Ἑλλάδα.

Ὅμως στὶς Μυκῆνες περιμένε τὸν Ἀγαμέμνονα τύχη κακὴ. Γιατὶ στὰ 10 χρόνια, ποὺ ἀπουσίαζε, ἡ Κλυταιμνήστρα, ἡ γυναίκα του, εἶχε δημιουργήσει σχέσεις μὲ τὸν Αἴγισθο, ποὺ ἦταν γιὸς τοῦ Θυέστη. Ἔτσι ὅταν ὁ Ἀγαμέμνων ἔφτασε στὶς Μυκῆνες, οἱ δύο ἔνοχοι τὸν σκότωσαν, γιὰ νὰ ξεφύγουν τὴν τιμωρία καὶ νὰ κρατήσουν οἱ ἴδιοι τὴν ἀρχή. Μάλιστα γιὰ νὰ εἶναι ἀσφαλισμένοι καὶ στὸ μέλλον θὰ σκότωναν καὶ τὸν μικρὸ Ὅρέστη, ἀλλὰ πρόφτασε ἡ ἀδελφή του ἡ Ἡλέκτρα καὶ τὸν ἔσωσε, στέλνοντάς τον στὸ θεῖο τους τὸ Στρόφιο, ποὺ ἦταν βασιλιάς τῆς Φωκίδας.

Ἐκεῖ μεγάλωσε ὁ Ὅρέστης μαζί μὲ τὸν ἐξάδερφό του τὸν Πυλάδη. Καὶ ὅταν πέρασαν ἔτσι 8 χρόνια, μεγαλωμένος πιά ἔρχεται στὶς Μυκῆνες, καὶ ἐκεῖ σκοτώνει καὶ τὸν Αἴγισθο καὶ τὴ μητέρα του τὴν Ἰδία, γιὰ νὰ ἐκδικηθῆ τὸ φόνο τοῦ πατέρα, καὶ γιὰ νὰ πάρῃ τὴν ἀρχή, ποὺ τοῦ ἀνῆκε.

Ὅμως μετὰ τὸ φόνο τῆς μητέρας ἀδιάκοπο καὶ ἀγριο ἄρχισε τῶν Ἐρινύων τὸ κυνήγι, καὶ ὅπου καὶ ἂν πήγαινε δὲν ἔβρισκε ἡσυχία, ὡς ὅτου στὸ τέλος ἔφτασε τοὺς Δελφούς, γιὰ νὰ ρωτήσῃ τὸ Μαντεῖο, πῶς θὰ μποροῦσε νὰ σωθῆ. Ἀπὸ ἐκεῖ τότε πῆρε χρησμό, ὅτι θὰ γλίτωνε ἀπὸ τὸ κυνηγητὸ τῶν Ἐρινύων, ἂν πήγαινε στὴ χώρα τῶν Ταύρων, καὶ ἔπαιρνε ἀπὸ τὸ ναὸ τὸ ἄγαλμα τῆς Ἀρτεμης, ποὺ λέγαν, πῶς εἶχε πέσει ἀπὸ τὸν οὐρανὸ, καὶ τὸ μετᾶφερνε στὴν Ἀττικὴ, γιὰ νὰ τὸ στήσῃ ἐκεῖ μέσα στὸν καινούργιο ναὸ τῆς Ἀρτεμης, ποὺ θὰ ἔχτιζε ὁ ἴδιος.

Ἔτσι ὁ Ὅρέστης μὲ σύντροφο τὸν Πυλάδη ἐτοίμασε ἓνα πλοῖο μὲ πενήντα κουπιὰ, βρῆκε καὶ κοπηλάτες, ὅσους τοῦ ἦταν ἀπαραίτητοι, καὶ τότε ξεκίνησε γιὰ τὸ μακρινὸ καὶ ἐπικίνδυνο ταξίδι του.

Ἔστερα ἀπὸ πολλὰς ταλαιπωρίες, στὸ τέλος ἔφτασαν στὴν Ταυρικὴ, καὶ κάπου ξέμακρα ἀπὸ τὴν πόλη, σὲ μέρος ποὺ ἦταν κρυφὸ, πῆγαν καὶ ἄραξαν τὸ πλοῖο.

Ἐκεῖ οἱ δύο νέοι, Ὀρέστης καὶ Πυλάδης, βγῆκαν ἔξω ἀκόμη νύχτα, καὶ προχωροῦν προσεχτικά, καὶ πᾶνε ν᾽ ἀνακαλύψουν τὸ ναό, πού ἦταν μέσα τὸ ἄγαλμα στημένο.

Δὲν ἔχουν φτάσει ἀκόμη, καὶ ἔχει ἀρχίσει νὰ ξημερώνη, ὅταν μέσα ἀπὸ τὸ ναὸ φαίνεται νὰ βγαίνει μιὰ ἰέρεια. Εἶναι ἡ Ἰφιγένεια, πού ταραγμένη ἀπὸ ἓνα κακὸ ὄνειρο, πού εἶχε δεῖ τὴ νύχτα, θέλει νὰ ἐκφράσῃ τὴν ἀγωνία πού αἰσθάνεται, ἔτσι νὰ ξαλαφρώσῃ κάπως ἡ ψυχὴ της.

(Ἀπὸ τὸ σημεῖο αὐτὸ ἀρχίζει ἡ τραγωδία).

ΤΑ ΠΡΟΣΩΠΑ ΤΗΣ ΤΡΑΓΩΔΙΑΣ

1) Ίφιγένεια	—	Ίέρεια τῆς Ἄρτεμης, κόρη τοῦ Ἄγαμέμνονα
2) Ὀρέστης	—	γιὸς τοῦ Ἄγαμέμνονα
3) Πυλάδης	—	ἐξάδερφος τοῦ Ὀρέστη
4) Θόας	—	βασίλειάς τῶν Ταύρων
5) Βοσκὸς	—	—
6) Ἀγγελιοφόρος	—	—
7) Ἀθηνᾶ	—	Θεά

ΒΟΥΒΑ ΠΡΟΣΩΠΑ

Βοσκοὶ

Ἀκόλουθοι τοῦ Βασιλιᾶ

Ἐπιπλέοντες τοῦ ναοῦ

Κάτοικοι τῆς Ταυρικῆς

ΧΟΡΟΣ

15 γυναῖκες Ἑλληνίδες αἰχμάλωτες,
ἐπιπλέοντες τῆς Ἰφιγένειας

ΕΥΡΙΠΙΔΟΥ

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ Η ΕΝ ΤΑΥΡΟΙΣ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Ὁ Πέλοπας, π' ὁ Τάνταλος τοῦ ἦτανε πατέρας,
μὲ τὰ γοργά του ἄλογα ἀφοῦ στήν Πίσα πῆγε,
τὴν κόρη τοῦ Οἰνόμαου γιά σύζυγο ἐπῆρε,
ποῦ ἀπ' αὐτὴν γεννήθηκε ὁ γιός του ὁ Ἄτρεας.
Καὶ εἶναι ὁ Μενέλαος παιδί ἀπ' τὸν Ἄτρεα,
κι ἀκόμ' ὁ Ἄγαμέμνωνας. Καὶ αὐτουνοῦ ἡ κόρη
τῆς κόρης τοῦ Τυνδάρεω ἐγὼ ἢ θυγατέρα,
ποῦ Ἰφιγένεια μὲ λέν, καὶ ποῦ, καθὼς νομίζουν,
μ' ἔσφαξ' ὁ πατέρας μου, κι αἰτία ἡ Ἑλένη,
γιά τὴ θεὰ τὴν Ἄρτεμη προσφέροντας θυσία
στὰ μέρη, ποῦν' οἱ ξακουστὲς ἀγκάλες τῆς Αὐλίδας,
κοντὰ ἐκεῖ στὰ ρεύματα, ποῦ μὲ συχνοὺς ἀνέμους
ὁ Εὐριπὸς πολὺ συχνὰ στροβιλιστὰ κινώντας
τὴ σκοτεινὴ τὴ θάλασσα αὐτὸς στριφογυρίζει.
Γιατί, καθὼς εἶναι γνωστό, σ' αὐτὸν ἐκεῖ τὸν τόπο
ὁ ἄρχων Ἄγαμέμνωνας συγκέντρωσε ἕνα στόλο
ἀπὸ καρᾶβια Ἑλληνικά, ποῦ φτάνανε τὰ χίλια,
γιατὶ τῆς νίκης ἤθελε νὰ πάρη τὸ στεφάνι
τὴν Τροία κυριεύοντας γιά δόξα τῶν Ἑλλήνων,
κι ἀκόμη νὰ ἐκδικηθῆ τοὺς γάμους τῆς Ἑλένης,
ποῦ εἶχαν ἐξευτελιστῆ, καὶ μὲ αὐτὸ τὸν τρόπο
θὰ ἔπαιρν' ὁ Μενέλαος χαρὰ πολὺ μεγάλη.
Μὰ ἐπειδὴ ἀνάποδος ἀέρας ἐφυσοῦσε,
καὶ ἦτανε ἀδύνατο στὰ πλοῖα ν' ἀρμενίσουν,
στὴ μαντικὴ μὲ τὴ φωτιά σοφίστηκε νὰ ἔρθῃ,
καὶ γιά ἀπάντηση αὐτὰ ὁ Κάλχαντας τοῦ λέει·
«Ὁ Ἄγαμέμνονα, ἐσύ, πόχεις τὴν ἀρχηγία
στὴν ἐκστρατεία τούτην δῶ, ποῦ κάνει ἡ Ἑλλάδα,
πὼς θὰ κουνήσης μὴ θαρρῆς ἀπ' τὴν ξηρὰ τὰ πλοῖα,

ἄν πάνω στό βωμό σφαχτή ἡ Ἄρτεμη δὲν πάρη
τὴν ὄμορφη Ἰφιγένεια, τὴν κόρη τῆ δικῆ σου
γιατί στή φεγγαρόλουστη θεὰ ἔκαμες τάμα,
ὅτι τὸ ὠραιότερο θὰ πρόσφερες θυσία
ἀπὸ αὐτὰ πού ἡ χρονιά θὰ ἦταν νὰ σοῦ φέρη.
Λοιπὸν ἡ Κλυταιμνήστρα σου, πού ἔχεις γιὰ γυναίκα,
μιὰ θυγατέρα σοῦ γεννᾷ στ' ἀνάκτορά σου μέσα,
πὼς εἶμαι λέγοντας ἐγὼ τὸ πιὸ ὠραῖο πράγμα,
κι ἀνάγκη εἶναι σὺ αὐτὴν θυσία νὰ προσφέρης».
Κι ἀπὸ τὴ μάνα μ' ἄρπαξαν μὲ δόλους τ' Ὀδυσσεά
γιὰ νὰ μοῦ δώσουνε γαμπρὸ τὸν Ἀχιλλέα τάχα.
Καὶ ὅταν ἔφτασα ἐγὼ ἡ δόλια στὴν Αὐλίδα,
ἀπᾶν' ἀπ' τὴ φωτιά ψηλὰ στὰ χέρια μὲ κρατῆσαν
καὶ στό λαιμὸ γιὰ σφάξιμο μοῦ βάζαν τὸ μαχαίρι.
Ἄλλὰ κρυφὰ ἡ Ἄρτεμη στὰ ξαφνικά μ' ἄρπάξει
κι ἀντάλλαγμα στοὺς Ἀχαιοὺς ἓνα ἑλάφι δίνει,
κι ἀφοῦ ταξίδι μόκαμε ἀπ' τὸ λαμπρὸ αἰθέρα,
νὰ κατοικήσω μ' ἔφερε στὴ χώρα αὐτὴ τῶν Ταύρων,
πού εἶν' ὁ Θόας βασιλιάς σ' αὐτὸν ἐδῶ τὸν τόπο,
καὶ εἶναι βάρβαρος αὐτὸς ἀπάνω στοὺς βαρβάρους,
πού πόδι ἔχοντας γοργὸ μὲ τὰ φτερὰ παρόμοια
ἐπῆρε τοῦτο τ' ὄνομα γιὰ τὴν ταχυποδία.
Καὶ στοὺς ναοὺς αὐτοὺς ἐδῶ ἴερα μὲ βάζει,
γι' αὐτὸ κι ἐγὼ τῆς ἑορτῆς τοὺς νόμους ἐφαρμόζω,
αὐτούς, πού δίνουν στὴ Θεὰ χαρὰ πολὺ μεγάλη,
τῆς ἑορτῆς, πού τ' ὄνομα εἶναι ὠραῖο μόνο,
καὶ γιὰ τὰ ἄλλα δὲ μιλῶ, τὴν Ἄρτεμη φοβοῦμαι.
Γιατὶ καθὼς καὶ ἀπὸ πρὶν στὴν πόλη ἦταν νόμος
τὸν κάθε ἕναν Ἑλληνα θυσία νὰ προσφέρουν,
πού νὰ ξεπέση τύχαινε σ' αὐτὴν ἐδῶ τὴ χώρα,
μονάχα κάνω τὴν ἀρχή, καὶ ἡ φοιχτὴ θυσία
ἀπ' ἄλλους μέσα γίνεται στὸν οἶκο τῆς Θεᾶς μας.
Καὶ τώρα τὰ ὄνειρατα θὰ πῶ πρὸς τὸν αἰθέρα,
ὅσα παράξενα πολὺ ἦρθ' ἡ νυχτιὰ νὰ φέρη,
ἴσως καμιὰ παρηγοριὰ ἀπὸ αὐτὸ νὰ πάρω.
Στὸν ὕπνο μου μοῦ φάνηκε, πὼς κατοικοῦσα στ' Ἄργος,]

ἀφοῦ εἶχα ξεφύγει πιά ἀπὸ αὐτὴ τὴ χώρα,
κι ἀκόμη πὼς κοιμόμουνα στοὺς παρθενῶνες μέσα,
καὶ πὼς μὲ φοβερὸ σεισμὸ τραντάχτηκε ὁ κόσμος,
πὼς ἔτρεχα γιὰ νὰ σωθῶ, καὶ σταματώντας ἔξω
πὼς εἶδα νὰ γκρεμίζονται τοῦ παλατιοῦ οἱ τοῖχοι,
πὼς ὄλο τὸ ἀνάκτορο ἦταν πεσμένο κάτω
σωρὸς ἀπὸ ἐρείπια, κι οἱ στύλοι ἀπ' τὴ ρίζα.
Κι ἀπὸ τὸ μεγαλόπρεπο παλάτι τοῦ πατέρα
μοῦ φάνηκε πὼς ἔμεινε μονάχα ἓνας στύλος,
καὶ πὼς κατέβαιναν μαλλιά ξανθὰ ἀπ' τὴν κορφή του,
κι ἀκόμη πὼς ἀνθρώπινη φωνὴ αὐτὸς ἐπῆρε,
κι ἐγὼ τὸ ἔργο κάνοντας αὐτό, πὸν πάντα κάνω,
ποῦ ξαποστέλνει στὸ χαμὸ τὸν κάθε ἓνα ξένο,
μὲ τ' ἁγιασμένο τὸ νερὸ ἐράντιζα ἐκείνον,
σὰν νὰ ἴταν νὰ θανατωθῆ, καὶ ἄρχιζα νὰ κλαίω.
Καὶ τοῦτο τ' ὄνειρο ἐγὼ τὸ ἐρμηνεύω ἔτσι.
Πέθανε ὁ Ὀρέστης μας, πὸν ράντισα ἡ ἴδια,
γιατὶ τ' ἀρσενικὰ παιδιὰ στὰ σπίτια εἶναι στύλοι,
κι ἀπ' τοὺς δικούς μου ἁγιασμούς ὅσοι βραχοῦν πεθαίνουν.
Καὶ δὲ μπορῶ σὲ συγγενεῖς τὸ ὄνειρο νὰ ρίξω
γιατὶ ἐκείνον τὸν καιρὸ, πὸν μένα θυσιάζαν,
ὁ θεῖος μου ὁ Στρόφιος παιδι δὲν εἶχε τότε.
Γι' αὐτὸ καὶ τώρα θέλω γὼ στὸν ἀδερφὸ νὰ δώσω
τις προσφορὲς πὸν δίνουνε σὲ κείνους πὸν πεθαίνουν,
ἔδῳ πὸν βρίσκομαι ἐγὼ, σ' αὐτόν, ἀλλοῦ πὸν εἶναι,
γιατὶ θεὰ μπορούσαμε αὐτὰ τὰ δῶρα μόνο
μὲ τις ἀκόλουθες μαζί, γυναῖκες Ἑλληνίδες,
ποῦ ὁ βασιλιάς μοῦ ἔδωσε νὰ μ' ἐξυπηρετοῦνε.
Ἄλλ' ἀπὸ ποιά αἰτία αὐτὲς ἀκόμη δὲ φανήκαν;
Μὰ στὰ παλάτια τῆς Θεᾶς ἄς μπῶ, πὸν μέσα μένω.

(Ἡ Ἰφιγένεια μπαίνει στὸ ναό, ἐνῶ παρουσιάζονται ἀπὸ τὴν ἀριστερὴν πύλοδο ὁ Πυλάδης καὶ ὁ Ὀρέστης καὶ προχωροῦν μὲ πολλὴ προφύλαξη).

ΟΡΕΣΤΗΣ

Βλέπε καλὰ καὶ πρόσεχε, μὴν εἶν' κανεῖς στὸ δρόμο.

ΠΥΛΑΔΗΣ

Καὶ βλέπω καὶ προσέχω γὼ κυττάζοντας τριγύρω.

ΟΡΕΣΤΗΣ

Πυλάδη,

αὐτὰ πὼς εἶναι τῆς Θεᾶς τὰ μέγαρα νομίζεις,
ποῦ ἄπ' τὸ Ἄργος φέραμε τὸ πλοῖο ἄπ' τὸν Πόντο;

ΠΥΛΑΔΗΣ

Ἐγὼ τουλάχιστον αὐτό, Ὀρέστη, τὸ νομίζω.
Καὶ πρέπει σὺ νὰ συμφωνᾷς μὲ τούτη μου τὴ γνώμη.

ΟΡΕΣΤΗΣ

Καὶ ὁ βωμός, Ἑλληνικὸ ποῦ στάζει κάτω αἷμα;

ΠΥΛΑΔΗΣ

Ἀπὸ τὸ αἷμα φαίνεται κιτρίνισε τὸ γεῖσο.

ΟΡΕΣΤΗΣ

Καὶ κρεμασμένα λάφυρα κατ' ἄπ' τὸ γεῖσο βλέπεις;

ΠΥΛΑΔΗΣ

Θὰ εἶν' τ' ἀφιερῶματα τῶν ξένων ποῦ σφαχτῆκαν.
Γι' αὐτὸ χρειάζεται ἐγὼ καλὰ νὰ ἐξετάζω
γύρω-τριγύρω στρέφοντας προσεχτικὰ τὸ βλέμμα.

ΟΡΕΣΤΗΣ (Μ' ἀπελπισία)

Ποῦ πάλι, Φοῖβε, μ' ἔριξες σ' αὐτὸ ἐδῶ τὸ δίχτυ
μὲ τὸ χρῆσμό ὅπου ἐσὺ φανέρωσες σὲ μένα,
σὰν πῆρα τὴν ἐκδίκηση γιὰ τοῦ γονιοῦ τὸ φόνο
μὲ τὸ νὰ δώσω θάνατο σ' αὐτὴν ποῦ ἴχα μητέρα;
Γιατ' ἄπ' τὸ ἄλλεπάλληλο κι ἀδιάκοπο κυνήγι,
ποῦ τρέχανε ξοπίσω μου τοῦ Ἄδη οἱ Ἐρινύες,
ἄπ' τὴν πατρίδα μακριὰ γὼ ξέφευγα διωγμένος
καὶ ἔκαμα ἐδῶ κι ἐκεῖ πάρα πολλὰς πορεῖες.
Καὶ ὅταν ἦρθα ζήτησα χρῆσμό γιὰ νὰ μοῦ δώσης,
πῶς θὰ μπορούσα νὰ βρῆσκα σωσμὸ ἀπὸ τὴν τρέλα,
ποῦ ἔτρεχε ξοπίσω μου σὰν σὲ τροχοὺς ἀπάνω,
κι ἀκόμη κι ἄπ' τὰ βάσανα, ποῦ τότε ἔτραβοῦσα,
ἐδῶ κι ἐκεῖ γυρίζοντας σὲ ὅλη τὴν Ἑλλάδα.
Καὶ σὺ νὰ ἔρθω μόλεγες στὴ γῆ αὐτὴ τῶν Ταύρων,

πού ναι βωμός τῆς Ἀρτεμης ἐκεῖ τῆς ἀδερφῆς σου,
καὶ τῆς θεᾶς τὸ ἄγαλμα ἐγὼ νὰ παραλάβω,
πού μολογοῦν οἱ ἄνθρωποι, ἐδῶ πὼς ἔχει πέσει
ἀπὸ τὰ ὕψη τ' οὐρανοῦ σὲ τοῦτον τὸ ναὸ τῆς·
κι ἀφοῦ τὸ παραλάβω γὼ μὲ τέχνη ἢ μὲ τύχη,
κι ἀφοῦ τὸ ἐπικίνδυνο τὸ ἔργο τελειώσω,
νὰ γίνῃ τοῦτο δωρεὰ στὴ γῆ τῶν Ἀθηναίων·
καὶ γιὰ κατόπιν ὁ χρησμός δὲν εἶπε τίποτ' ἄλλο·
καὶ ὅτι θὰ ξεκουραστῶ ἀπὸ τὰ βάσανά μου,
ἂν θὰ κατάφερα ἐγὼ νὰ κάμω ὅλα τοῦτα.
Καὶ ἦρθα δῶ σ' ἄγνωστη γῆ, ὅπου μισεῖ τοὺς ξένους,
γιατὶ ἐπίστεψα πολὺ στὰ λόγια τὰ δικά σου.
Καὶ τώρα σένα ἐρωτῶ, γιὰ νὰ μοῦ πῆς, Πυλάδη,
γιατ' εἶσαι σὺ ὁ βοηθὸς σ' αὐτὸ τὸ βαρὺ ἔργο,
τί λὲς ἐσὺ νὰ κάμωμε; Γιατί, καθὼς τὸ βλέπεις,
τῶν τοίχων τὸ περίφραγμα μεγάλο ὕψος ἔχει·
γιατὶ καὶ ποῖο ἀπὸ τὰ δύο; Κεῖ πάνω θ' ἀνεβοῦμε
στοὺς τοίχους τοὺς πολὺ ψηλοὺς καὶ ἀπὸ κεῖ θὰ μποῦμε;
Καὶ πῶς θὰ καταφέρωμε λοιπὸν νὰ μᾶς δοῦνε;
Ἦ μὲ λoστοὺς θὰ βγάλωμε τοὺς σιδηρομαντάλους,
πού βέβαια ἐμεῖς γι' αὐτὰ δὲν ἔχομε ἰδέα;
Μ' ἂν τύχη καὶ μᾶς πιάσουνε ν' ἀνοίγωμε τὶς πόρτες,
ἢ νὰ μηχανευώμαστε μὲς στὸ ναὸ νὰ μποῦμε,
ὡς τὸ ἔχωμε γιὰ βέβαιο, πὼς θάνατο θὰ βροῦμε.
Γι' αὐτό, προτοῦ πεθάνωμε, νὰ φύγωμε ὡς πᾶμε
μὲ τὸ καράβι πού ῥηθᾶμε σ' αὐτὸν ἐδῶ τὸν τόπο.

ΠΥΛΑΔΗΣ

Νὰ φύγωμε δὲ θὰ ἔτανε ὑποφερτὸ καθόλου,
καὶ οὔτε εἴμαστε ἐμεῖς σ' αὐτὸ συνηθισμένοι.
Καὶ τοῦ Θεοῦ μας τὸ χρησμὸ νὰ μὴν κακολογοῦμε.
Ἄλλὰ σὰν πᾶμε μακριὰ ἀπ' τοῦ ναοῦ τὸν τόπο,
μποροῦμε νὰ κρυφτοῦμε κεῖ ὅπου σπηλιὲς ὑπάρχουν,
ὅσες ἢ μαύρη θάλασσα ραντίζει μὲ τὸ κύμα,
κι ἀπὸ τὸ πλοῖο μακριά, μήπως τὸ δῆ κανένα
καὶ πεταχτῆ στὸ βασιλιὰ καὶ τοῦ τὸ μαρτυρήσῃ,

καί μὲ τῆ βία ὕστερα αἰχμάλωτοι πιαστοῦμε.
Καὶ ὅταν ἔρθῃ κι ἀπλωθῇ τῆς νύχτας τὸ σκοτάδι,
θὰ κάμωμε τῆ δοκιμὴ ἀπ' τὸ ναὸ μὲ τόλμη
τὸ ἄγαλμα νὰ πάρωμε τ' ὁμορφοσκαλισμένο,
ἀφοῦ θὰ ἐφαρμόσωμε γι' αὐτὸ τὴν κάθε τέχνη.
Καὶ νά! γιὰ κῦτταξε ἐκεῖ στὴ μέση τῶν τριγλύφων,
ποῦ εἶναι κάποιο ἄνοιγμα, ὥστ' ἀπὸ κεῖ νὰ μποῦμε.
Γιατὶ τὰ ἔργα τὰ βαριά τολμοῦν τὰ παλικάρια,
ἐνῶ δὲν ἔχουν οἱ δειλοὶ ποτὲ καμιὰν ἀξία.

ΟΡΕΣΤΗΣ

Καὶ βέβαια δὲν ἤρθαμε ἐδῶ κωπηλατώντας
αὐτὸ τὸ τόσο μακρινὸ θαλασσινὸ ταξίδι,
κι ἀφοῦ στὸ τέρμα φτάσαμε, ποῦ ἦταν ὁ σκοπός μας,
πάλι νὰ πάρωμ' ἀπραχτοὶ τοῦ γυρισμοῦ τὸ δρόμο.
Ἄλλὰ καλὰ συμβούλεψες καὶ πρέπει νὰ σ' ἀκούσω·
πρέπει ἔμεις νὰ ἔρθωμε ἐκεῖ, πού, σὰν κρυφτοῦμε,
δὲν πρόκειται γιὰ νὰ μᾶς δῆ κανένα μάτι ἀνθρώπου.
Γιατὶ ἐγὼ τουλάχιστον αἰτία δὲ θὰ γίνω
νὰ μείνῃ κούφιος κι ἀπραχτος ὁ θεϊκὸς ὁ λόγος·
πρέπει νὰ εἶμαι τολμηρός· γιατί κανένας κόπος
δὲ βρῖσκεται γιὰ πρόφαση σ' αὐτούς, ποῦ εἶναι νέοι,
ὥστε νὰ φαίνωνται δειλοὶ στὰ ὄμορφα τὰ ἔργα.

(Οἱ δύο νέοι φεύγουν ἀπὸ τὴν ἀριστερὴν πύλοδο καὶ πάνε νὰ κρυφτοῦν.)

ΠΑΡΟΔΟΣ

(Ὁ χορὸς ἀπὸ γυναῖκες Ἑλληνίδες αἰχμάλωτες, ὑπερέτριες τῆς Ἰφιγένειας, ἔρχεται ἀπὸ τὴ δεξιὰ πύλοδο πρὸς τὸν ναὸ παραγγέλλοντας σιωπὴ ἀπὸ εὐλάβεια, καὶ κάνοντας προσευχὴ πρὸς τὴ Θεά. Καὶ ὅταν ἡ Ἰφιγένεια βγαίνει ἔξω, ὁ χορὸς τὴν ἐρωτᾷ γιὰ ποῖο σκοπὸ τίς κάλεσε.)

ΧΟΡΟΣ

Ἦ σωπᾶστε ἔσεῖς, ὅπου κάτοικοι εἴστε
στὶς διπλὲς Συμπληγάδες τίς πέτρες,
ποῦ στὸν Πόντο τὸν Εὐξείνιο εἶναι.
Ἦ ἐσὺ τῆς Λητῶς θυγατέρα,
σὺ ὦ Δίκτυννα, πού ἔσαι στὰ ὄρη,
στὴν αὐλὴ σου τὸ βῆμα μου φέρνω

στοῦ ναοῦ σου τὰ γεῖσα,
μὲ χρυσάφι πού εἶναι ζωσμένα,
μιά παρθένα ἐγὼ εὐσεβῆς
τῆς δικῆς σου ἰέρειας δούλα,
ποῦν^ο κι ἐκείνη πολὺ εὐσεβῆς,
ἀφοῦ ἄφησα τείχη καὶ πύργους
τῆς Ἑλλάδας, π^ο ἀλόγατα τρέφει,
τὴν Εὐρώπη ἀκόμη, πού ἔχει τοὺς κήπους,
ποῦν^ο μὲ ὄμορφα δέντρα γεμάτοι,
ἐκεῖ ποῦν^ο τῶν γονιῶν μας τὰ σπῖτια.

(Ἡ Ἰφιγένεια βγαίνει ἔξω μὲ ὑπηρέτριες, πού κρατοῦν δοχεῖο, πού ἔχει μέσα γάλα, μέλι καὶ κρασί).

Ἔχω ἔρθει. Καὶ ποιά τὰ καινούργια;
Ποιά μεγάλη σκοτούρα σὲ δέρνει;
Καὶ γιατί μὲ καλεῖς στὸ ναό,
ὦ ἔσὸν πού^οσαι κόρη ἐκείνου,
πού ἐπῆγε στὰ τείχη τῆς Τροίας
μὲ ἐκείνον τὸν ἔνδοξο στόλο,
ἀπὸ χίλια καράβια πού ἦταν
καὶ πολλοὺς ὀπλισμένους,
τοῦ Ἀτρεΐδη τοῦ ἔνδοξου κόρη;

Κ Ο Μ Μ Ο Σ ¹

(Ἡ Ἰφιγένεια ἀρχίζει τοὺς θρήνους γιὰ τὸ χαμὸ τοῦ ἀδερφοῦ
της, καὶ προσφέρει στὸ νεκρὸ τίς νεκρικὲς τιμὲς παρασύροντας καὶ τὸ
χορὸ στὸ θρήνο).

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Ἄχ! ἀλίμονο δοῦλες!
Σὲ ἀτέλειωτους βρῖσκομαι θρήνους
τραγουδώντας πικρὸ μοιρολόι,
συνοδὸ πού δὲν ἔχει τὴ λύρα,
καὶ χωρὶς ἁρμονία καμιά,
ἄχ! ἀλίμονο, ἄχ!
στὰ τραγούδια τοῦ πένθους,

1) Τραγοῦδι θρήνου, πού τὸ ψάλλουν ἀμοιβαῖα ὁ χορὸς καὶ τὰ
ἄρῶσῳπα τοῦ δράματος.

τί φοριχτή συφορά πού μέ βρῆκε,
γιατί κλαίω μ' ὀδύνη πολλή
τοῦ δικοῦ μ' ἀδερφοῦ τῆ ζωῆ,
γιατί τέτοια ὄνειρατα εἶδα
μέσ σ' αὐτῇ τῇ νυχτιά, ὅπου τόρρα
τὰ σκοτάδια σκορπίσαν καί ἦρθε τὸ φῶς!
Ἐγὼ χάθηκα, πάω ἢ δόλια·
οἶκος πιά πατρικὸς δὲν ὑπάρχει·
ὦ, ἀλίμονο, πάει ἡ γενιά·
Ἄχ! ἀλίμονο, ἄχ!
συφορές, πού ἐπέσαν στὸ Ἄργος.
Ἄχ Θεέ!
πού μοῦ παίρνεις ἐκεῖνον σκληρά,
π' ἀδερφός μου μονάκριβος ἦταν,
ἀφοῦ κάτω στὸν Ἄδη τὸν πῆγες,
πού γὼ μέλλω στὸ χῶμα τῆς γῆς
νὰ ραντίσω γι' αὐτὸν τῆ σπονδῆ
ἀπ' τὸ μεῖγμα αὐτὸ τῶν νεκρῶν,
ἀπὸ γάλα ἀγελάδας βουνίσιας,
καί κρασί, πού ἔναι δῶρο τοῦ Βάκχου,
κι ἀπὸ μέλι πού φτιάνει μέ κόπο
τὸ ξανθὸ τὸ μελίσι,
πού νομίζουν περίσσια χαρὰ
ὅτι δίνουν αὐτὰ στοὺς νεκρούς.

(Σὲ μιὰ ὑπερέτρια)

Μὰ τ' ὀλόχρυσο δῶσ' μου δοχεῖο,
πόχει μέσα τοῦ Ἄδη τὰ δῶρα.

(Ἐνῶ κάνει σπονδῆ γιὰ τὸ νεκρὸ)

ἜΩ ἐσύ, πού ἔσαι κάτω στῆ γῆ,
τ' Ἀγαμέμνονα πού ἔσων βλαστάρη,
μέ τῆ σκέψη πὼς εἶσαι νεκρό,
τοῦτα δῶ σοῦ προσφέρω·
καί ἐσὺ μέ χαρὰ νὰ τὰ πάρης·
ἐπειδὴ τὰ ξανθὰ μου μαλλιὰ
δὲ θὰ φέρω στὸν τάφο σου πάνω,

κι οὔτε δάκρυ κανένα θὰ χύσω.
Καὶ αὐτὰ ἐπειδή, καθὼς βλέπεις,
ἀπ' τῆ χώρα σου ξέμακρα εἶμαι,
καὶ δική μου πού εἶναι πατρίδα,
πού ἐκεῖ, καθὼς ὅλοι νομίζουν,
ἀφοῦ σφάξαν ἐμένα τῆ δόλια,
τώρα βρίσκομαι κάτω νεκρή.

ΧΟΡΟΣ

Γιὰ ἀπάντηση πένθιμο ἄσμα,
μοιρολόι βαρβάρων πού εἶναι
ἀπὸ θρήνους πικροὺς τῆς Ἀσίας,
στὴν κυρία ἐσένα θὰ ψάλω,
τὸ τραγούδι, πού λένε στοὺς θρήνους,
πού ἀρέσει πολὺ στοὺς νεκρούς,
τὸ τραγούδι, πού ψάλλει ὁ Ἄδης,
καὶ τοῦ λείπει ἡ χαρὰ τοῦ Παιάνα.
Ἄχ! ἀλίμονο ἄχ!,
πάει σβήστηκ' ἡ λάμψη τοῦ σκήπτρου,
στὴ γενιά τοῦ Ἀτρέα πού ἦταν.
Ἄχ! ἀλίμονο ἄχ!,
καὶ τὸ φῶς τοῦ σπιτιοῦ τοῦ πατέρα,
καὶ τοῦ Ἄργους ἀκόμη ἡ ἀρχή,
πού τρανοὶ καὶ καλότυχοι πρὶν
βασιλιάδες τὴν εἶχαν.
Καὶ τὸ ἓνα κακὸ ξεπηδᾷ ἀπὸ τ' ἄλλο,
ἀπὸ τότε π' ὁ ἥλιος
μὲ τὰ ἄλογα τὰ φτερωτά,
πού μὲ κύκλο βαδίζουν,
τὴ ματιὰ του τὴ θεία τὴν ἔριξε πίσω
κι ἔφυγε ἔξω ἀπ' τὴν τροχιά.
Καὶ ἡ μιὰ συφορὰ ἀπ' τὴν ἄλλη κατόπι
τὰ παλάτια χτυπᾷ γιὰ τ' ἄρνι τὸ χρυσό,⁽¹⁾
φονικὸ τό 'να στ' ἄλλο ἀπάνω
καὶ ἡ θλίψη ἀπάνω στὴ θλίψη.

(1) Στὸ κοπάδι τοῦ Ἀτρέα γεννήθηκε ἓνα χρυσόμαλλο ἄρνι, σημάδι πὼς τὸν Ἀτρέα ἠθέλησαν οἱ Θεοὶ γιὰ βασιλιά τῶν Μυκηνηῶν. Ἄλ-

κι ἄπ' αὐτούς, πού σκοτώθηκαν πρὶν,
ἢ ἐκδίκηση βγαίνει στ' ἀλήθεια
καὶ στοῦ Τάνταλου πέφτει τὸν οἶκο'
καὶ ἡ μοίρα ἐπάνω σου τρέχει
μὲ ὀρμή, πού κακὸ θὰ σοῦ φέρη.

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Ἐπ' τὴν πρώτη ἀρχή,
πού παντρεύτηκε τότε ἡ μάνα,
κι ἀπὸ κείνην τὴν πρώτη νυχτιά
ἦταν μαύρη γιὰ μένα ἢ μοίρα'
ἄπ' τὴν πρώτη τὴν ὥρα οἱ μοῖρες,
οἱ θεές, πού φροντίζουν στίς γέννες,
τὰ παιδιάστικα χρόνια ἐκεῖνα
μοῦ ἐκάμαν νὰ εἶναι σκληρά,
πού τῆς Λήδας ἢ ἄμοιρη κόρη
στο ἀνάκτορο μέσα γεννοῦσε
πρῶτο· πρῶτο ἐμένα βλαστάρι,
καὶ σὰν τάμα μὲ ἔτρεφε ἔτσι
γιὰ σφαχτὸ στοῦ πατέρα τὴν τρέλα,
καὶ γιὰ θύμα, πού φρίκη σοῦ φέρνει.
Καὶ μὲ ἄρμα, π' ἀλόγατα σέρναν,
στῆς Αὐλίδας τὴν ἄμμο μὲ φέραν,
σὰν μιὰ νύφη, ἀλίμονο ἄχ!,
πού ἡ τύχη τῆς ἦταν κακιὰ,
γιὰ ἐκεῖνον, πού εἶχε μητέρα
τοῦ Νηρέα τὴν κόρη,⁽¹⁾ ἄχ! ἄχ!
Ἄλλὰ τώρα σὰν ξένη δῶ μένω
στ' ἀφιλόξενου Πόντου τὰ μέρη,
πού καθόλου δὲν ἔχουνε δέντρα,
χωρὶς γάμο καὶ δίχως παιδιά,
χωρὶς νὰ ἔχω πατρίδα,
καὶ χωρὶς συγγενεῖς,

λά ὁ ἀδελφός του ὁ Θυέστης πῆρε κρυφὰ στὸ δικό του κοπάδι τὸ ἄρνι, καὶ ἄπ' αὐτὸ ἀρχισε ἡ φιλονικία ἀνάμεσα στὰ δυὸ ἀδέρφια, πού ἔφτασε στὴ σφαγὴ τῶν παιδιῶν τους καὶ στὰ φριχτὰ δεῖπνα τοῦ Θυέστη.
Ἐπειὴ ὁ ἥλιος τότε, σὰν ἀντίκρισε τὰ φοβερὰ ἐγκλήματα, ἄλλαξε τὴν πορεία του.

(1) Ἡ Θέτη, πού ἦταν μητέρα τοῦ Ἀχιλλέα.

ποῦ οἱ Ἑλληγες πὰ μὲ ξεχάσαν,
οὔτε ψάλλω στὴν Ἥρα τοῦ Ἄργου,
κι οὔτε πὰ μὲ σαῖτα ὑφαίνω
στοῦ γλυκόλαλο τὸν ἀργαλειὸ
τῆς θεᾶς τῆς Παλλάδας εἰκόνα,
τὴν Ἀθήνα ποῦ ἔχει πατρίδα,
οὔτ' εἰκόνα αὐτῶν τῶν Τιτάνων,
ἀλλ' ἐδῶ μὲ τὸ αἶμα ποτίζω
τοὺς βωμοὺς τοὺς φριχτοὺς
τοὺς βρεγμένους μὲ αἶμα,
τὴ φριχτὴ συφορὰ,
π' ἀφανίζει τοὺς ξένους,
ἐνῶ κλαῖνε αὐτοὶ θλιβερὰ
καὶ πικρότατα δάκρυα χύνουν.
Μὰ αὐτὰ ἐγὼ τώρα ἄς ξεχάσω,
γιὰ νὰ κλάψω τ' ἀδέρφι,
π' αὐτὸ πέθανε μέσα στοῦ Ἄργου,
ποῦ τὸ ἄφησα βυζασταρούδι,
ἓνα βρέφος ἀκόμη μικρὸ,
τροφερὸ βλασταράκι ἀκόμη
μὲς στὰ χέρια τῆς μάνας, στὰ στήθια,
τὸν Ὀρέστη, ποῦ ἦταν νὰ γίνῃ
βασιλιὰς μὲς στοῦ Ἄργου.

Α' ΕΠΕΙΣΟΔΙΟ

(Ἐνας βοσκὸς μπαίνει ἀπὸ τὴ δεξιὰ πύλοδο)

ΧΟΡΟΣ (ἢ κορυφαία)

Μὰ νά, ἐτοῦτος ὁ βοσκὸς ἄφησε τ' ἀκρογιάλι
καὶ ἔχει ἔρθει νὰ σοῦ πῆ κάτι πολὺ σπουδαῖο.

ΒΟΣΚΟΣ

Τοῦ Ἀγαμέμνονα παιδὶ ἀπὸ τὴν Κλυταιμνήστρα,
γιὰ ἄκουσε ποῦ θὰ σοῦ πῶ τὰ νέα μας μαντάτα.

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Τι εἶν' αὐτό, ποῦ μοῦ χαλνᾷ τίς τωρινές μου ἔγνοιες;

ΒΟΣΚΟΣ

Ἐφτάσαν δύο νεαροὶ στὴ χώρα τῆ δική μας
μὲ τὰ κουπιὰ ξεφεύγοντας τὴ μαύρη Συμπληγάδα
γιὰ τὴ θεὰ τὴν Ἄρτεμη σφαχτὸ καλὸ καὶ θύμα,
καὶ τὸ νερὸ τοῦ ἁγιασμοῦ ἀμέσως νὰ τοιμάσης,
καὶ τ' ἄλλα, ποὺ χρειάζονται, σὰν γίνεται θυσία.

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Κι ἀπὸ ποιοὶ τόπο ἄραγε κατάγονται οἱ ξένοι;
Ποιανῆς πατρίδας βέβαια φορέματα φοροῦνε;

ΒΟΣΚΟΣ

Εἶν' Ἕλληνες· μονάχα αὐτὸ καὶ ὄχι ἄλλο ξέρω.

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Δὲν ξέρεις οὔτε τ' ὄνομα γιὰ νὰ μοῦ πῆς τῶν ξένων;

ΒΟΣΚΟΣ

Πυλάδης ἐλεγότανε ὁ ἕνας ἀπ' τὸν ἄλλο.

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Καὶ ποιοὶ ἦταν τὸ ὄνομα τοῦ σύντροφου τοῦ ξένου;

ΒΟΣΚΟΣ

Δὲν ξέρει τ' ὄνομα κανεὶς. Δὲν τό ἔχομε ἀκούσει.

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Καὶ ποῦ τοὺς εἶδατε αὐτοὺς καὶ σὰν ἦρθατε πλάι
μὲ τρόπο ποῖον τοὺς πιάσατε καὶ εἶν' αἰχμάλωτοί σας;

ΒΟΣΚΟΣ

Ἐκεῖ στίς ἄγριες ἀκτὲς τοῦ ἄξενου τοῦ πόντου.

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Καὶ τί γυρεύουν οἱ βοσκοὶ κοντὰ ἐκεῖ στὸ κύμα;

ΒΟΣΚΟΣ

Ἐπήγαμε νὰ πλύνουμε τὰ βόδια μὲ τὴν ἄρμη.

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Μὰ πάλι τοῦτο λέγε μου, σὲ μέρος ποιοὶ πιαστῆκαν
κι ἀκόμη πῶς· γιατί αὐτὸ θὰ ἤθελα νὰ μάθω.
Γιατ' ὕστερα ἀπὸ καιρὸ ἐφτάσαν ἐδῶ πέρα·
καὶ τῆς θεᾶς μας ὁ βωμὸς ἀκόμη ὡς τὰ τώρα
δὲν ἔγιν' ὀλοκόκκινος μὲ αἷμα τῆς Ἑλλάδας.

ΒΟΣΚΟΣ

Ὅταν σὸ κύμα, πόρχειται ἀπὸ τὶς Συμπληγάδες,
τὰ βόδια μας ἐρίχναμε, πὺ βόσκουνε στὰ δάση,
ἐκεῖ βρισκόταν μιὰ σπηλιά, πὺ εἶχε κάποιο βάθος,
πῶ ἀπ' τῶν κυμάτων τὴν ὀρμὴ ἦτανε καμωμένη,
καὶ πὺ αὐτὴ χρῆσιμενε σὰν στέγη στοὺς ψαράδες.
Ἐκεῖ ἀπὸ μᾶς ἕνας βοσκὸς τοὺς δύο νέους εἶδε
καὶ πάλι πίσω γύρισε στὰ δάχτυλα πατώντας.
Κι εἶπε σ' ἐμᾶς· «δὲ βλέπετε ἀλήθεια σεῖς καθόλου;
Κάποιο θεοὶ μας βρίσκονται δῶ πέρα καθισμένοι».
Καὶ κάποιος θρησκὸς ἀπὸ μᾶς, ἀφοῦ καλὰ τοὺς εἶδε,
τὰ χέρια σήκωσε ψηλὰ καὶ προσευχήθηκε ἔτσι·
«ὦ Δέσποτα Παλαίμονα¹, καὶ φύλακα τῶν πλοίων,
τῆς Λευκοθέας σὺ παιδί, πὺ κατοικεῖ στὸν πόντο,
σ' ἐμᾶς, πὺ εἴμαστε ἐδῶ, εὐσπλαχνικὸς νὰ εἶσαι,
εἴτε οἱ δύο Διόσκουροι² σὸ ἀκρογιάλι εἶστε,
εἴτε καὶ τοῦ Νηρέα αὐτοῦ τὰ διαλεχτὰ στολῖδια,
πὺ γέννησε τὶς ὄμορφες Νεράιδες ἐκεῖνες,
πὺ ὄλες τοὺς σὸν ἀριθμὸ ἐφτάναν τὶς πενήντα».
Καὶ ἄλλος ἀπερίσκεπτος καὶ ἄπιστος κι αὐθάδης
μὲ τὶς εὐχὰς ἐγέλασε καὶ εἶπε, πὺς ἐκεῖνοι
θὰ ἦταν κάποιο ναυτικοί, πὺ εἶχαν ναυγήσει,
καὶ κάθονται μὲς στὴ σπηλιά, γιατί τὸ νόμο τρέμουν,
πὺ θ' ἄκουσαν ὅτι ἐδῶ σκοτώνομε τοὺς ξένους.
Κι οἱ πὺ πολλοὶ ἀπὸ ἐμᾶς σωστὰ πὺς λείει βρήκαν,
κι ἀκόμη νὰ τοὺς πιάσωμε γιὰ τὴ θεὰ θυσία,
καθὼς εἶν' τὰ ἐθίματα πὺ εἶν' ἐδῶ στὴ χώρα.
Καὶ σὸ διάστημα αὐτὸ ὁ ἕνας ἀπ' τοὺς ξένους,
σὰν βγήκε μέσ' ἀπ' τὴ σπηλιά, ἐστάθηκε ἀπ' ἔξω,
τίναξε τὸ κεφάλι του στὰ πάνω καὶ στὰ κάτω,
καὶ ὕστερ' ἀναστέναξε μ' ὀλότρεμα τὰ χέρια,
καὶ μὲ κινήματα τρελοῦ σὰν κυνηγὸς φωνάζει·
Πυλάδη, βλέπεις τούτην δά; Καὶ τούτην δὲν τὴ βλέπεις;
τοῦ ἸἸδη ποῦν' ἢ δριάμισσα, πὺς θέλει νὰ μὲ φάη,

1) Θαλασσινὸς θεός.

2) ὁ Κάστωρ καὶ ὁ Πολυδεύκης, τὰ παιδιά τοῦ Δία ἀπὸ τὴ Λήδα.

κι εἶν' ἔτοιμη νὰ μοῦ ριχτῆ μὲ τις ὀχιές τῆς φοίκης;
Κι ἡ ἄλλη βγάζοντας φωτιές καὶ αἷμα ἀπ' τὸ χιτῶνα
φτεροκοπώντας ἔρχεται στὴν ἀγκαλιὰ κρατώντας
σὰν βράχο τὴ μητέρα μου ἀπάνω μου νὰ ρίξει.
Θὰ μὲ σκοτώση! ἀλίμονο! Καὶ ποῦ νὰ καταφύγω;
Ἐλλὰ δὲν ἠμπορούσαμε καθόλου μεις νὰ δοῦμε
τῶν φαντασμάτων τις μορφές, ἀλλὰ ἐφантаζόταν
τῶν σκύλων τὰ γαυγίσματα καὶ τις φωνές τῶν μύσχων
γιὰ μουγκρητά, καθὼς τό λέν, ποῦ οἱ Ἑρινύες βγάζουν.
Καὶ μεις ἀφοῦ ζαρώσαμε σὰν νὰ ἔταν νὰ χαθοῦμε,
καθόμαστε χωρὶς ἀχνιὰ νὰ βγάξωμ' ἀπ' τὸ στόμα.
Κι ἐκεῖνος μὲ τὸ χέρι του τραβώντας τὸ μαχαίρι,
σὰν τὸ λιοντάρι πήδηξε ἀνάμεσα στὰ βόδια,
κι ἀρχίζει τότε νὰ χτυπᾷ ἐκεῖνα μὲ τὸ ξίφος,
βυθίζοντάς το στὰ πλευρὰ κι ἐπίσης στὰ λαγόνια,
νομίζοντας ὅτι χτυπᾷ τις Ἑρινύες ἔτσι,
π' ὀλόκληρη ἡ θάλασσα κοκκίνισ' ἀπ' τὸ αἷμα.
Καὶ τότε ὁ καθένας μας κυττώντας τὰ κοπάδια
κάτω στὴ γῆ νὰ πέφτουνε καὶ τὸ χαμὸ νὰ βρίσκουν,
ἀρχίζει νὰ τοιμάζεται στὰ βούκινα φυσώντας,
ν' ἀκούσουν καὶ νὰ μαζευτοῦν ἐκεῖ οἱ ντόπιοι ὄλοι,
γιατὶ πρὸς ξένους νεαρούς, ποῦ ἦταν ρωμαλείοι,
νομίσαμε ἀνίκανους γιὰ μάχη τοὺς βοσκούς μας.
Καὶ μαζευτήκαμε πολλοὶ κατόπιν ἀπὸ ὦρα.
Κι ὁ ξένος τότε ἀφήνοντας τῆς τρέλας του τὴν κρίση
πέφτει, ἐνῶ σταλάζανε ἀφροὶ στὰ γένια πάνω
καὶ σὰν ἐμεῖς τὸν εἶδαμε πεσμένο γιὰ καλὸ μας
ὁ κάθε ἀντρας ρίχτηκε μὲ θάρρος στὸν ἀγῶνα,
καὶ ἄλλος πέτρες ἔριχνε, κοντὰ χτυποῦσε ἄλλος.
Κι ὁ ἄλλος ἀπ' τοὺς ξένους μας τοῦ σκούπιζε τὰ γένια
ἀπ' τοὺς ἀφρούς, ποῦ ἔπεφταν, τοῦ φρόντιζε τὸ σῶμα,
καὶ γιὰ προφύλαγμα μπροστὰ τὸ φόρεμα κρατοῦσε,
ποῦ ἦτανε στὸν ἀργαλειὸ πολὺ γερὰ φτιαγμένο,
κι ἀπ' τὸ ἔνα μέρος πρόσεχε τις πέτρες, ποῦ ἐρχόνταν,
κι ἀπ' τ' ἄλλο περιποίηση ἐγάρριζε στὸ φίλο.
Καὶ ὅταν ἀπ' τὸ πέσιμο στὰ λογικά του τώρα

ὁ ξένος ἀναπήδησε, κατάλαβε ἀμέσως
ὅτι φουρτούνα ἀπὸ ἐχθρῶν τοὺς εἶχε γύρω ζῶσει
καὶ ὅτι βέβαιο κακὸ ἦταν πολὺ κοντά τους,
καὶ ἀναστέναξε βαριά. Καὶ ὅλοι μὲ τὶς πέτρες
δὲν παύαμε νὰ ρίχνωμε ἀπάνω τους ὀρμώντας,
ἀπὸ ἐδῶ ὁ ἓνας μας κι ἀπ' ἄλλο μέρος ἄλλος.
Καὶ τότε πὰ ἀκούσαμε τὸ φοβερὸ τὸ λόγο·
«Πυλάδη, θὰ πεθάνωμε. Γι' αὐτὸ πρέπει νὰ δοῦμε,
πῶς θὰ πεθάνωμ' ἔνδοξα. Ἔλα ἀκολουθήσέ με,
τραβώντας μὲ τὸ χέρι σου τὸ κοφτερὸ μαχαίρι».
Καὶ ὅταν τότε εἶδαμε νὰ σχίζουν τὸν ἀέρα
τὰ δυὸ μαχαίρια τῶν ἐχθρῶν, τὸ βάλαμε στὰ πόδια,
καὶ γέμιζαν ἀπὸ ἐμᾶς τῶν βράχων οἱ χαράδρες.
Ἄλλ' ἂν ὁ ἓνας ἔφευγε, οἱ ἄλλοι τότ' ὀρμώντας
ὄλο καὶ τοὺς χτυπούσανε. Κι ἂν ἐδιωχναν κι ἐκείνους,
αὐτοὶ πού τώρα φεύγανε ξανὰ πετροβολοῦσαν.
Μὰ κατιτὶ ἀπίστευτο γινόταν ἐκεῖ πέρα·
γιατ' ἀπὸ χέρια ἄπειρα, πού ρίχνανε τὶς πέτρες,
κανένας δὲν πετύχαινε μὲ πέτρα νὰ χτυπήσῃ
αὐτοῦς, πού θὰ γινόντανε θυσία στὴ θεά μας.
Καὶ δὲν τοὺς ἐνικούσαμε καθόλου μὲ τὴν τόλμη,
μὰ δύσκολα πολὺ, ἀφοῦ τοὺς βάλαμε στὴ μέση,
ἀπὸ τὰ χέρια πήραμε μὲ πέτρες τὰ μαχαίρια,
καὶ τότ' ἀπὸ τὴν κούραση στὸ χῶμα γονατίσαν.
Καὶ πρὸς τὸν ἄρχοντα αὐτῆς τῆς γῆς τοὺς ὀδηγοῦμε·
κι αὐτός, ἀφοῦ τοὺς κύτταξε, ἀμέσως σοῦ τοὺς στέλνει
μὲ ἄγιασμό νὰ ραντιστοῦν καὶ νὰ θυσιαστοῦνε.
Κι εὐχῆσου, κόρη, ταχτικά νὰ ἔρχωνται σὲ σένα
γιὰ τὴ θυσία σφάγια τέτοιοι λεβέντες ξένοι·
καὶ ἂν θὰ θυσιάζης σὺ ἀνθρώπους ξένους τέτοιους,
θὰ ξεπλερώσῃ ἡ Ἑλλάς τὸ φόνο τὸ δικό σου,
γιὰ τῆς Αὐλίδας τὴ σφαγὴ παίρνοντας τιμωρία.

ΧΟΡΟΣ (ἡ κορυφαία)

Εἶπες πολὺ παράξενα γι' αὐτόν, πού δέρνει ἡ τρέλα,
ὅποιος κι ἂν εἶναι βέβαια, πού ἦρθ' ἀπ' τὴν Ἑλλάδα

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ Η ΕΝ ΤΑΥΡΟΙΣ

ἔδῳ στὸν Πόντο, ποῦν' κακὸς γιὰ τὸν καθένα ξένο.

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ
(Στὸ βοσκὸ)

Καλά. Σὺ τώρα πήγαινε τοὺς ξένους νὰ μοῦ φέρης,
κι ἐμεῖς θενὰ φροντίσωμε γιὰ ὅσα δῶ εἶν' ἄγια.

(Ὁ βοσκὸς φεύγει ἀπὸ τὴ δεξιὰ πόροδο, ἐνῶ ἡ Ἰφιγένεια λέει στὸν αὐτὸ της).

Δυστυχισμένη μου καρδιά, πῶ πρώτα γιὰ τοὺς ξένους
ἦσονται πάντα μαλακὴ καὶ ἐνωθεὶς τὸν οἶκτο,
καὶ στοὺς συμπατριῶτες σου ἐχάριζες τὸ δάκρυ,
σὰν πέφτανε στὰ χέρια σου ἀπ' τὴν Ἑλλάδα ἄντρες.
Μὰ τὼρ' ἀπ' τὰ ὄνειρατα, ποῦ μ' ἔχουν ἀγοριέψει,
γιατ' ὁ Ὀρέστης πιά θαρρῶ τὸν ἥλιο πὼς δὲ βλέπει,
κακιὰν θὰ μ' ἀντικρίσετε ὅποιοι κι ἂν ἔχει' ἔρθει.
Καὶ εἶν' ἀλήθεια αὐτὸ σωστό, τὸ ἐνωσσα, ὦ φίλες'
γιατ' ὅσοι εἶναι δύστυχοι, ἀφοῦ κακὸ ἐπάθαν,
καθόλου τοῦτοι δὲν ποιοῦν τοὺς πῶ δυστυχισμένους.
Ἄλλ' οὔτ' ἀέρας φύσηξε ὡς τώρα ἀπὸ τὸ Δία
οὔτε καὶ πλοῖο ἔφτασε, ποῦ ἀπ' τίς Συμπληγάδες
τίς πέτρες νὰ μοῦ ἔφερνε δῶ πέρα τὴν Ἑλένη,
αὐτὴν ὅπου ἐστάθηκε αἰτία τοῦ χαμοῦ μου,
καθὼς καὶ τὸ Μενέλαο, γιὰ νὰ τοὺς τιμωρήσω,
ἔδῳ Αὐλίδα φτιάχνοντας ἀνιάλλαγμα γιὰ κείνην,
ποῦ τὰ παιδιά τῶν Δαναῶν, ἀφοῦ γερὰ μὲ δέσαν,
κατόπιν μὲ μαχαίρωναν σὰν νὰ ἴμουνα μοσχάρι,
καὶ σφάγτης ἦταν ὁ γονιός, π' αὐτὸς μὲ ἔχε γεννήσει.
Ἄλιμονο! — ποῦ δὲν ξεχνῶ τίς συφορὲς ἐκεῖνες —
πόσες φορὲς κρεμάστηκα ἀπλώνοντας τὰ χέρια
στὰ γόνατ' ἱκετευτικά, στὰ γένια τοῦ πατέρα,
καὶ τοῦ ἄλεγα περίπου αὐτά : « Πατέρα μου, πατέρα,
παντρεύομαι μὲ πάντρεμα φριχτὸ ἀπὸ ἐσένα
κι ἐνῶ μὲ κατασφάζεις σύ, ἢ μάνα κι οἱ Ἄργεῖες
τώρα γιὰ μένα τραγουδοῦν τοῦ γάμου τὰ τραγούδια,
καὶ ὅλο τὸ παλάτι μας ἀπὸ αὐλοὺς βουίξει
ἐνῶ ἐγὼ σκοτώνομαι ἐδῶ ἀπὸ ἐσένα.
Καὶ Ἀχιλλέας ἦτανε, καθὼς τὸ βλέπω τώρα,

ὁ Ἄδης κι ὄχι ὁ βλαστός ἐκεῖνος τοῦ Πηλέα,
 π' ἀφοῦ μοῦ παρουσίασες πὼς θὰ ἴπαιρνα γι' ἄντρα,
 ἐπάνω σ' ἄρμα μ' ἔφερες μὲ δόλο νὰ μὲ σφάξης».
 Κι ἐγώ, μὲ κάλυμμα λεπτὸ σκεπάζοντας τὰ μάτια,
 τὸν ἀδερφό μου τὸ μικρὸ δὲ σήκωσα στὰ χέρια,
 ποῦ τὴν ἄντρον ἐξάθηκε, κι οὔτε τὴν ἀδερφή μου
 στὸ στόμα δὲν ἐφίλησα ἀπ' τὴν πολλὴ ντροπή μου,
 ἀφοῦ νὰ πάω ἦτανε στὸν οἶκο τοῦ Πηλέα·
 καὶ φύλαξα πολλὰ φιλιὰ νὰ δώσω στὸ κατόπι,
 γιὰ τὸ Ἄργος ἔλεγα πὼς πάλι θὰ γυρίσω.
 Ἄχ! δύστυχε Ὀρέστη μου, ἂν εἶσαι πεθαμένος,
 ἀπὸ ποιά ἔργα ὄμορφα, ποῦ ἔκαμ' ὁ πατέρας,
 ἀπὸ πιά ἔργα ζηλευτὰ ἐσὺ φευγάτος εἶσαι.
 Τοὺς γρίφους ὅμως τῆς Θεᾶς δὲν τοὺς καταλαβαίνω,
 ποῦ ἂν μιλήσῃ μὲ φονιά κανεῖς ἀπ' τοὺς ἀνθρώπους,
 ἢ μὲ τὰ χέρια τῆ λεχῶ ἢ καὶ νεκρὸ ἀγγίξῃ,
 δὲν τὸν ἀφήνει πιά κοντὰ νὰ πάῃ στὸ βωμό της,
 γιὰ τὸν αὐτὸν τὸν θεωρεῖ πὼς εἶναι μολυσμένος,
 ἐνῶ ἐκεῖνη χαίρεται μὲ ἀνθρωποθυσίες.
 Μὰ ἡ Λητώ δὲν ἤμπορεῖ, τοῦ Δία ἡ γυναῖκα,
 μιὰ κόρη τόσ' ἀνόητη νὰ ἔχῃ γεννημένη.
 Ἄλλὰ τουλάχιστον ἐγὼ τοῦ Τάνταλου τὰ δεῖπνα,
 ποῦ στοὺς θεοὺς τὰ πρόσφερε, ἀπίστευτα τὰ κρίνω,
 πὼς εὐχαριστηθῆκανε, ποῦ φάγαν τὸ παιδί του.
 Ἄλλ' ἐπειδὴ οἱ ντόπιοι δῶ σκοτώνουν τοὺς ἀνθρώπους,
 νομίζω ὅτι στὴ Θεὰ τὸ ἄσκημο φορτάνουν·
 γιὰ τὴν νομίζω πὼς κακὸς δὲν εἶν' ὁ θεὸς κανένας.

ΧΟΡΟΣ

Α' ΣΤΑΣΙΜΟ

(Ἡ σκέψη τοῦ χοροῦ πηγαίνει στὸ Βόσπορο καὶ διαλογίζεται μὲ
 περιέργεια, ποιοὶ νὰ εἶναι αὐτοὶ ποῦ πέρασαν ἀπὸ ἐκεῖ, πὼς τὸ κα-
 τάφεραν, καὶ γιὰ ποῖο σκοπὸ ἦρθαν στὴν Ταυρικὴ. Στὸ τέλος νοσταλ-
 γικά θυμᾶται τὴν πατρίδα).

ΣΤΡΟΦΗ Α'

Ἦ γαλαζία ἐσεῖς, ὦ γαλαζία

συναντήματα θαλασσινά, (1)
πὸ ἡ μύγα (2) πετώντας ἀπ' τ' Ἄργος
ἀπ' τὸ ἄξενο κύμα ἐπάνω
στῆς Ἀσίας τῆ χώρα ἐπῆγε,
τὴν Εὐρώπῃ ἀφήνοντας πίσω.
Ποιοὶ νὰ εἶναι αὐτοί, πὸ ἀφήσαν
τὸν Εὐρώτα μὲ τ' ἀφθονα ρεῖθρα,
πού ναι πράσινος ἀπ' τὰ καλάμια,
ἢ τῆς Δίρκης τὰ ἄγια νερά,
καὶ μᾶς ἦρθαν, μᾶς ἦρθαν ἐδῶ,
στ' ἀφιλόξενα μέρη,
πὸ ἀνθρώπινο αἶμα ἐδῶ
γιὰ τοῦ Δία τὴν κόρη ραντίζει
καὶ βωμοὺς καὶ ναοὺς μὲ τοὺς στύλους ;

ΑΝΤΙΣΤΡΟΦΗ Α'

Ἦ καὶ μήπως στὸ κύμα τοῦ πόντου
τὸ ταξίδι ἐκάμαν αὐτοί
μὲ τὰ δυὸ τὰ κουριά, πὸ χτυποῦν,
ἀπὸ ἔλατο πὸ ναι φτιαγμένα,
καὶ μὲ τὸ ἀεράκι ἀκόμη,
πὸ φυσᾶ στὰ πανιά τὰ λινά,
κάποιαν ἄμιλλα δείχνοντας ἔτσι
γιὰ τὸ σπῆτι ν' αὐξήσουν τὰ πλοῦτη ;
Γιατ' ὀλέγλυκη εἶν' ἡ ἐλπίδα
καὶ ἀχόρταγα ἔρχεται σ' ὄλους
γιὰ νὰ φέρῃ κακὸ στοὺς ἀνθρώπους,
ὅπου πλοῦτη περίσσια αὐτοί
προσπαθοῦν νὰ μαζέψουν
τριγυρνώντας ἐπάνω στὸ κύμα,
κι ἀπὸ βάρβαρες πόλεις περνώντας,
μὲ μιὰ γνώμη, πὸ σ' ὄλους εἶν' ἴδια.

1. Ἐννοεῖ τὸ Βόσπορο.

2. Ἡ Ἴω, ἡ κόρη τοῦ Ἰνάχου, πὸ μεταμορφωμένη σὲ ἀγελάδα
καὶ ταυπημένη ἀπὸ τὴ μύγα, πὸ ἔστειλε ἡ Ἥρα ἀπὸ ζήλια, ἐπέρα-
σε τὸ Βόσπορο.

Καὶ ὁ πόθος τοῦ πλοῦτου
ἄλλους πιάνει πολὺ δυνατά,
κι ἄλλους πάλι μὲ μέτρο.

ΣΤΡΟΦΗ Β΄

Πῶς περάσανε τὶς Συμπληγάδες ;
Πῶς τὶς ἄγρουπνές κείνες ἀκτές,
ποὺ ἀνήκουνε στοὺς Φινεΐδες,
στ' ἀκρογιαλὴ τῆς θάλασσας πλάι,
ἀφοῦ στῆς Ἀμφιτρίτης τὸ κύμα,
ποὺ μὲ ῥόχθο χτυπᾷ,
ταξιδέψαν ἐπάνω αὐτοί,
ποὺ ἐκεῖ κυκλικοὶ οἱ χοροὶ
τῶν πενήντα κορῶν τοῦ Νηρέα
τραγουδοῦν καὶ χορεύουν μαζί ;
Ἡ περάσαν μὲ φύσημα ἄερα,
τὸ πανὶ ποὺ φουσκώνει τοῦ πλοίου,
ἐνῶ τρίζει στὴν πρύμνη ἐκεῖ
τὸ τιμόνι, π' αὐτὸ κυβερνᾷ,
τὸ ταξίδι γιὰ νὰ ᾖ καλὸ,
μὲ πνοὴ τοῦ Νοτιᾶ
ἢ μ' ἄερα Ζεφύρου,
καὶ ἐφτάσαν σὲ τούτη τῇ χώρᾳ
ποὺ πουλιὰ φτερουγίζουν πολλά,
στὴν ἀκτὴ μὲ τὸ χρῶμα τὸ ἄσπρο,
στ' Ἀχιλλέα τὸ δρόμο ἐδῶ,
ὅπου ὄμορφο στάδιο ἔχει,
στ' ἀφιλόξενου Πόντου τὰ μέρη ;

ΑΝΤΙΣΤΡΟΦΗ Β΄

Ἡ εὐγὴ τῆς κυρίας νὰ κάμη
κι ἡ Ἑλένη νὰ ῥόταν ἐδῶ,
ἢ κορούλα τῆς Λήδας,
ἀπ' τῆς Τροίας τὴν πόλιν σὰν φύγη,
τὸ χαμὸ νὰ τῆς δώση
τῆς δικῆς μας κυρίας τὸ χέρι,
ποὺ λαιμοὺς κατασφάζει,

στά μαλλιά της τριγύρω ἀφοῦ ραντιστῆ
μ᾽ ἁγιασμένο νερὸ φονικό,
τιμωρία νὰ βρῆταιριαστή.
Καὶ θὰ παίρναμε ὁμορφα νέα,
ἂν κανεὶς ταξιδιώτης ἐρχόταν
ἀπ᾽ τοὺς τόπους ἐκεῖ τῆς Ἑλλάδας,
νὰ γλιτώσῃ ἐμένα τὴ δόλια
ἀπ᾽ τὰ βάσανα, πόχει ἢ σκλαβιά.
Ἦ ἄς ἦταν καὶ στ᾽ ὄνειρο μόνο
νὰ βρεθῶ στὸ δικό μου τὸ σπίτι,
στοῦ πατέρα τὴν πόλη,
αὐτὸ πού ἔναι μεγάλη χαρὰ
στὸν εὐχάριστο μέσα τὸν ὕπνο,
κι εὐτυχία γιὰ ὅλους ἢ ἴδια.

(Παρουσιάζονται ἀπὸ τὴ δεξιὰ πάροδο βοσκοί, πού κρατοῦν δε-
μένους τὸν Ὁρέστη καὶ τὸν Πυλάδη).

ΚΟΡΥΦΑΙΑ

Ἦ ἀλλὰ νά, ἐδῶ τοῦτοι οἱ δύο
προχωροῦν μὲ τὰ χέρια δεμένα,
τῆς Θεᾶς τὰ καινούργια σφαχτά.
Γιὰ σωπάστε, ὦ φίλες,
καὶ τὰ θύματ᾽ αὐτὰ τῶν Ἑλλήνων,
πού ἔναι τόσο πολὺ διαλεχτά,
στὸ ναὸ πιά κοντὰ ἔχουν φτάσει·
κι ὁ βοσκὸς δὲ μᾶς εἶπε ψευτιές.
Ἦ Θεὰ σεβαστή,
ἂν ἢ πράξῃ αὐτὴ σοῦ ἀρέσει,
πού ἢ πόλῃ ἐδῶ σοῦ προσφέρει,
τις θυσίες ἐσὺ νὰ δεχτῆς,
πού οἱ νόμοι οἱ ντόπιοι
θεωροῦνε πὼς εἶν᾽ εὐσεβεῖς,
ἐνῶ εἶν᾽ ἀσεβεῖς στὴν Ἑλλάδα.

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Καλά.

Μὰ στῆς Θεᾶς τὸ θέλημα θὰ πρέπη πρῶτα · πρῶτα

νά δείξω τή φροντίδα μου ἔτσι πού νά'ν ἐν τάξει.

(Στούς βοσκούς)

Τά χέρια νά ἀφήσετε ἐλεύθερα τῶν ξένων,
γιατί, ἀφοῦ εἶν' ἱεροί, δετοί δὲν πρέπει νά ἔναι.
Κι ἀφοῦ θά μπῆτε στό ναό, ἐκεῖ ταχτοποιεῖτε
τά ὅσα πρέπει τωραδὰ καί εἶν' συνηθισμένα.

(Οἱ βοσκοὶ μπαίνουν στό ναό καί ἡ Ἰφιγένεια λέει στούς ξένους)

Ἄλιμονο!

Ποιά μάνα εἶναι ἄραγε, πού κάποτε σᾶς ἔγεννα,
καί ποιός πατέρας; κι ἀδερφή, ἂν τύχη νά ὑπάρχη...,
πού δύο τέτοιους νεαροὺς λεβέντες ὅταν χάση,
δὲ θενὰ ἔχη πιά ἀδερφοῦ νά βλέπη στή ζωὴ της.
Ποιός ξέρει ἄραγε σὲ ποιὰν ἢ μοῖρα αὐτῆ θά τύχη;
Γιατ' οἱ θελήσεις τῶν Θεῶν κρυφὰ βαδίζουν ὅλες,
καί πότε θά ῥθῃ τὸ κακὸ κανένας δὲν τὸ ξέρει·
γιατί ἡ τύχη πάντοτε πρὸς τὰ ἐκεῖ τὸ πάει,
πού εἶναι δύσκολο πολὺ κανεὶς νά τὸ μαντέψῃ.
Κι ἀπὸ ποιὸ μέρος ἤρθατε δυστυχησμένοι ξένοι;
Γιατ' ἀσφαλῶς θά φτάσατε σ' αὐτὴν ἐδῶ τὴν χώρα,
ἀφοῦ ταξίδι μακρινὸ θά ἔχετε περάσει,
καί μακριὰ ἀπ' τὰ σπίτια σας πολὺ καιρὸ θά εἴστε,
γιατί ἐσεῖς θά μένετε γιὰ πάντα ἐκεῖ κάτω.

ΟΡΕΣΤΗΣ

Γιατί μᾶς κλαῖς καί μᾶς λυπεῖς, γυναίκα, ὅποια εἶσαι,
ἀπάν' ἀπὸ τίς συμφορές, πού τώρα θά μᾶς βροῦνε;
Γιατί ἐγώ, πὼς εἶν' σοφὸς ἐκεῖνος, δὲ νομίζω,
πού, ὅταν πρόκειται αὐτὸς κανένα νά σκοτώσῃ,
θέλει τὸ φόβο τοῦ χαμοῦ νά πνίξῃ μὲ τὸν οἶκτο,
καί οὔτ' αὐτός, πού προσπαθεῖ τὸν οἶκτο νά κινήσῃ,
κοντὰ σὰν ἔρθῃ ὁ θάνατος, χωρὶς σωσμοῦ ἐλπίδα·
γιατ' ἀνταμώνει δυὸ κακά, ἐνῶ μποροῦσε ἓνα,
καί φαίνεται ἀνόητος κι ἐπίσης καί πεθαίνει·
γι' αὐτὸ πρέπει ν' ἀφήνωμε ἐλεύθερη τὴν τύχη.
Κι ἐσὺ ἐμᾶς νά μὴ μᾶς κλαῖς, γιατί ἔχομε ὑπόψη

τις ἀνθρωποθυσίες σας, πού γίνονται δῶ πέρα.

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Ποιὸς ἔχει ὄνομα λοιπὸν ἀπὸ τοὺς δυὸ Πυλάδης,
γιατ' ἔτσι ὀνομάστηκε σ' αὐτὴν ἐδῶ τῆ χώρα ;
Αὐτὸ ἐγὼ ἐπιθυμῶ νὰ μάθω πρῶτα πρῶτα.

ΟΡΕΣΤΗΣ

Αὐτὸς ἐδῶ, ἂν βέβαια σ' εὐχαριστεῖ νὰ μάθης.

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Καὶ εἶναι ἡ πατρίδα του ποιά πόλη τῆς Ἑλλάδας ;

ΟΡΕΣΤΗΣ

Τί θὰ κερδίσης πότερο, γυναίκα, σὰν τὸ μάθης ;

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Καὶ εἶστε μήπως ἀδερφοὶ ἀπὸ τὴν ἴδια μάνα ;

ΟΡΕΣΤΗΣ

Κυρά μου, φίλοι εἴμαστε. Δὲν εἴμαστε ἀδέρφια.

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Καὶ ὄνομα ποιὸ ἔδωσε σὲ σένα ὁ γονιός σου ;

ΟΡΕΣΤΗΣ

Σωστὸ θὰ ἦταν Δύστυχο ὁ κόσμος νὰ μὲ λέη.

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Δὲ σ' ἐρωτῶ ἐγὼ αὐτό. Αὐτὸ σὴν τύχη δῶσ' το.

ΟΡΕΣΤΗΣ

Ἄν μ' ἄγνωστο τὸ ὄνομα πηγαίναμε στὸν Ἄδη,
δὲ θὰ μπορούσε νὰ γελᾷ εἰς βάρος μας κανένας.

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Γιατί δὲ θέλεις νὰ τὸ πῆς ; Ἢ ἔχεις περηφάνια ;

ΟΡΕΣΤΗΣ

Θὰ θυσιάσης τὸ κορμί, μὰ ὅχι τ' ὄνομά μου.

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Καὶ οὔτε ποιά ἡ πόλη σου νὰ πῆς δὲ θὰ μπορούσες ;

ΟΡΕΣΤΗΣ

Γιατί αὐτό, πού μοῦ ζητᾷς, δὲ μοῦ χαρίζει κέρδος,

ἀφοῦ στ' ἀλήθεια πρόκειται ἐγὼ γιὰ νὰ πεθάνω.

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Καὶ σ' ἐμποδίζει τί αὐτὴν τὴ χάρη νὰ μοῦ κάμης ;

ΟΡΕΣΤΗΣ

Λέω, πὼς εἶν' πατρίδα μου τὸ ξακουσμένο Ἄργος.

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Γιὰ τὸ Θεό! Πραγματικὰ εἶς' ἀπὸ κεῖ, ὦ ξένη ;

ΟΡΕΣΤΗΣ

Κι ἀπ' τίς Μυκῆνες μάλιστα, τίς πρὶν εὐτυχισμένες.

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Κι ἀπ' τὴν πατρίδα μακριὰ σὺ βρῖσκεσαι διωγμένος,
ἢ πράγμα ποῦ σ' ἀνάγκασε ἀπὸ ἐκεῖ νὰ φύγης ;

ΟΡΕΣΤΗΣ

Περίπου ἔτσι ἔφυγα, καὶ θέλοντας, καὶ ὄχι.

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Θὰ θέλῃς μήπως νὰ μοῦ πῆς κάτι ἀπ' ὅσα θέλω ;

ΟΡΕΣΤΗΣ

Σὰν κάτι πού 'ναι ἄσχετο μὲ τὴν κακιά μου μοῖρα.

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Καὶ ὅμως ἦρθες ποθητός, ἀφοῦ ἀπ' τ' Ἄργος ἦρθες.

ΟΡΕΣΤΗΣ

Γιὰ μένα ὄχι βέβαια· ἂν ὅμως γιὰ ἐσένα,
ἐσὺ μπορεῖς τὸν πόθο σου νὰ χαίρεσαι μονάχη.

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Τὴν Τροία ξέρεις βέβαια, ὅπου παντοῦ μιᾶνε.

ΟΡΕΣΤΗΣ

Ποτὲ νὰ μὴν τὴν ἔβλεπα οὔτε καὶ στ' ὄνειρό μου.

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Χάθηκε, λέν, μὲ πόλεμο, καὶ πᾶς πὼς δὲν ὑπάρχει.

ΟΡΕΣΤΗΣ

Καὶ ἔτσι εἶναι βέβαια. Ἀλήθειες ἔχεις μάθει.

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Στὸ σπίτι τοῦ Μενέλαου ἦρθ' ἢ Ἐλένη πίσω;

ΟΡΕΣΤΗΣ

Ἦρθε, μὰ ἦρθε γιὰ κακὸ σὲ κάποιονε δικό μου.

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Καὶ τώρα ποῦ νὰ βρίσκεται; γιατί κι ἐμένα τούτη ἀπὸ πολὺ πρωτύτερα κάποιον κακὸ χρωστάει.

ΟΡΕΣΤΗΣ

Στὴ Σπάρτη κατοικεῖ μαζί μὲ τὸν παλιό της ἄντρα.

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

᾽Ω μισητὴ στοὺς Ἕλληνες κι ὄχι σὲ μένα μόνο.

ΟΡΕΣΤΗΣ

Κι ἐγὼ κάτι ἐκέρδισα ἀπ' τὰ παντρέματά της.

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Γυρίσανε οἱ Ἀχαιοί, καθὼς ὁ κόσμος λέει;

ΟΡΕΣΤΗΣ

Μὰ μ' ἐρωτᾷς μ' ἐρώτημα ποὺ ὅλα τὰ ἴχεις κλείσει.

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Γιατὶ προτοῦ θανατωθῆς θὰ ἤθελα αὐτὸ τὸ κέρδος.

ΟΡΕΣΤΗΣ

Ἐρώτα, σὰν ποθεῖς αὐτό. Καὶ ἐγὼ θὰ σ' ἀπαντήσω.

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Ἀπὸ τὴν Τροία γύρισε κανένας μάντης Κάλχας;

ΟΡΕΣΤΗΣ

Ἐχάθηκε αὐτός, καθὼς οἱ Μυκηναῖοι λένε.

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

᾽Ω δέσποινα! πόσο καλά. Καὶ τί ὁ Ὀδυσσεάς;

ΟΡΕΣΤΗΣ

Ἀκόμη στὸ παλάτι του δὲ γύρισε ὡς τώρα.

Μὰ ὅμως εἶναι ζωντανός, καθὼς ὁ κόσμος λέει.

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Χαμὸ νὰ βρῆ και πιά ποτὲ νὰ μὴ ᾽δῆ τὴν πατρίδα.

ΟΡΕΣΤΗΣ

Κατάρεις μὴ, γιατί γι' αὐτὸν εἶν' ἄσκημα τὰ πάντα.

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Και τῆς Νεραίδας ὁ γιός, τῆς Θέτης, ζῆ ἀκόμη ;

ΟΡΕΣΤΗΣ

Ἐχάθηκε καὶ μάταιος ὁ γάμος στὴν Αὐλίδα.

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Μὲ δόλο βέβαια καθὼς τὸ ξέρουν ὅσοι πάθαν.

ΟΡΕΣΤΗΣ

Μὰ τέλος πάντων εἶσαι ποιά ; Πόσο καλὰ γνωρίζεις
τὰ ὅσα ἔχουνε συμβῆ στὴ χώρα τῆς Ἑλλάδας ;

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Εἶμ' ἀπὸ κεῖ καὶ χάθηκα μικρὴ πού 'μουν ἀκόμη.

ΟΡΕΣΤΗΣ

Μὰ τότε μὲ τὸ δίκιο σου, γυναῖκα, ἔχεις πόθο
τὰ ὅσα ἔγιναν ἐκεῖ καλὰ νὰ τὰ γνωρίσης.

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Κι ὁ στρατηγὸς τί γίνεται, καλότυχο πού λένε ;

ΟΡΕΣΤΗΣ

Σὰν ποιός ; Γιατί καλότυχος δὲν εἶν' αὐτὸς πού ξέρω.

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Λεγόταν κάποιος βέβαια μεγάλος βασιλέας,
τὸν λέγαν Ἀγαμέμνονα καὶ ἦταν γιὸς τ' Ἀτρεά.

ΟΡΕΣΤΗΣ

Δὲν ξέρω, κι ἄφησέ τονε, γυναῖκα, αὐτὸν τὸ λόγο.

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Μὴ πρὸς Θεοῦ, ἀλλὰ νὰ πῆς, γιὰ νὰ χαρῶ, ὦ ξένε.

ΟΡΕΣΤΗΣ

Ἐχάθηκε ὁ δύστυχος, καὶ πῆρε μαζί κι ἄλλον.

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Ἐχάθηκε ; Μὲ ποιὸ κακό ; Ὡ δύστυχη πού εἶμαι.

ΟΡΕΣΤΗΣ

Πῶς ἔτσι ἀναστέναξες ; Μὴν ἦταν συγγενής σου ;

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Τὴν εὐτυχία, πού ᾤχε πρίν, ἐγὼ ἀναστενάζω.

ΟΡΕΣΤΗΣ

Γιατὶ μὲ τρόπο φοβερὸ τὸν ἔσφαξ' ἡ γυναῖκα.

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

᾽Ω σεῖς ἀξιοδάκρυτοι καὶ φόνισσα καὶ θύμα.

ΟΡΕΣΤΗΣ

Μὰ τώρα πιά σταμάτησε, καὶ ἄλλο μὴ ρωτήσης.

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Τουλάχιστο μονάχα ἂν ζῆ τοῦ δόλιου ἡ γυναῖκα.

ΟΡΕΣΤΗΣ

Δὲ ζῆ, γιατί τὴ σκότωσε ὁ γιός, πού ᾤχε γεννήσει.

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

᾽Ω σπίτι, πού κλονίστηκε! Σὰν τί τάχα ζητώντας;

ΟΡΕΣΤΗΣ

Γιὰ τοῦ πατέρα τὸ χαμὸ αὐτὴν νὰ τιμωρήσῃ.

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Πῶ! Πῶ!

Πολὺ καλὰ καὶ δίκαια τὴ σκότωσε ὁ γιός της.

ΟΡΕΣΤΗΣ

Μ' ἀπ' τοὺς Θεοὺς βρῆκε κακό, ἂν κι ἔπραξε τὸ δίκιο.

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Κι ὁ Ἄγαμέμνωνας παιδί στὸ σπίτι ἄφησ' ἄλλο;

ΟΡΕΣΤΗΣ

᾽Ενα κορίτσι ἄφησε, Ἡλέκτρα πού τὸ λένε.

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Καὶ τί; Γι' αὐτήν, πού σφάχτηκε, καθόλου κουβεντιάζουν;

ΟΡΕΣΤΗΣ

Καθόλου βέβαια ἐκτὸς πὼς εἶναι πεθαμένη.

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Δυστυχισμένη ποῦν' αὐτὴ καὶ ὁ φονιάς πατέρας.

ΟΡΕΣΤΗΣ

Γιὰ χάρη χάθηκε ἄχαρη κάποιας κακῆς γυναίκας.

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Καὶ τοῦ γονιοῦ, πού πέθανε, ὁ γιὸς ὑπάρχει στ' Ἄργος;

ΟΡΕΣΤΗΣ

Ἐπάρχει, ἄθλιος, παντοῦ καὶ σὲ κανένα μέρος.

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

᾽Ω σεῖς ψευτιᾶς ὄνειρατα, νὰ πᾶτε στὸ καλὸ σας·
καμιὰ λοιπὸν δὲν εἶχατε σπουδαία σημασία.

(Ἡ Ἰφιγένεια βυθίζεται σὲ σκέψεις)

ΟΡΕΣΤΗΣ

Μὰ βέβαια οὐτ' οἱ Θεοί, ὅπου σοφοὺς τοὺς λένε,
ἀπὸ τὰ κούφια ὄνειρα πὺ πιστευτοὶ δὲν εἶναι.
Μεγάλῃ ὑπάρχει σύγχιση στὰ πράγματα τὰ θεῖα,
κι ἀνάμεσα στὰ πράγματα, πὺ στοὺς ἀνθρώπους εἶναι·
κι αὐτὸς γιὰ ἓνα μοναχὰ μεγάλῃ λύπη νιώθει,
γιατὶ ἐνῶ ἀνόητος δὲ φαίνεται νὰ εἶναι,
ἀφοῦ ἐπίστεψε πολὺν στῶν μάντεων τὰ λόγια,
χάθηκε, ὅπως χάθηκε, γι' αὐτοὺς πὺ τὸ γνωρίζουν.

ΧΟΡΟΣ (Κορυφαία)

Ἄλιμονο, ἄλιμονο!

Κι ἐμεῖς τί νὰ γινόμαστε κι ἐκεῖνοι οἱ γονιοὶ μας;
Ἄραγε ζοῦνε; πέθαναν; ποῖος νὰ μᾶς πῆ θὰ ἦταν;

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Ἀκούσετε, ὦ ξένοι μου· γιατί ἔχω κάποια σκέψη,
ἐπιζητώντας τὸ καλὸ γιὰ σᾶς καὶ γιὰ ἐμένα.
Γιατ' ἔτσι κάθε μας δουλειὰ ὥραϊα τελειώνει,
σὲ ὅλους ἂν ἀρέσουνε τὰ πράγματα τὰ ἴδια.
Θὰ ἤθελες, ἂν σ' ἔσωζα, στὸ Ἄργος ἀφοῦ ἔρθης,
γιὰ τὸ χατίρι μου νὰ πῆς στοὺς συγγενεῖς μου κάτι,
κι ἀκόμη κάποιο γράμμα μου ἐκεῖ νὰ μεταφέρης,
πὺ ἔγραψε αἰχμάλωτος, ἀφοῦ ἔνωσε λύπη,
μὴ θεωρώντας φονικὸ τὸ χέρι μου πὺ εἶναι,
μὰ πὺ τὰ σφάγια τῆς θεᾶς πεθαίνουν ἀπ' τὸ νόμο,
γιατὶ αὐτὴ ἔτοῦτα δῶ γιὰ δίκια τὰ νομίζει;
Γιατὶ κανέναν ἐγὼ δὲν εἶχα ν' ἀναγγεῖλη,

ἄφοῦ ὀπίσω γύριζε καὶ πήγαινε στοῦ Ἄργου,
κι ἄφοῦ σωθῆ, τὸ γράμμα μου σὲ συγγενὴ νὰ δώσῃ·
Καὶ σύ, γιατί' οὔτε ταπεινὸς δὲ φαίνεσαι νὰ εἶσαι,
καὶ τίς Μυκῆνες ξέρεις σὺ κι αὐτοὺς ἐγὼ πού θέλω,
σώσου, ἄφοῦ ἀνταμοιβὴ πολὺ μεγάλη πάρῃς,
τῆ σωτηρία σου, γι' αὐτὸ τ' ἀνάλαφρο τὸ γράμμα.
Κι αὐτὸς ἐπειδὴ βέβαια τ' ἀποζητᾷ ἡ πόλη,
ἄς γίνῃ θύμα στῆ Θεᾷ, χωρίζοντας μὲ σένα.

ΟΡΕΣΤΗΣ

Γιὰ τ' ἄλλα μίλησες καλά, ἐκτός γιὰ ἓνα, ξένη·
γιατὶ τὸ νὰ σφαχτῆ αὐτὸς μοῦ φέρνει πολὺ βάρος.
Γιατ' εἶμαι γὼ ὁ ἀρχηγὸς στοῦ φοβεροῦ ταξίδι·
κι αὐτὸς ἐμένα ἀκολουθεῖ γιὰ βάσανα δικά μου.
Λοιπὸν δὲν εἶναι δίκαιο μὲ τῆ σφαγῆ τοῦ φίλου
θελήματα νὰ κάνω γὼ κι ἄπ' τὸ χαμὸ νὰ φύγω.
Ἄλλ' ἔτσι πρέπει νὰ γενῆ· σ' αὐτὸν τὸ γράμμα δῶσε·
στοῦ Ἄργου θὰ τὸ πάῃ αὐτὸς νὰ γίνῃ ἢ δουλειά σου,
κι ἐμᾶς αὐτὸς πού τὸ ποθεῖ μπορεῖ νὰ μᾶς σκοτώσῃ·
γιατὶ ντροπὴ εἶναι πολλὴ νὰ ᾄχῃ σωθῆ κανένας,
ἄφοῦ αὐτὸς τοὺς φίλους του στῆ συφορὰ θὰ ρίξῃ.
Καὶ μοῦ συμβαίνει τοῦτος δῶ νὰ εἶναι ἓνας φίλος,
πού πᾶ πολλὸν παρὰ ἐγὼ αὐτὸς νὰ ζήσῃ θέλω.

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Ἦ ἀνθρώπε ὑπέροχε, πῶς φαίνεσαι πὼς εἶσαι
ἀπὸ καλὴ καταγωγὴ καὶ ἄριστος στοὺς φίλους·
καὶ τέτοιος ἄπ' τ' ἀδέρφια μου εἶθε νὰ εἶναι κείνος,
πού ἔχει μείνει ζωντανός. Γιατὶ κι ἐγώ, ὦ ξένοι,
δὲν εἶμαι δίχως ἀδερφό, μόνο πού δὲν τὸν βλέπω.
Μ' ἄφοῦ αὐτὰ ἐπιθυμεῖς, αὐτὸν θὰ ξαποστείλω
τὸ γράμμα νὰ μοῦ φέρῃ καί, καὶ σὺ θενὰ πεθάνῃς.
Μὰ πόθος δυνατὸς γι' αὐτὸ νὰ σὲ κρατᾷ συμβαίνει.

ΟΡΕΣΤΗΣ

Καὶ θὰ μὲ θυσιάσῃ ποιός, καὶ τὰ φοριτὰ θὰ πράξῃ;

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Ἐγώ. Γιατὶ τῆς Ἄρτεμις αὐτὸ τὸ χρέος κάνω.

ΟΡΕΣΤΗΣ

Ἄζηλευτα εἶν' βέβαια κι ὄχι καλά, ὦ κόρη.

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Ἄλλὰ ἀνάγκη μὲ κρατᾶ, πού πρέπει νὰ τηρήσω.

ΟΡΕΣΤΗΣ

Τοὺς ἄντρες μὰ γυναῖκα σὺ σκοτώνεις μὲ μαχαίρι;

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Ἄχι. Ἄλλὰ ἐγὼ νερὸ θὰ ρίξω στὰ μαλλιά σου.

ΟΡΕΣΤΗΣ

Κι ὁ σφάχτης μου θὰ εἶναι ποιὸς; ἂν πρέπει νὰ ρωτήσω.

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Μέσα σὲ τοῦτον τὸ ναὸ ὑπάρχουνε ἐκεῖνοι,
πού τοὺς ἐνδιαφέρουνε τὰ ἔργα τῆς θυσίας.

ΟΡΕΣΤΗΣ

Καὶ τάφος ποιὸς θὰ μὲ δεχτῆ κατόπι, σὰν πεθάνω;

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Φωτιά ἱερὴ ἀπ' ἀνοιγμα πλατὺ σὲ κάποιο βράχο.

ΟΡΕΣΤΗΣ

Ἄλίμονο!

Καὶ πῶς θὰ μὲ ἐκήδενε τῆς ἀδερφῆς τὸ χέρι;

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

᾽Ω δύστηνε, εὐχήθηκες κουτά, ὅποιος κι ἂν εἶσαι
γιατ' ἀπ' τῆ γῆ τὴ ἄγρια πολὺ ξέμακρο μένει.

Μὰ ὅμως σὰν κατάγεςαι ἐσὺ ἀπὸ τὸ Ἄργος,
ἀπ' ὅσα εἶναι δυνατὸ τὴ χάρη θὰ σοῦ κάμω.

Γιατὶ στολίσματα πολλὰ στὸν τάφο θὰ σοῦ βάλω,
θὰ βρέξω καὶ τὸ σῶμα σου μὲ τὸ ξανθὸ τὸ λάδι,
καὶ τῆς ξανθῆς τῆς μέλισσας, πού στὰ βουνὰ φτερώνει,
τὸν ἀνθοστάλαχτο χυμὸ θὰ ρίξω στὴ φωτιά σου.

Μὰ τώρα θενά πάω γὼ τὸ γράμμα νὰ σοῦ φέρω
ἀπ' τὸ παλάτι τῆς θεᾶς· κι ἐχθρὸ μὴ μὲ νομίσης.

(Στοὺς ὑπηρέτες)

Φυλάγετε χωρὶς δεσμὰ αὐτοὺς, ὦ ὑπηρέτες.

Στὸ Ἄργος στὰ ἀνέλπιστα μπορεῖ κάποιον νὰ στείλω

σὲ κάποιον, π' ἀγαπῶ πολύ, ἀπὸ τοὺς συγγενεῖς μου,
ποὺ ἓνα γράμμα, ποὺ θὰ πῆ, ὅτι ἐκεῖνοι ζοῦνε,
ποὺ τοὺς φαντάζεται αὐτός, πὼς εἶναι πεθαιμένοι,
θὰ ἀναγγεῖλη πιστευτὰ κι εὐχάριστα μαντάτα.
(Ἡ Ἰφιγένεια μπαίνει στὸ ναὸ γιὰ νὰ πάρῃ τὸ γράμμα)

ΚΟΜΜΟΣ

(Πρὸς τὸν Ὁρέστη)

ΧΟΡΟΣ

Ἡ ψυχὴ μου ἔσένα θρηνεῖ,
ποὺ ἡ μοῖρα σὲ ἔχει ὀρίσει
γιὰ τὸ ράντισμα τὸ φονικὸ
μὲ νερὸ ἁγιασμένο.

ΟΡΕΣΤΗΣ

Νὰ λυπᾶστε δὲν εἶναι αὐτά,
μὰ χαρούμενες νὰ ᾽στε, ὦ φίλες
(Πρὸς τὸν Πυλάδῃ)

ΧΟΡΟΣ

Νεαρέ, μακαρίζομε σένα
γιὰ τὴν τύχη σου τὴ θαυμαστή,
ἐπιτέλους γιατί στήν πατρίδα
θὰ πατήσης τὸ πόδι.

ΠΥΛΑΔΗΣ

Εἶν' αὐτὰ γιὰ τοὺς φίλους πικρά,
σὰν οἱ φίλοι πεθαίνουν.

(Καὶ πρὸς τοὺς δύο)

ΧΟΡΟΣ

᾽ὦ ταξίδι φοριχτό !
᾽Αχ! ᾽Αλίμονο ᾽χ! ποὺ πεθαίνεις.
᾽Αχ, ᾽χ!
Ποιὸς νὰ εἶναι ὁ πιὸ δυστυχής ;
Γιατ' ἀκόμ' ἡ ψυχὴ μου γιὰ σᾶς
στέκει δίβουλη δισταχτικὴ,
πρῶτα σένα ἢ σένα
νὰ θρηνήσω μὲ θρήνους.

Γ' ΕΠΕΙΣΟΔΙΟ

ΟΡΕΣΤΗΣ

Γιὰ τὸ Θεό! Μὴν ἔπαθες ἴδια μ' ἐμέ, Πυλαΐδη;

ΠΥΛΑΔΗΣ

Δὲν ξέρω· ἔτσι μὲ ρωτᾷς, π' ἀπόκριση δὲν ἔχω.

ΟΡΕΣΤΗΣ

Ποιὰ εἶν' ἡ κόρη ἄραγε; Καὶ πῶς σὰν Ἑλληνίδα
ρωτοῦσε γιὰ τὸν πόλεμο, πὺ ἔγινε στὴν Τροία,
γιὰ Ἀχαιῶν ἐπιστροφή κι ἀκόμη γιὰ τὸν Κάλχα,
πὺ ἔταν σοφὸς στὴ μαντική, καὶ γιὰ τὸν Ἀχιλλέα.
Τὸ δόλιο Ἀγαμέμνονα πόσο πολὺ λυπόταν,
καὶ γιὰ γυναῖκα καὶ παιδιὰ ἐκείνου μὲ ρωτοῦσε.
Εἶναι ἡ ξένη ἀπὸ κεῖ στὸ γένος κάποια Ἀργεῖα
γιατὶ ἄλλιῶς δὲ θὰ ἴστελενε ποτὲ κανένα γράμμα,
καὶ οὔτε τόσο ἐπίμονα γιὰ τοῦτα θὰ ρωτοῦσε,
σὰν νὰ ἔτανε χαρούμενη, ἂν εὐτυχοῦσε τ' Ἀργος.

ΠΥΛΑΔΗΣ

Γιὰ λίγο σὺ μὲ πρόλαβες. Κι ἀφοῦ μ' ἔχεις προλάβει,
τὰ ἴδια λὲς μὲ μένανε ἐκτὸς μονάχα ἓνα.
Γιατὶ τὰ ὅσα ἔπαθε ὁ βασιλιάς τὰ ξέρουν
ὅλοι, πὺ ἀπ' τὸν τόπο τους ταξίδια ἔχουν κάμει.
Ἄλλὰ μοῦ ἤρθε στὸ μυαλὸ καὶ κάποια ἄλλη σκέψη.

ΟΡΕΣΤΗΣ

Σὰν ποιὰ; Στοιὸς ἄλλους λέγοντας καλύτερα θὰ κρίνης.

ΠΥΛΑΔΗΣ

Εἶν' ἄσκημο, ἂν σκοτωθῆς, τὸ φῶς ἐγὼ νὰ βλέπω
μαζὶ ταξίδεψα, μαζὶ καὶ νὰ πεθάνω πρέπει.
Γιατὶ δειλὸς θὰ νομιστῶ καὶ τιποτένιος ἄντρας
στὸ Ἀργος καὶ στὴ Φωκικὴ μὲ τίς πολλὲς χαράδες,
καὶ μπρὸς στὸν κόσμο θὰ φανῶ, γιατί' εἶν' κακὸς ὁ κόσμος,
ὅτι, ἀφοῦ σὲ πρόδωσα, ἐσώθηκα ὁ ἴδιος,
καὶ ἔφτασα μονάχος μου ὀπίσω στὴν πατρίδα,
κι ἐνέδρα ἀφοῦ ἔστησα στὸ δύστηγο τὸν οἶκο,
ἐμηχανεύτηκα ἐγὼ τὸ θάνατο γιὰ σένα,

γιατί τὴ βασιλεία σου εἶχα στὸ νοῦ νὰ πάρω,
ἄφοῦ εἶμαι ὁ σύζυγος ἐγὼ τῆς ἀδερφῆς σου,
ποὺ κληρονόμος νόμιμος συμβαίνει τούτη νὰ ἔναι.
Αὐτὰ λοιπὸν φοβοῦμαι γὼ καὶ ντρέπομαι ἀκόμη,
καὶ τρόπος πιά δὲ γίνεται, ποὺ νὰ μὴν εἶν' ἀνάγκη
μαζί σου νὰ θανατωθῶ καὶ νὰ σφαχτῶ μαζί σου,
καὶ νὰ καῖ τὸ σῶμα μου, ἄφοῦ σοῦ εἶμαι φίλος,
κι ἀκόμη τὴν κακογλωσσιὰ τοῦ κόσμου σὰν φοβοῦμαι.

ΟΡΕΣΤΗΣ

Μὲ φρονιμάδα νὰ μιᾶς· γιατί ἀνάγκη εἶναι
τις συφορές μου τις κακὲς ἐγὼ νὰ τις σηκῶνω,
καὶ λύπες, σὰν μπορῶ ἀπλές, διπλές δὲ θὰ σηκῶσω.
Γιατί αὐτό, ποὺ λυπηρὸ κι ἀδιάντροπο τὸ εἶπες,
αὐτὸ γιὰ μένα θ'ἄν' βαρὺ, ἂν θὰ σκοτώσω σένα,
ποὺ μόνο γιὰ χατίρι μου στὸν κίνδυνο μετέχεις.
Γιατί γιὰ μένα συφορὰ δὲν εἶναι νὰ πεθάνω,
ζωὴ μιὰ τέτοια σὰν περνῶ, ποὺ οἱ θεοὶ μοῦ δῶσαν,
ἐνῶ σὺ εἶσαι εὐτυχής, καὶ καθαρὸ τὸν ἔχεις
καὶ ὄχι μ' ἁμαρτήματα τὸν οἶκο τὸ δικό σου,
ἐνῶ καταραμένο γὼ καὶ κακομοιριασμένο.
*Ἀλλὰ ἀφοῦ ἐσὺ σωθῆς κι ἀφοῦ παιδιὰ θὰ κάμης
ἀπ' τὴ δική μου ἀδερφή, ποὺ σόδωσα γυναίκα,
καὶ τὸ δικό μου ἔνομα θὰ ξαναγίνῃ πάλι,
καὶ πιά ποτὲ χωρὶς παιδιὰ ὁ πατρικὸς μου οἶκος
δὲ θὰ ἴβλεπε τὸν κίνδυνο νὰ σβήσῃ ἀπ' τὸν κόσμο.
*Ἀλλὰ ἔμπρὸς προχώρησε καὶ σῶσε τὴ ζωὴ σου,
καὶ ἔχε κατοικία σου τὸ σπίτι τοῦ πατέρα.
Καὶ στὴν Ἑλλάδα σὰν θὰ πᾶς καὶ στ' Ἄργος πόχει ἵππους,
σ' αὐτὸ τὸ χέρι τὸ δεξιὸ ἐγὼ σὲ ξεορκίζω,
καὶ ἐμπιστεύομαι σὲ σὲ αὐτὴ τὴν ἐντολή μου.
Γιὰ μένα χῶμα σώριασε καὶ βάλε πάνω μνήμα,
κι ἄς δώσῃ δάκρυ ἢ ἀδερφή καὶ τὰ μαλλιά στὸν τάφο,
καὶ πές, πὼς πέθανα ἐγὼ ἀπὸ γυναίκα Ἄργεῖα,
σὰν μὲ νερὸ ραντίστηκα ποὺ ἦταν ἁγιασμένο,
τριγύρω ἀπὸ τὸ βωμὸ θυσία γιὰ νὰ γίνω.
Καὶ τὴν καλὴ μου ἀδερφή ποτὲ νὰ μὴν προδώσῃ,

σάν βλέπεις νά 'ναι ἔρημος ὁ οἶκος τοῦ πατέρα,
μ' αὐτὸν ποὺ δέθηκες σφιχτὰ καὶ ἔχεις συγγενέψει.
Καὶ χαῖρε, γιατί φίλιτο σέ βρῆκα ἀπὸ τοὺς φίλους,
καὶ σὸ κυνήγι σύντροφε, ποὺ θράφηκες μ' ἐμένα.
'Ω σὺ, ποὺ σήκωσες πολλὰ τῶν συμφορῶν μου βάρη!
Κι ὁ Φοῖβος μὲ ἀπάτησε, παρ' ὄλο ποὺ 'ναι μάντης'
κι ἀφοῦ μεταχειρίστηκε τεχνάσματα μὲ δόλο,
ἐμένα μὲ ξεμάκρυνε ἀπ' τὴν Ἑλλάδα πέρα,
γιατ' αἰσθανότανε ντροπὴ γιὰ τοὺς παλιούς χρησμούς του.
Κι ἀφοῦ ἐστήριξα σ' αὐτὸν τὴν κάθε μου ἐλπίδα,
καὶ πίστη ἀφοῦ ἔδωσα στὰ μαντικά του λόγια,
τὴ μάνα ἀφοῦ σκότωσα, κι ἐγὼ πεθαίνω ὅμοια.

ΠΥΛΑΔΗΣ

Σ' ἐσένα τάφος θὰ γενῆ, κι ἐγὼ δὲ θὰ προδώσω
ποτὲ τὴν ἀδερφοῦλα σου, ὦ σὺ δυστυχημένε,
γιατί ἐγὼ θὰ σ' ἀγαπῶ πλιότερο πεθαμένο
ἀπ' ὅσο ὅταν ζωντανὸς ἦσουν ἀγαπημένος.
Μ' ἀκόμ' ὁ θεϊκὸς χρησμὸς δὲ σ' ἔχει καταστρέψει,
παρὰ τὸ ὅτι βρίσκεσαι κοντὰ σὸ νὰ πεθάνης.
Μὰ γίνεται, μὰ γίνεται, ἡ τύχη σάν θελήσῃ,
κι ἡ πλὴ μεγάλη συμφορὰ στὰ ξαφνικά ν' ἀλλάξῃ.

ΟΡΕΣΤΗΣ

(Ἐνῶ ἡ Ἰφιγένεια βγαίνει ἀπὸ τὸ ναὸ)

Γιὰ σῶπα. Κι εἶν' ἀνώφελη ἡ μαντικὴ τοῦ Φοίβου'
γιατί πιά ἔξ' ἀπ' τὸ ναὸ αὐτὴ ἡ κόρη βγαίνει.

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

(Στοὺς βοσκούς)

'Εσεῖς ἐμπρὸς νὰ φύγετε, κι ἀφοῦ θὰ μπῆτε μέσα,
νὰ δίνετε βοήθεια γιὰ τίς ἐτοιμασίες
μαζὶ μ' αὐτούς, ποὺ ἔχουνε γιὰ ἔργο τὴ θυσία.

(Οἱ βοσκοὶ μπαίνουν σὸ ναὸ καὶ ἡ Ἰφιγένεια λέει στοὺς ξένους)

Τὸ γράμμα, ξένοι, εἶν' αὐτὸ μὲ τίς πολλὲς σελίδες'
μὰ ἀκούσετε μαζὶ μ' αὐτὸ καὶ τί ἀκόμη θέλω'
κανένας ἄντρας ὅμοιος σὸν κίνδυνο δὲν εἶναι,
κι ἀπὸ τὸ φόβο ὕστερα σάν ξαναβρῆ τὸ θάρρος.

Κι ἐγὼ ὑποψιάζομαι, μήπως τὶς ἐντολές μου,
σὰν ξεμακρύνῃ ἀπὸ δῶ, δὲν τὶς σκεφτῆ καθόλου
αὐτός, πού τὴν ἐπιστολὴ θὰ μεταφέρῃ στ' Ἄργος.

ΟΡΕΣΤΗΣ

Λοιπὸν σὰν τὶ ἐπίθυμεις; Γιατὶ στενοχωριέσαι;

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Θὰ ἤθελα νὰ μ' ὀρκιστῆ, τὸ γράμμα πὼς θὰ πάῃ
στοῦ Ἄργος στοὺς ἀγαπητούς, πού θέλω γὰ νὰ στείλω.

ΟΡΕΣΤΗΣ

Καὶ σὺ στ' ἀλήθεια ὁμοία σ' αὐτὸν θὰ δώσης ὄρκο;

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Ὅτι ἐγὼ θὰ κάμω τί, ἢ ὄχι τί, γιὰ λέγε.

ΟΡΕΣΤΗΣ

Ἄπὸ τῆ βάρβαρῃ τῆ γῆ πὼς ζωντανὸς θὰ φύγῃ.

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Σωστὰ ἐμίλησες. Γιατὶ πῶς θὰ εἰδοποιήσῃ;

ΟΡΕΣΤΗΣ

Στ' ἀλήθεια καὶ ὁ ἄρχοντας αὐτὰ θὰ τὰ ἐγκρίνῃ;

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Ναί.

Θενὰ πειστῆ, κι ἡ ἴδια γὼ στοῦ σκάφος θὰ τὸν βάλω.

ΟΡΕΣΤΗΣ

(Στὸν Πυλάδῃ καὶ κατόπι σὴν Ἴφιγένεια)

Ὅρκισου. Καὶ σὺ ἄρχιζε νὰ λές τὸ θεῖο ὄρκο.

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Θὰ δώσω, πρέπει νὰ μοῦ λές, αὐτὴν στοὺς συγγενεῖς σου.

ΠΥΛΑΔΗΣ

Θὰ δώσω τὴν ἐπιστολὴ αὐτὴ στοὺς συγγενεῖς σου.

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Καὶ πέρα θὰ σὲ σώσω γὼ ἀπὸ τῆ Συμπληγάδα.

ΠΥΛΑΔΗΣ

Κι ἐπικαλεῖσαι ποῖο θεὸ γιὰ μάρτυρα τοῦ ὄρκου;

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Τὴν Ἄρτεμη, ἱέρεια πού εἶμαι στοῦ ναοῦ της.

ΠΥΛΑΔΗΣ

Καὶ τ' οὐρανοῦ τὸ βασιλιά ἐγώ, τὸ θεῖο Δία.

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Μὰ ἂν τὸν ὄρκο παραβῆς κι ἐμένα ἀδικήσης;

ΠΥΛΑΔΗΣ

Νὰ μὴ ᾽δῶ τὴν πατρίδα μου. Καὶ σύ, ἂν δὲ μὲ σώσης;

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Στὸ Ἄργος ζωντανὴ ἐγὼ ποτὲ νὰ μὴν πατήσω.

ΠΥΛΑΔΗΣ

Μὰ ἄκουσε καὶ λόγος ποιὸς ἔχει ἐμᾶς ξεφύγει.

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Ἄλλὰ δὲν εἶν' παράκαιρος κανεῖς, ἂν δίνῃ κέρδος.

ΠΥΛΑΔΗΣ

Θὰ ἤθελα ἐξαίρεση αὐτὴν σ' ἐμὲ νὰ δώσης·
τὸ πλοῖο ἂν θὰ τύχαινε κάποιο κακὸ νὰ πάθῃ,
καὶ ἂν θ' ἀφανιζότανε στὴν τρικυμία μέσα
μαζὶ μὲ τὶς ἀποσκευὲς καὶ ἡ ἐπιστολή σου,
καὶ ἂν τὸ σῶμα μοναχὰ ἀπ' τὸ χαμὸ γλιτώσω,
αὐτὸς ὁ ὄρκος ἔγκυρος καθόλου νὰ μὴν εἶναι.

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Ἄλλὰ γνωρίζεις, τὶ ἐγὼ νὰ κάμω σχεδιάζω;
Γιατὶ μὲ τὰ πολλὰ κανεῖς πολλὰ καὶ πετυχαίνει.
Στὸ γράμμα ὅσα βρίσκονται, καὶ μέσα εἶν' γραμμένα,
μὲ λόγια ὅλα θὰ σοῦ πῶ, γιὰ νὰ τὰ πῆς στοὺς φίλους.
Γιατ' ἔτσι θ' ἂν ἀσφάλεια. Καὶ ἂν σωθῆ τὸ γράμμα,
αὐτὸ θὰ πῆ στὰ σιγανὰ τὰ ὅσα εἶν' γραμμένα.
Ἄν πάλι μὲς στὴ θάλασσα χαθῆ αὐτὸ τὸ γράμμα,
ὅταν ἐσὺ θενὰ σωθῆς, τὰ λόγια μου θὰ σώσης.

ΠΥΛΑΔΗΣ

Ἐμίλησες πολὺ σωστὰ γιὰ σένα καὶ γιὰ μένα.
Καὶ πές, σὲ ποιὸν τὸ γράμμα σου νὰ φέρω πρέπει στ' Ἄργος,
κι ἀκόμη τί πρέπει νὰ πῶ, ἀφοῦ ἀκούσω σένα.

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

«Στὸ γιὸ τοῦ Ἀγαμέμνονα νὰ πῆς, ποὺ λέν' Ὀρέστη,

ὅτι αὐτὴ πού σφάχτηκε στὰ μέρη τῆς Αὐλίδας,
ἢ Ἰφιγένεια, ζωντανὴ αὐτὰ τοῦ παραγγέλνει,
ἐνῶ ἐκεῖ τὴ θεωροῦν πὼς εἶναι πεθαμένη».

ΟΡΕΣΤΗΣ

Ποῦ βρίσκεται ; Σὰν πέθανε, ἔχει γυρίσει πάλι ;

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Αὐτὴ, πού μπρὸς στὰ μάτια σου στέκεται καὶ τὴ βλέπεις.

Καὶ μὲ τὰ λόγια σου ἐσὺ νὰ μὴ μὲ διακόπτῃς.

«Ὁδήγησέ με, ἀδερφέ, στὸ Ἄργος, πρὶν πεθάνω,

ἀπὸ τὴ βάρβαρη τὴ γῆ, καὶ ἀπομάκρυνέ με

ἀπ' τὶς θυσίαις τῆς θεᾶς, γι' αὐτὲς πού ἔχω πάρει

τὸν τίτλο τὸν τιμητικό, ὅτι σκοτώνω ξένους».

ΟΡΕΣΤΗΣ

Πυλάδη μου, σὰν τὶ νὰ πῶ ; Ποῦ εἵμαστ' ἐπιτέλους ;

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

«Εἰδάλλως θὰ καταραστῶ τὸν οἶκο σου, Ὁρέστη»,

ὥστε ἀκούοντας ξανὰ τὸ ὄνομα νὰ μάθῃς.

ΟΡΕΣΤΗΣ

Ἔω θεοί !

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Γιατὶ φωνάζεις τοὺς Θεοὺς στίς ἔγνοιες τὶς δικές μου;

ΟΡΕΣΤΗΣ

Ἄ ! Τίποτα. Τελείωνε ἄλλοῦ ὁ νοῦς μου πῆγε.

Ἴσως χωρὶς νὰ σέ ρωτῶ, ἀπίστευτα θ' ἀκούσω.

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Λέγε λοιπόν, πὼς ἦ θεὰ ἢ Ἄρτεμη, γιὰ μένα

ἀφοῦ ἐλάφι ἔδωσε, μὲ γλίτωσ' ἀπ' τὸ φόνο,

καὶ τοῦτο ὁ πατέρας μου ἐπρόσφερε θυσία,

νομίζοντας πὼς ἔσφαζε ἐμᾶς μὲ τὸ μαχαίρι,

καὶ μ' ἔφερε νὰ κατοικῶ σ' αὐτὴν ἐδῶ τὴ χώρα.

Αὐτὴ εἶν' ἡ ἐπιστολὴ καὶ αὐτὰ εἶναι γραμμένα.

ΠΥΛΑΔΗΣ

Ἔω σύ, πού μὲ ἐδέσμεψες μὲ τιποτένιους ὄρκους,

καὶ πού ὀρκίστηκες λαμπρά, πολὺν δὲ θὰ ἀργήσω,

καὶ αὐτὸν τὸν ὄρκο, πού ἔδωσα, ἐγὼ θὰ ξεπληρώσω.

Ὁρέστη, νά ! σοῦ ἔφερα τὸ γράμμα καὶ σοῦ δίνω,

πού μου τὸ ἔδωσε αὐτὴ ἐδῶ ἢ ἀδερφή σου.

ΠΥΛΑΔΗΣ

Τὸ παίρνω· μὰ ἀφήνοντας τὸ διπλωμένο γράμμα
θὰ προτιμήσω τὴ χαρὰ, πού δὲν τὴ δίνουν λόγια.
ᾠ ἀδερφή μ' ἀγαπητή, ἂν καὶ χαμένα τὰ ᾠχω,
θὰ ἀποζητήσω τὴ χαρὰ, ἀφοῦ σὲ ἀγκαλιάσω,
παρὰ τὴν ἀπιστία μου, πού θαναμαστὰ ἀκούω.

ΧΟΡΟΣ (ἡ κορυφαία)

ᾠ ξένε, κάνεις ἄσκημα, π' ἀπλώνοντας τὰ χέρια
στὰ ἱερὰ φορέματα, π' ἀνέγγιχτα νομίζουν,
τὴ σεβαστὴ ἱέρεια μολύνεις τῆς Θεᾶς μας

ΟΡΕΣΤΗΣ

ᾠ ἀδερφοῦλα μου καλή, π' ἀπὸ γονιό τὸν ἴδιο
ἀπὸ τὸν ᾠγαμέμνονα σὺ εἶσαι γεννημένη,
τὸ πρόσωπο σου ἀπὸ μὲ καθόλου μὴ γυρίζεις,
γιατὶ κοντὰ σου βρίσκεται ὁ ἀδερφός σου κείνος,
πού νόμιζες, πὼς πιά ποτὲ δὲ θὰ τὸν συναντήσης.

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

ᾠ ἐσένα ἀδερφό ; Δὲ σταματᾶς τὰ λόγια ;
Γιατὶ στοῦ ᾠργος βρίσκεται αὐτὸς καὶ στὴ Ναυπλία.

ΟΡΕΣΤΗΣ

ᾠ δύστηνη, δὲ βρίσκεται ἐκεῖ ὁ ἀδερφός σου.

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Μ' ἀλήθεια σὲ ἐγέννησε λοιπὸν ἢ Κλυταιμνήστρα ;

ΟΡΕΣΤΗΣ

Καὶ βέβαια ἀπ' τοῦ Πέλοπα γεννήθηκα τ' ἀγγόνι.

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Τὶ λές ; Κι ἀπόδειξη γι' αὐτὰ νὰ πῆς σ' ἐμένα ἔχεις ;

ΟΡΕΣΤΗΣ

Ναί, ἔχω. Κάτι ρῶτα με ἀπ' τοῦ γονιοῦ τὸ σπίτι.

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Λοιπὸν ἐσὺ πρέπει νὰ λές κι ἐγὼ νὰ σὲ ἀκούω.

ΟΡΕΣΤΗΣ

Θὰ πῶ πρωτύτερα αὐτά, πού μου ᾠπε ἡ ᾠΗλέκτρα.
Τὸ ξέρεις πὼς μαλώσανε ᾠΑτρέας καὶ Θυέστης ;

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Ἄκουσα, πὼς μαλώσανε γιὰ μιὰ χροσὴ ἀρνάδα.

ΟΡΕΣΤΗΣ

Αὐτὰ λοιπὸν πὼς σὲ πανὶ τὰ ὕφανες, γνωρίζεις;

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

᾽ὦ φίλτατέ μου, ἄγγιξες μὲ τοῦτα τὴν ψυχὴ μου.

ΟΡΕΣΤΗΣ

Κι εἰκόνα στὰ ὑφάσματα, πὼς γύρισε ὁ ἥλιος;

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Κι αὐτὸ τὸ πράγμα τὸ ᾽φανα μὲ πλέξιμο ὥραϊο.

ΟΡΕΣΤΗΣ

Κι ἀπ' τὴ μητέρα δέχτηκες νερὸ γιὰ τὴν Αὐλίδα;

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Τὸ ξέρω. Δὲν τὸ ξέχασα ἀπ' τὸν καλὸ τὸ γάμο.

ΟΡΕΣΤΗΣ

Καὶ τί; Πὼς στὴ μητέρα σου ἔστειλες τὰ μαλλιά σου;

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Στὸν τάφο γιὰ ἀνάμνηση ἀντὶ τὸ σῶμα νὰ ᾽ναι.

ΟΡΕΣΤΗΣ

Κι ἐγὼ αὐτὰ π' ἀντίκρισα θὰ πῶ γιὰ ἀποδείξεις
τοῦ Πέλοπα τὴν παλαιὰ τὴ λόγχη ἐγὼ εἶδα
στὰ πατρικὰ ἀνάκτορα νὰ βρίσκεται κρυμμένη,
μὲς στὰ διαμερίσματα, π' ἀνήκανε σὲ σένα,
αὐτήν, πού ἀνεμίζοντας στὰ χέρια του ἐκεῖνος,
τὸ βασιλιὰ Οἰνόμαο σὰν ἔστειλε στὸν Ἄδη,
τὴν κόρη Ἴπποδάμεια ἀπὸ τὴν Πίσσα πῆρε.

ΜΕΛΟΣ ἀπὸ τὴ σκηνή.

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

᾽ὦ σὺ φίλτατε, τίποτε ἄλλο,
γιατὶ φίλτατος εἶσαι ἐσύ,
ὦ ᾽Ορέστη, σὲ ἔχω κοντὰ μου,
μακριὰ ἀπ' τὴ γῆ μας πού ἦρθες,
ἀπὸ τ' Ἄργος, ὦ σὺ φίλτατέ μου.

ΟΡΕΣΤΗΣ

Καὶ ἐσένα ἐγὼ τὴ νεκρὴ,
γιατὶ ἔτσι ὁ κόσμος νομίζει.

Καὶ ποτάμι τὰ δάκρυα τρέχουν,
ποὺ ἔναι θρήνου μαζί καὶ χαρᾶς,
καὶ ὑγραίνουν τὰ μάτια σ' ἐσένα
καὶ παρόμοια σ' ἐμένα.

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Τοῦτο δῶ ἓνα βρέφος τὸ ἄφησα ἀκόμη
νεαρὸν στῆς τροφοῦ τὴν ἀγκάλη,
νεαρὸν στὸ παλάτι μας μέσα.
ᾠ ψυχὴ μου, ποὺ νιώθει χαρά,
ποὺ ἀνείπωτη εἶναι μὲ λόγια,
τί νὰ πῶ πὰ δὲν ξέρω.
Ἐπειδὴ ἀπὸ θαῦμα πιὸ πέρα,
μακριὰ κι ἀπὸ λόγια
τοῦτα δῶ ἔχουν γίνει.

ΟΡΕΣΤΗΣ

Στὸ ἐξῆς μ' εὐτυχία ἄς ζοῦμε μαζί.

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Μιὰ χαρὰ θαυμαστὴ
ἐδοκίμασα φίλες·
καὶ φοβοῦμ' ἀπ' τὰ χέρια μου μέσα
στὰ οὐράνια μὴ φύγη πετώντας.
ᾠ Ἀκρόπολι σύ,
πόχεις τείχη Κυκλώπων.
ᾠ πατρίδα, Μυκῆνα χρυσή,
ποὺ τὸν γέννησες χάρι σ' ὀφείλω,
ποὺ τὸν ἔθρεψες σ' εὐγνωμονῶ,
γιατ' αὐτό μου τ' ἀδέρφι
τὸ μεγάλωσες νά ἔναι στὸν οἶκο
ἡ χαρὰ κι ἡ ἐλπίδα.

ΟΡΕΣΤΗΣ

Εὐτυχία ὑπάρχει σ' ἐμᾶς,
ξακουστὸ γιατί ἔχομε γένος,
μὰ ὁ βίος μας, ὦ ἀδερφή,
εἶναι μαῦρος ἀπ' τὶς συφορές.

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Τὸ γνωρίζω ἢ δύστηχη γῶ,
τὸ γνωρίζω καλὰ ἀπὸ τότε,
ποῦ μοῦ ἔβαλε δῶ στὸ λαιμὸ
τὸ μαχαίρ' ὁ πατέρας,
ποῦ σκεφτόταν φριχτά.

ΟΡΕΣΤΗΣ

Ἄχ! ἀλίμονο ἄχ!
Γιατὶ δίχως νὰ βρισκῶμαι κεῖ,
πὼς σὲ βλέπω νομίζω.

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Ποῦ χωρὶς τὰ τραγούδια τοῦ γάμου
μ' ὀδηγούσανε, ὦ ἀδερφέ,
στ' Ἀχιλλέα τὸ δόλιο γάμο·
καὶ κοντὰ στὸ βωμὸ ἀκουστῆκαν
σπαραγμοὶ καὶ δακρῦβρεχτοὶ θρηῆνοι.
Ἄχ! Ἄχ!,
Τὸ νερὸ τ' ἀγιασμένο ἔκεῖ.

ΟΡΕΣΤΗΣ

Κι ἐγὼ ἔκλαιπα, ποῦ ὁ πατέρας
σοῦ ἐφέρθηκε τόσο σκληρά.

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Κακὴ μοῖρα ἐμένα μὲ βροῆκε
ἕναν ἄστοργο νὰ ᾄχω πατέρα.
Καὶ ἡ μιὰ συφορὰ κυνηγάει τὴν ἄλλη,
ἀπὸ κάποιο κατὰτρεγμα, ποῦν' θεϊκό.

ΟΡΕΣΤΗΣ

Ἄν ἀλήθεια, ὦ δύστηχη σύ,
θὰ ἐσκότωνες τὸν ἀδερφό σου.

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Ἄχ ἢ δόλια ἐγὼ
γιὰ τὴν τόλμη μου τὴ φοβερή.
Φοβερά θὰ τολμοῦσα ἐγώ,
φοβερά, ἀδερφέ, θὰ τολμοῦσα.
Καὶ ξεγλίτωσες σὺ παρὰ τρίχα

ἀπ' τὸ φόνο, πὺν θὰ ἔταν φριχτός,
ἐπειδὴ θὰ γινόσουν κομμάτια
ἀπ' τὰ χέρια αὐτὰ τὰ δικά μου.
Μὰ ποιὸ τέλος κατόπι θὰ ῥθῆ;
Σὰν ποιά τύχη ἐμένα προσμένει;
Γιὰ φυγὴ τρόπο ποιὸν ἀφοῦ βρῶ,
θὰ σὲ στείλω ὀπίσω νὰ πᾶς
στὴν πατρίδα στὸ Ἄργος ἐκεῖ,
ἀπ' τὴν πόλη αὐτὴ μακριά,
μακριὰ ἀπ' τὸ φόνο,
τὸ μαχαίρι μου πρὶν κοκκινίση
στὸ δικό σου τὸ αἷμα;
Εἶν' δικό σου τὸ χρέος αὐτό,
εἶν' δικό σου, ὦ δόλια ψυχὴ,
γιὰ νὰ βρῆς μὲ ποιὸ τρόπο θὰ φύγη.
Κι ἀπ' τὰ δυὸ ποιὸ νὰ πρέπη;
Ἄπὸ δρόμο στεριᾶς κι ὕχι πάνω σὲ πλοῖο;
Μὰ ἂν πᾶς μὲ πορεία πεζός,
φυσικὰ τὸ χαμὸ θ' ἀντικρίσης,
σὰν περνᾶς ἀπὸ βάρβαρο κόσμο,
κι ἀπὸ μέσο ἀπὸ δύσβατους δρόμους·
πάλι ἂν ἀπ' τὴν πέτρα τὴ μαύρη,
πόχει πέρασμα, πὺν ἔναι στενό,
γιὰ νὰ φύγης μὲ πλοῖο,
μακρινὸ τὸ ταξίδι θὰ εἶναι.
Ἦ δόλια, ἦ δόλια ἐγώ!
Ποιὸς λοιπόν, ὦ σὺ δόλια,
ἦ θεὸς ἦ καὶ ἄνθρωπος ἴσως,
ἦ ἀνέλπιστη ποιά καλὴ τύχη,
ἀφοῦ θὰ ἔβρη τὸ δύσκολο δρόμο,
θὰ τὸν δεῖξη στοὺς δυὸ μας, στοὺς δυὸ
π' ἀπομείναμε ἀπ' τοὺς Ἀτρεΐδες,
ἀπ' τὸν κίνδυνο πῶς θὰ σωθοῦμε;

Δ' ΕΠΕΙΣΟΔΙΟ

ΧΟΡΟΣ (ἡ κορυφαία)

Ἄνάμεσα στὰ θαναμαστὰ κι ἀνώτερο ἀπ' τὰ λόγια

ἔγὼ ἢ ἴδια εἶδα αὐτὰ μὲ τὰ δικά μου μάτια,
καὶ ὄχι ἀφοῦ τ' ἄκουσα θὰ μολογῶ στοὺς ἄλλους.

ΠΥΛΛΑΔΗΣ

Οἱ φίλοι εἶναι φυσικό, τοὺς φίλους ὅταν δοῦνε,
νὰ τοὺς σφιχταγκαλιάζουνε στ' ἀλήθεια, ὦ Ὅρεστη·
μὰ ἀφοῦ θὰ πάψης νὰ θρηνηῖς, πρέπει κι αὐτὰ νὰ δοῦμε,
τὸ πῶς θὰ φύγωμ' ἀπ' αὐτὴν τὴ χώρα τῶν βαρβάρων,
τὴ σωτηρία τὴ γλυκιὰ ἡμεῖς ἀφοῦ θὰ βροῦμε.
Γιατὶ τὸν ἄντρα τὸ σοφὸ αὐτὸ χαρακτηρίζει,
ἔσπισω σ' ἄλλες ἡδονές ἐκεῖνος νὰ μὴν τρέχει
τὴν εὐκαιρία ἀφήνοντας, σὰν κάποτε πετύχει.

ΟΡΕΣΤΗΣ

Πολὺ σωστὰ ἐμίλησες. Καὶ λέω πὼς ἡ τύχη
γιὰ αὐτὰ ἐνδιαφέρεται καὶ εἶναι σύμμαχός μας·
καὶ σὰν εἶν' ἕνας πρόθυμος, καὶ φυσικό τότε εἶναι
νὰ βοηθοῦν καὶ οἱ θεοὶ μὲ πῖο πολλές δυνάμεις.

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Δὲ μ' ἐμποδίζει τίποτα κι οὐτ' ἀπ' τὸ λόγο παίρνει,
γιὰ νὰ γνωρίσω πρῶτα γὼ ποιὰν τύχη ἢ Ἡλέκτρα
στο βίο της ἀπάντησε, γιατί' ὅλοι εἶστε φίλοι.

ΟΡΕΣΤΗΣ

Ὁ σύζυγός της εἶν' αὐτὸς καὶ εἶν' εὐτυχημένη.

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Καὶ ἀπὸ ποῦ κατάγεται, καὶ ποιὸν ἔχει πατέρα;

ΟΡΕΣΤΗΣ

Γονιὸς του εἶν' ὁ Στρόφιος, ποὺ εἶν' ἀπ' τὴ Φωκίδα.

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Τῆς κόρης τοῦ Ἀτρέα γιός, λοιπὸν καὶ συγγενής μου;

ΟΡΕΣΤΗΣ

Ἐξάδερφος εἶν' βέβαια πιστός μου φίλος μόνος.

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Αὐτὸς δὲν εἶχε γεννηθῆ, σὰν μ' ἔσφαζ' ὁ πατέρας.

ΟΡΕΣΤΗΣ

Δὲν εἶχε, γιατί' ἄτεκνος γιὰ λίγο ὁ Στρόφιος ἦταν.

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ (Πρὸς τὸν Πυλάδην)

Τῆς ἀδερφεῆς μου σύζυγε, θερμὰ σὲ χαιρετίζω.

ΟΡΕΣΤΗΣ

Καὶ ὅχι μόνο συγγενῆς, μοῦ εἶναι καὶ σωτήρας.

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ (Πρὸς τὸν Ὁρέστη)

Καὶ πῶς ἐσὺ τὰ φοβερὰ ἐτόλμησες στὴ μάνα;

ΟΡΕΣΤΗΣ

Αὐτὰ ἄς τὰ ἀφήσωμε, κι ἄς πῶ αὐτὸ μονάχα,
πὼς ἤθελα ἐκδίκηση γιὰ τοῦ γονιοῦ τὸ φόνου.

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Καὶ σκότωσε τὸν ἄντρα της αὐτὴ γιὰ ποιαὶν αἰτίαι;

ΟΡΕΣΤΗΣ

Γιὰ τὴ μητέρα μὴ ρωτᾷς. Δὲν εἶν' καλὸ ν' ἀκούης.

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Δὲν τὸ ρωτῶ. Ἄλλὰ ἐσὺ εἶσ' ἄρχοντας στὸ Ἄργος;

ΟΡΕΣΤΗΣ

Εἶν' ἄρχων ὁ Μενέλαος. Καὶ μεῖς καταδιωγμένοι.

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Ὁ θεῖος δὲ θ' ἀδίκησε τὸ δύστηγο τὸν οἶκο;

ΟΡΕΣΤΗΣ

Ὅχι ἄλλὰ οἱ τρομερὲς μὲ διῶξαν Ἐρινύες.

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Γι' αὐτὸ καὶ εἶπαν, πὼς τρελὸ σὲ εἶδαν στ' ἀκρογιάλι;

ΟΡΕΣΤΗΣ

Δὲ φάνηκε ἢ τρέλα μου γιὰ πρώτη φορά τώρα.

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Καταλαβαίνω. Οἱ Θεοὶ σὲ διῶχναν γιὰ τὴ μάνα.

ΟΡΕΣΤΗΣ

Καὶ χαλινὰ μοῦ βάλανε στὸ στόμα, πὺρ ματῶναν.

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Ὅμως γιὰτί ταξίδεψες σ' αὐτὴν ἐδῶ τὴ χώρα;

ΟΡΕΣΤΗΣ

Τοῦ Φοίβου τὰ μαντέματα μὲ πρόσταξαν καὶ ἤρθα.

Τὶ πράγμα νὰ πετύχης σύ ; Ποὺ λέγεται, ἢ κρύφιο.

ΟΡΕΣΤΗΣ

Θὰ πῶ κι αὐτὴ εἶν' ἡ ἀρχὴ στὰ τόσα βιάσανά μου.
Ἐφοῦ τὰ κακουργήματα τῆς μάνας, ποὺ δὲ λέω,
ἐβρῆκαν τὴν ἐκδίκηση ἀπ' τὰ δικά μου χέρια,
ἀπ' τὴν πατρίδα μακριὰ γὼ ξέφευγα διωγμένος,
μὲ τὸ σκληρὸ κυνηγητό, ποὺ οἱ Ἐρινύες κάναν,
ὡς ὅτου ὁ Φοῖβος μ' ἔστειλε νὰ πάω στὴν Ἀθήνα,
κι ἐκεῖ ἐγὼ νὰ δικαστῶ ἀπ' τὶς θεὲς τῆς φρίκης.
Γιατ' ἕνα δικαστήριον ἐκεῖ ὑπάρχει Θεῖο,
ποὺ κάποιτ' ἔστησε ὁ Ζεὺς γιὰ τὸ Θεὸ τὸν Ἄρη
γιὰ κάποιον φόνον πόκαμε ἐκεῖνος μὲ τὰ χέρια.
Κι ἐκεῖ ἐγὼ σὰν ἔφτασα, κανένας πρῶτα-πρῶτα
μ' ἀγάπη δὲ μὲ δέχτηκε ἀπ' ὄσους ἦταν φίλοι,
γιατὶ νομίζανε ἐχθρὸς πὼς ἤμουν στοὺς θεοὺς μας.
Καὶ ὅσοι οἶκτο νιώσανε μοῦ παραθέσαν δαίπνο
σὲ τράπεζα ξεχωριστὴ κάτ' ἀπ' τὴν ἴδια στέγη,
καὶ μὲ τὴ βουβαμάρα τοὺς ἀμίλητο μὲ κάμαν,
ποὺ ἀπ' τὰ φαγοπότια τοὺς ξεχωριστὰ νὰ μείνω
καὶ σὲ δοχεῖο ξέχωρο ἀφοῦ σὲ ὄλους βάλαν
ἴσο μερίδιον κρασιοῦ, ἐπίναν καὶ γλεντοῦσαν.
Κι ἐγὼ παράπονον νὰ πῶ στοὺς φίλους δὲν τολμοῦσα,
ὅμως πονοῦσα μέσα μου κι ἔκανα πὼς δὲ νιώθω,
καὶ ἀναστέναζα βαθιά, ποὺ σκότωσα τὴ μάνα.
Κι ἀκούω ὅτι καὶ γιορτὴ οἱ Ἀθηναῖοι κάμαν
γι' αὐτὴν τὴ δυστυχία μου, κι εἶν' ἔθιμον ἀκόμη
τὸν χοῦν¹ ἐκεῖ νὰ τὸν τιμᾷ ὁ κόσμος τῆς Ἀθήνας.
Καὶ μόλις ἐγὼ ἔφτασα στὸν Ἄρειον τὸν Πάγον,
σ' αὐτὸ τὸ μέρος στάθηκα γιὰ νὰ μοῦ κάμουν δίκη,

1) Χοῦς = κανάτι, ποὺ χωροῦσε κρασί 1 ὀκά καὶ 64 δράμα.
Καὶ στοὺς Χόες, καθὼς λεγόταν ἡ δεύτερη μέρα τῆς γιορτῆς τῶν Ἀν-
θεστηρίων, ποὺ γινόταν στὴν Ἀθήνα κάθε Φεβρουάριον γιὰ τιμὴ τοῦ
Διονύσου. ἦταν καθιερωμένο νὰ γίνεται διαγωνισμὸς κρασοποτιοῦ,
ποὺς θὰ ἀδειαζε πρῶτος τὸ κρασοκάνάτο του πίνοντας τὸ κρασί
ποὺ εἶχε μέσα.

κι ἀπὸ τὰ δυὸ καθίσματα ἐγὼ τὸ ἕνα πῆρα
καὶ τ' ἄλλο ἢ πρεσβύτερη ἀπὸ τις Ἐρινύες.
Καὶ ὅταν εἶπα κι ἄκουσα γιὰ τὴ σφαγὴ τῆς μάνας,
ὁ Φοῖβος μοῦ ἔδωσε σωσμό, ποὺ μίλησε γιὰ μένα,
κι ἡ Ἄθηνᾶ, ποὺ μέτρησε τοὺς ψήφους, βρῆκε ἴσους,
καὶ ἔφυγα κερδίζοντας τὴ φοινικὴ τὴ δίκη.
Λοιπὸν ὅσες καθίσανε, τὴ δίκη σὰν δεχτῆκαν,
κοντὰ στὸ δικαστήριό ναὸ ζητήσαν νὰ ἔχουν.
Μὰ ὅσες δὲν ἐδέχτηκαν τὴ δίκη Ἐρινύες
μ' ἀτέλειωτα τρεξίματα μὲ κυνηγοῦσαν πάντα,
ὡς ὅτου κεῖ στὸν ἄγιο τοῦ Φοῖβου ἦρθα τόπο,
κι ἀφοῦ ξαπλώθηκα μπροστὰ στὸ χῶρο τοῦ ἀδύτου,
χωρὶς στὸ στόμα μου τροφὴ καθόλου γὰ νὰ βάλω,
ὀρκίστηκα ὅτι ἐκεῖ θὰ μείνω νὰ πεθάνω,
ὁ Φοῖβος, ποὺ μὲ σύντριψε, σωσμό ἂν δὲ μοῦ δώση.
Κι ἀπ' τὸ χρυσὸ τὸν τρίποδα σὰν φώναξε ὁ Φοῖβος,
ἔδῳ μὲ ἔστειλε νὰ ἔρθῳ τὸ ξόανο νὰ πάρω,
αὐτὸ ποὺ ἀπ' τὸν οὐρανὸ στη γῆ ἔπεσε κάτω,
κι ἐκεῖ στη γῆ τῶν Ἀθηνῶν νὰ τὸ ταχτοποιήσω.
Γι' αὐτὸ καὶ σὺ βοήθησε νὰ βροῦμε σωτηρία
αὐτήν, ποὺ ὑποσχέθηκε σ' ἐμένανε ἐκεῖνος.
Γιατ' ἂν ἐγὼ τὸ ἄγαλμα τῆς Ἄρτεμης θὰ πάρω
κι ἀπὸ τὴν τρέλα θὰ σωθῶ καὶ σὲ τὴν ἴδια πάλι
στην πόλη κεῖ τῶν Μυκηνῶν θὰ φέρω νὰ καθίσης,
ἀφοῦ μὲ τὸ πολύκουπο σὲ ταξιδέψω πλοῖο.
Ἄλλ' ὃ χρυσὴ μου ἀδερφή πολυαγαπημένη,
στὸν οἶκο τῶν πατέρων μας τὴ σωτηρία δῶσε,
κι ἐμένα ἀκόμη λύτρωσε ἀπ' τοὺς κακοὺς κινδύνους·
γιατὶ κι ἐγὼ ὀλότελα θεὰ βρεθῶ χαμένος,
κι ἀκόμη τῶν Πελοπιδῶν ὀλόκληρος ὁ οἶκος,
ἂν τῆς θεᾶς τὸ ἄγαλμα νὰ πάρω δὲν μπορέσω.

ΧΟΡΟΣ (ἢ κορυφαία)

Φριχτὴ ἢ θεϊκὴ ὀργὴ τὸ γένος τοῦ Ταντάλου
τὸ ἔκαψε καὶ τ' ὀδηγεῖ ἀπὸ φουρτοῦνες μέσα.

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Προτοῦ νὰ ἔρθῃς σὺ ἐδῶ, ὁ πόθος μὲ κρατοῦσε

νὰ ἔρθω στ' Ἄργος καὶ νὰ δῶ, ἀδέρφρι μου, ἐσένα.
Καὶ τώρα θέλω ὅποια σύ, καὶ σένα νὰ γλιτώσω,
καὶ τοῦ γονιοῦ μας τὴ γενιά τὴν ἄθλια νὰ σώσω,
χωρὶς κακία νὰ κρατῶ γι' αὐτόν, ποῦ ἔταν φονιάς μου·
γιατὶ κι ἐγὼ θὰ γλίτωνα ἀπ' τὸ νὰ σὲ σκοτώσω,
κι ἐπίσης καὶ θὰ ἔσωζα τὸν οἶκο τὸ δικό μας.
Ἄλλὰ φοβοῦμαι τὴ Θεά, τὸ βασιλιά ἐπίσης,
μὴ ξέροντας πῶς νὰ κρυφτῶ, ὅταν θὰ βρῆ ἐκεῖνος
νὰν ἄδειο ἀπὸ τ' ἄγαλμα τὸ βάθρο τὸ πετρένιο.
Καὶ πῶς δὲ θὰ θανατωθῶ; Νὰ πῶ τί θὰ μπορέσω;
Ἄλλ' ἂν μεμιάς θὰ γίνουνε καὶ σύγχρονα αὐτὰ ὅλα,
ἂν ἀφαιρέσης τ' ἄγαλμα καὶ πάρης καὶ ἐμένα
πάνω στὸ πλοῖο τ' ὁμορφο, ὁ κίνδυνος ἀξίζει·
μὰ ἂν χωρὶς τὸ ἄγαλμα ἐδῶ θὰ παραμείνω,
ἐγὼ στ' ἀλήθεια χάνομαι, καὶ σὺ ταχτοποιώντας
καλὰ τίς ὑποθέσεις σου θὰ φτάσης στὴν πατρίδα.
Ἄλλ' ὅμως ἀπ' τὸ τόλμημα ὀπίσω δὲ θὰ μείνω,
κι ἂν νὰ πεθάνω πρόκειται, ἀφοῦ ἐσένα σώσω·
γιατ' εἶν' ὁ ἄντρας ποθητὸς στὸ σπιτι σὰν πεθάνη,
ἐνῶ πὸ λίγο ἢ ζωὴ τῶν γυναικῶν ἀξίζει.

ΟΡΕΣΤΗΣ

Ἐγὼ φονιάς δὲ γίνομαι στὴ μάνα καὶ σὲ σένα·
τὸ αἷμα κείνης ἀρκετό. Κι ἀπὸ κοινοῦ μὲ σένα
θὰ ἤθελα ἐγὼ νὰ ζῶ ἢ νὰ χαθῶ τὸ ἴδιο.
Γι' αὐτὸ καὶ στὴν πατρίδα μας ἐγὼ θὰ σ' ὀδηγήσω,
ἂν ἐκεῖ πέρα βέβαια κι ἐγὼ ὁ ἴδιος φτάσω,
ἢ θενὰ βρῶ τὸ θάνατο, κοντὰ σου ἀφοῦ μείνω.
Μὰ ἄκουσε τὴ σκέψη μου· ἂν ἄσκημο φαινόταν
πὼς εἶν' αὐτὸ στὴν Ἄρτεμη, πῶς θὰ ἔλεγε ὁ Φοῖβος
νὰ φέρωμε τὸ ἄγαλμα στῆς Ἀθηνᾶς τὴν πόλη,
καὶ τὸ δικό σου πρόσωπο ἐγὼ νὰ ἀντικρίσω;
Γιατ' ὅλα συνδυάζοντας καὶ κάνοντας μὰ σκέψη
ἐλπίζω νὰ πετύχωμε νὰ πᾶμε στὴν πατρίδα.

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Μὰ πῶς θὰ ἦταν δυνατὸ νὰ μὴ θανατωθοῦμε,

καὶ σύγχρονα νὰ πάρωμε αὐτὰ πὺν μεις ποθοῦμε ;
Γιατὶ ἐδῶ τὸ ζήτημα τοῦ γυρισμοῦ σκοντάφτει,
ἐνῶ καθόλου ἀπὸ μᾶς δὲ λείπει ἡ προθυμία.

ΟΡΕΣΤΗΣ

Θὰ ἦταν ἴσως εὐκόλος τοῦ ἄρχοντα ὁ φόνος ;

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Αὐτὸ πὺν εἶπες εἶν' φριχτό, ἐμεῖς ξενοφερμένοι
νὰ θανατώνουμε αὐτοὺς πὺν μᾶς φιλοξενῆσαν.

ΟΡΕΣΤΗΣ

Μὰ εἶν' καλὸς ὁ κίνδυνος, ἂν σώση καὶ τοὺς δύο μας.

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Τὸ πράγμα αὐτὸ δὲ γίνεται· μὰ σοῦ παινω τὸ θάρρος.

ΟΡΕΣΤΗΣ

Καὶ τί, ἂν μέσα στὸ ναὸ κρυφὰ ἐσὺ μὲ κρύψης ;

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Ἔτσι πὺν νὰ ξεφύγωμε μὲ τὸ πυκνὸ σκοτάδι ;

ΟΡΕΣΤΗΣ

Γιατ' εἶν' τοῦ κλέφτη ἡ νυχτιὰ κι ἡ μέρα τῆς ἀλήθειας.

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Ἐπάρχουν μέσα ἱεροὶ φρουροὶ καὶ θὰ μᾶς δοῦνε.

ΟΡΕΣΤΗΣ

Ἄλιμονο ! χαθήκαμε. Καὶ πῶς θενὰ σωθοῦμε ;

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Μοῦ φαίνεται, πὺς ἔχω βρεῖ ἓνα σπουδαῖο τρόπο.

ΟΡΕΣΤΗΣ

Ποιὸς εἶν' αὐτὸς καὶ πὺς μου τον. Κι ἐγὼ νὰ μάθω ἔτσι.

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Γιὰ τέχνασμα τὴν τρέλα σου θὰ χρησιμοποιήσω.

ΟΡΕΣΤΗΣ

Εἶν' οἱ γυναῖκες φοβερὲς γιὰ νὰ σοῦ βρῖσκουν τέχνες.

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Θὰ πῶ, πὺς τῆς μητέρας σου φονιάς ἀπ' τ' Ἄργος ἦρθες.

ΟΡΕΣΤΗΣ

Τὴ συφορά μου βάλε μπρὸς, ἂν θὰ σοῦ δώση κέρδος.

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Θὰ πῶ, πὼς εἶναι ἄπρεπο τὸ νὰ σὲ θυσιάσω.

ΟΡΕΣΤΗΣ

Γιὰ πρόφαση τί λέγοντας; Γιατ' ὑποπτεύω κάτι.

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Πὼς τάχα εἶσ' ἀκάθαρτος· κι ἀπ' τὸν πολὺ τὸ φόβο
τὰ θύματα γιὰ τὴ Θεὰ ἀγνά θὰ τὰ προσφέρω.

ΟΡΕΣΤΗΣ

Καὶ τῆς Θεᾶς τὸ ἄγαλμα πῶς εὐκόλα θὰ πάρω;

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ'

Μὲ τὸ νερὸ τῆς θάλασσας, θὰ πῶ, πὼς θὰ σὲ πλύνω.

ΟΡΕΣΤΗΣ

Μὰ βρίσκεται μὲς στὸ ναὸ τὸ ἄγαλμα ἀκόμη,
αὐτὸ ποὺ γιὰ νὰ πάρουμε ἐφτάσαμε δῶ πέρα.

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Θὰ πῶ νὰ πλύνω καὶ αὐτό, γιατί τὸ ἔχεις ἀγγίξει.

ΟΡΕΣΤΗΣ

Καὶ σὲ ποῖο μέρος ἄραγε; Ἡ μήπως σχεδιάζεις
ἐκεῖ, ποὺ μπαίνει πρὸς τὴ γῆ τῆς θάλασσας τὸ κύμα;

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Ἐκεῖ ποὺ εἶν' τὸ πλοῖο σου μὲ τὰ σκοινιά δεμένο.

ΟΡΕΣΤΗΣ

Καὶ θὰ σηκώσης τ' ἄγαλμα ἐσὺ ἢ κάποιος ἄλλος;

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Ἐγώ· γιατί ἐπιτρέπεται μόνο σ' ἐμὲ ν' ἀγγίξω.

ΟΡΕΣΤΗΣ

Καὶ στὴν ὑπόθεση αὐτὴ ποιά τοῦ Πυλάδῃ ἢ θέσης;

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Θὰ πῶ, πὼς εἶν' ἀκάθαρτος, καθὼς καὶ σύ, στὰ χέρια.

ΟΡΕΣΤΗΣ

Κι ἀπὸ τὸν ἄρχοντα κρυφὰ ἢ φανερὰ θὰ κάμης;

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Ἄφοῦ τὸν πείσω λέγοντας· κρυφὰ δὲ θὰ μορδέσω.

ΟΡΕΣΤΗΣ

Και τότε θά 'ναι έτοιμο μὲ τὰ κουπιὰ τὸ πλοῖο.

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Στὰ παραπέρα βέβαια δική σου ἢ φροντίδα,
μὲ τρόπο ποιὸν ὅλα αὐτὰ καλὸ θὰ βροῦνε τέλος.

ΟΡΕΣΤΗΣ

'Ακόμη μᾶς ἀπόμεινε μονάχα ἓνα πράγμα,
αὐτὰ ποὺ ἄκουσαν αὐτὲς νὰ μὴν τὰ μαρτυρήσουν.
Γι' αὐτὸ και παρακάλεσε και βρῆς λόγια νὰ πείθουν·
κι εἶν' οἱ γυναῖκες ἱκανῆς τὸν οἶκτο νὰ κινοῦνε.
Και τὰ λοιπὰ φαντάζομαι καλὸ πὼς θὰ 'χουν τέλος.

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

'Ω σεῖς γυναῖκες φίλτατες, σὲ σᾶς τὸ βλέμμα ρίχνω,
και βρίσκειται στὰ χέρια σας, ἂν τὰ ζητήματά μου
καλὰ θὰ τελειώσουνε ἢ θὰ καταστραφοῦνε,
και ἂν θὰ ἀποστερηθῶ ἀπ' τὴ γλυκιὰ πατρίδα
κι ἀπὸ τὰ δυὸ τ' ἀδέρφια μου τὰ τόσο ἀγαπημένα.
Και πρῶτα - πρῶτα ἀπὸ δῶ τὸ λόγο ἄς ἀρχίσω·
γυναῖκες εἴμαστε ἔμεῖς κι ἔχομ' ἀλληλεγγύη,
και κρύβομε μ' ἀσφάλεια τὸ κάθε μυστικό μας.
Γιὰ τὸ χατίρι μου ἔσεῖς νὰ μὴν εἰπῆτε λέξη,
και βοηθῆστε μας και σεῖς σὲ τούτη τὴ φυγή μας.
Εἶν' ὁμορφο στὸν ἄνθρωπο πιστὴ σὰν ἔχη γλώσσα.
Και βλέπετε πὼς τύχη μιὰ τοὺς τρεῖς προσμένει φίλους,
ἢ στὴν πατρίδα τους νὰ πᾶν ἢ νὰ θανατωθοῦνε.
Κι ἀφοῦ θὰ ξεγλιτώσω γώ, γιὰ σένα θὰ φροντίσω,
ἔτσι ποὺ νὰ σωθῆς και σὺ και νὰ 'χης ἴδια τύχη.
'Αλλὰ και σένα κι ὅλες σας θερμὰ σᾶς ἴκετεύω
ξορκίζοντας στὰ μάγουλα τ' ἀγαπητὰ κι ὠραῖα,
στὸ δεξιὸ τὸ χέρι σας, στὰ γόνατα ἀκόμη,
και σ' ὅσους εἶν' ἀγαπητοὶ στὰ μέγαρά σας μέσα,
στὴ μάνα, στὸν πατέρα σας και στὰ παιδιά, ἂν εἶναι.
Τὶ λέτε σεῖς; Ποιὰ συμφωνᾶ, και ποῖα αὐτὰ δὲ θέλει;
Ξεκάθαρα μιλήστε μου. Γιατ' ἂν δὲ σᾶς ἀρέσουν,
χαμένη εἶμαι και ἐγὼ κι ὁ ἀδερφός μ' ὁ δόλιος.

ΧΟΡΟΣ (ή κορυφαία)

Ἄγαπητή κυρία μου, καθόλου μὴ φοβᾶσαι,
κι ἄς εἶναι ἡ φροντίδα σου ἡ σωτηρία μόνο·
γιατὶ ἀλήθεια γὰρ μιλιὰ δὲν πρόκειται νὰ βγάλω,
κι ὁ μέγας Δίας μάρτυρας, γι' αὐτὰ ποὺ παραγγέλνεις.

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Εἴθε γι' αὐτὰ τὰ λόγια σας καλὸ ἔσεις νὰ βρῆτε,
κι ἀκόμη σ' ὅλη τὴ ζωὴ χαρούμενες νὰ ζῆτε.

(Στὸν Ὁρέστη καὶ τὸν Πυλάδη)

Καὶ τώρα πιά καὶ σὺ καὶ σὺ μὲς στὸ ναὸ νὰ μπῆτε·
γιατὶ θὰ ἔρθῃ γρήγορα ὁ βασιλιάς τῆς χώρας
νὰ δῆ, ἂν θυσιάστηκαν οἱ δύο του οἱ ξένοι.

(Ὁ Ὁρέστης καὶ ὁ Πυλάδης μπαίνουν στὸ ναὸ, ἐνῶ ἡ Ἰφιγένεια
προσεύχεται στὴν Ἄρτεμη)

Ἦ σεβαστή, ποὺ μ' ἔσωσες στὰ μέρη τῆς Αὐλίδας
ἀπ' τοῦ πατέρα τὰ φριχτὰ καὶ τὰ κακοῦργα χέρια,
καὶ τώρα σῶσε με ἐσὺ κι αὐτοὺς ἐδῶ ἀκόμη·
γιατὶ ἀλλιῶς ἀπὸ ἐσὲ τὰ λόγια τοῦ Λοξία¹
κατόπι δὲ θὰ ἔχουνε ὑπόληψη στὸν κόσμο.
Ἄλλ' ἀπ' τὴ βάρβαρη τὴ γῆ εὐνοϊκὴ νὰ ἔρθῃς
στὸν τόπο κεῖ τῶν Ἀθηνῶν· γιατί ἐδῶ δὲν πρέπει
νὰ κατοικῆς, ἀφοῦ μορεῖς σ' εὐτυχισμένη πόλη.

(Ἡ Ἰφιγένεια μπαίνει στὸ ναὸ)

(ΧΟΡΟΣ)

Β' ΣΤΑΣΙΜΟ

Ὁ χορὸς ἐκφράζει τὴ θλίψη του, γιατί βρίσκεται μακριὰ ἀπὸ
τὴν πατρίδα καὶ τὴν οἰκογενειακὴ ζωὴ, θυμᾶται μὲ πίκρα τὸν τρόπο
ποὺ σκλαβώθηκε, μακαρίζει τὴν Ἰφιγένεια, ποὺ θὰ ξαναγυρῆ στὴν
πατρίδα της, καὶ εὐχεται νὰ μποροῦσε νὰ πετάξῃ στὴν πατρίδα μὲ
φτερά, καὶ ἐκεῖ νὰ στήσῃ χορὸ μπροστὰ στὴ μάνα, δείχνοντας χάρη κι
ὀμορφιά.

ΣΤΡΟΦΗ Α'

Ἦ πουλί, ποὺ σὲ λὲν ἀλκυόνα,
σὺ ποὺ ψάλλεις τραγούδια θλιμμένα

1. Ὁ Ἀπόλλωνας μὲ τοὺς διαφορούμενους χρησμούς του.

στά ἀπόγκρεμα βράχια τοῦ Πόντου,
τὰ τραγούδια σου ποῦ ἔναι γνωστά
σὸ ὅσους ξέρουν καλά,
πῶς ἐσὺ μὲ τραγούδια πικρὰ
γιὰ τὸν ἄντρα σου πάντα θρηνεῖς,
μὲ ἐσένα ἐγὼ παραβγαίνω,
ἓνα ἄφτερο ποῦ ἔμαι πουλί,
στά τραγούδια τοῦ θρήνου,
ἐπειδὴ νοσταλγῶ τὰ ὠραῖα
τῶν Ἑλλήνων ἐκεῖ πανηγύρια,
καὶ τὴν Ἄρτεμη θέλω νὰ δῶ,
ποῦ προστάτισσα εἶναι στίς γέννες,
ποῦ κοντὰ κατοικεῖ στά βουνάκια τοῦ Κύνθου¹,
στή λεπτόφυλλη τῆ φοινικιά,
στά ὠραῖα βλαστάρια τῆς δάφνης,
στά κλωνάρια τὰ θεῖα τῆς γκρίζας ἐλιᾶς,
στίς γλυκιᾶς ἀναμνήσεις τῶν πόνων,
ποῦ αἰσθάνθηκε τότε ἡ Λητώ,
καὶ στή λίμνη κοντὰ,
ποῦ σὲ κύκλους κινεῖ τὰ νερά,
ποῦ γλυκόγαλος κύκνος ἐκεῖ
μὲ τραγούδια τίς Μοῦσες ὑμεῖ.

ΑΝΤΙΣΤΡΟΦΗ

ὦ πολλὰ τῶν δακρῶν ποτάμια,
ποῦ κυλίσανε στά μάγουλά μου,
σὰν τὰ τείχη τῆς πόλης παρθῆκαν
καὶ μὲ ρίξανε μέσα στά πλοῖα,
λογχοφόροι κεῖ μέσα ποῦ ἦταν
καὶ πολλοὶ κωπηλάτες ἐχθροί.
Καὶ ἀφοῦ ἀνταλλάξαν ἐμένα
μὲ ἓνα φόρτωμα χρυσαφικά,
ἔχω ἔρθει στή βάρβαρη χώρα,
ποῦ ἐδῶ βοηθῶ τὴν παρθένα,
τὸ Ἄγαμέμνονα κόρη ποῦ εἶναι,

1. Βουνὸ τῆς Δήλου.

καὶ τῆς Ἄρτεμις δούλα πιστή,
τῆς Θεᾶς, ποῦ ἐλάφια σκοτώνει,
καὶ ἀκόμη φροντίζω βωμούς,
ποῦ ἀπάνω δὲ σφάζουν ἀρνιά,
καὶ ζηλεύω τὴν τύχη ἐκείνου
ποῦ ἔναι δύστηχος πάντα πολὺ·
γιατ', ἂν ζῆς μὲς στίς πίκρες, ἀντέχεις.
Τῆ ζωῇ σὰν ἀλλάξεις,
νιώθεις πίκρα πολλή·
δηλαδὴ τὸ νὰ πάσχη κανένας,
ὅταν πρὶν εὐτυχοῦσε πολὺ,
τῶν θνητῶν τῆ ζωῇ
νᾶν ἄβάσταχτη κάνει.

ΣΤΡΟΦΗ Β'

Καὶ ἐσέ, σεβαστή μας Ἀργεῖα,
μὲ πενήντα κουπιὰ ἓνα πλοῖο
στὴν πατρίδα γοργὰ θὰ σὲ φέρῃ.
Κι ἡ φλογέρα γλυκὰ σὰν σφυρίζη,
κολλημένη ποῦ εἶν' μὲ κερί,
τοῦ Θεοῦ τοῦ βουνίσου τοῦ Πάνα,
στά κουπιὰ θὰ χαρίζη ρυθμό,
καὶ ὁ μάντης ὁ Φοῖβος, σκορπώντας
τῆς ἐπτάχορδης λύρας τὸν ἦχο,
τραγουδώντας καλὰ θὰ σὲ φέρῃ
στῆς Ἀθήνας τὴν ὁμορφῇ γῆ.
Καὶ ἀφοῦ μὲ ἀφήσης ἐδῶ,
τὸ ταξίδι θὰ κάμης ἐσὺ
μὲ κουπιὰ, ποῦ μὲ ρόχθο χτυποῦν·
καὶ οἱ σκότες τοῦ γρήγορου πλοίου
τὰ πανιὰ στὸν ἄερα θ' ἀνοίξουν
κεῖ στά στράλια¹ κοντά,
ποῦ αὐτὰ εἶν' δεμένα μπροστά
στά στολίδια τῆς πλώρης.

ΑΝΤΙΣΤΡΟΦΗ Β'

Νὰ ἀνέβαινα εἴθε ἐγὼ

1. Σκοινιά.

σὸ λαμπρὸ ἵπποδρόμιο τοῦτο,
ποῦ τὸ τρέχει τοῦ ἥλιου
ἢ πανώρια ἢ λάμψη·
καὶ ἄς ἔπανα πὰ τότ' ἐγὼ
στὰ δικά μας τὰ σπίτια ἐπάνω
τὰ φτερά μου γοργὰ νὰ κουνῶ,
κολλητὰ ποῦ θὰ εἶχα στὴ ράχη·
καὶ νὰ ἔστηνα ἔτσι χορό,
ὅπου ἄλλοτε χόρευα κόρη
ζηλευτὴ γιὰ θαυμάσιο γάμο,
σὲ χοροὺς κυκλικούς ὀδηγώντας
συντροφικὰ ἀπὸ νέα κορίτσια,
σ' ἡλικία τὴν ἴδια μὲ μένα,
στὴ γλυκιά μου τὴ μάνα μπροστά,
ποῦ ἐπάνω ἐγὼ σὰν πετιόμουν
γιὰ νὰ πάρω στὴν ἄμλλα μέρος,
ποῦ γινότανε γιὰ καλλιστεῖα,
γιὰ ἐπίδειξη πλούσιων μαλλιῶν,
ἴσκιο ἔδινα στὰ μάγουλά μου
σκεπασμένη μ' ὄραϊο μαντήλι
καὶ μὲ μποῦκλες μαλλιῶν.

Ε' ΕΠΕΙΣΟΔΙΟ

(Ἔρχεται ὁ Θῶας καὶ ἀκόλουθοι μαζί)

ΘΟΑΣ

Ποῦ ἡ γυναῖκα βρίσκεται, ποῦ εἶν' ἀπ' τὴν Ἑλλάδα
καὶ εἶν' ἐδῶ ἱέρεια σὲ τοῦτον τὸ ναὸ μας;
Νὰ κἀνὴ τώρα ἄρχισε τῶν ξένων τὴ θυσία;
Στὰ ἱερὰ τὰ ἄδυτα τὰ σώματά τους φλέγουν;
(Ἡ Ἰφιγένεια βγαίνει ἀπὸ τὸ ναὸ κρατώντας καὶ τὸ ἄγαλμα)

ΧΟΡΟΣ (ἡ κορυφαία)

Μὰ νὰ αὐτὴ ποῦ θὰ σοῦ πῆ μ' ἀκριβεία τὰ πάντα.

ΘΟΑΣ

ἮΕ!

Γιατὶ αὐτὸ τὸ ἄγαλμα π' ἀνήκει στὴ Θεά μας,
ὦ κόρη τ' Ἀγαμέμνονα, σηκώνεις μὲ τὰ χέρια

καὶ παίρνεις ἀπ' τὸ βᾶθρο του, πού δὲ μετασαλεύει;

ΙΦΙΓΕΝΙΑ

᾽Ω βασιλιά, αὐτοῦ μπροστὰ σταμάτα στὶς κολώνες.

ΘΟΑΣ

Καὶ τί, ὦ Ἰφιγένεια, καινούργιο δῶ συμβαίνει;

ΙΦΙΓΕΝΙΑ

Φτοῦ-Φτοῦ! Κι αὐτὸ τὸ πρόφερα γιὰ ν' ἀκουστῆ σὰν ξόρκι.

ΘΟΑΣ

Τί φοβερὸ προοίμιο; Ξεκάθαρα γιὰ πές μου.

ΙΦΙΓΕΝΙΑ

Τὰ θύματα μοῦ πιάσατε ἀκάθαρτα, ὦ ἄρχων.

ΘΟΑΣ

Καὶ πράγμα ποιὸ σοῦ τὸ 'μαθε; Ἦ λὲς μονάχα γνώμη;

ΙΦΙΓΕΝΙΑ

Τ' ἀγαλματάκι τῆς Θεᾶς γύρισε ἀπ' τὴ βάση.

ΘΟΑΣ

Μονάχο του ἢ γῆς σεισμός τὸ γύρισε ὀπίσω;

ΙΦΙΓΕΝΙΑ

Μονάχο του' καὶ μάλιστα σφιχτόκλεισε τὰ μάτια.

ΘΟΑΣ

Καὶ ἡ αἰτία εἶναι ποιά; Ἦ ἢ βρωμιὰ τῶν ξένων;

ΙΦΙΓΕΝΙΑ

Αὐτὴ καὶ ἄλλο τίποτα' γιατί φριχτὰ ἐπράξαν.

ΘΟΑΣ

Ἦ ἀλλὰ κανένα βάρβαρο σκοτώσαν στ' ἀκρογιάλι;

ΙΦΙΓΕΝΙΑ

Ἦ ἐδῶ πού ἦρθαν εἴχανε σκοτώσει συγγενή τους.

ΘΟΑΣ

Καὶ ποιόν; Γιατί ἐπιθυμῶ πολὺ αὐτὸ νὰ μάθω.

ΙΦΙΓΕΝΙΑ

Σκοτώσαν τὴ μητέρα τους κι οἱ δυὸ μὲ τὸ μαχαίρι.

ΘΟΑΣ

Θεέ μου! Οὔτε βάρβαρος αὐτὸ δὲ θὰ τολμοῦσε.

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Καὶ ἀποδιώχτηκαν αὐτοὶ ἀπ' ὅλη τὴν Ἑλλάδα.

ΘΟΑΣ

Ἄλθθεια! Καὶ τὸ ἄγαλμα γι' αὐτὸ τὸ φέρνεις ἔξω;

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Νὰ πλύνω ἀπ' τὸ μίasma στὸν καθαρὸ ἀέρα.

ΘΟΑΣ

Καὶ ἔνωσες τὸ μίasma τῶν ξένων μὲ ποιὸ τρόπο;

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Τοὺς ρώτησα, σὰν στράφηκε τ' ἄγαλμα τῆς Θεᾶς μας.

ΘΟΑΣ

Σὲ ἔκαμ' ἢ Ἑλλὰς σοφὴ, ποὺ τὸ ἔνωσες ὥραϊα.

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Κι ἀκόμη ρίξαν δόλωμα γλυκὸ γιὰ τὴν ψυχὴ μου.

ΘΟΑΣ

Ἄπο τὸ Ἄργος σοῦ ἔφεραν κανένα καλὸ νέο;

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Πὼς ὁ Ὀρέστης εὐτυχεῖ, ὁ μόνος ἀδερφός μου.

ΘΟΑΣ

Γιὰ νὰ τοὺς σώσης τὴ ζωὴ μὲ τὰ ὥραϊα νέα;

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Καὶ ὁ πατέρας μου πὼς ζῆ καὶ εἶν' εὐτυχημένος.

ΘΟΑΣ

Καὶ φυσικὰ προτίμησες μὲ τὴ Θεὰ νὰ εἶσαι.

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Γιατὶ μισῶ τοὺς Ἕλληνας, π' αὐτοὶ μὲ καταστρέψαν.

ΘΟΑΣ

Καὶ τί λοιπὸν νὰ κάμωμε, γιὰ πές, γι' αὐτοὺς τοὺς ξένους;

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Ἀνάγκη νὰ τηρήσωμε τὸ νόμο, ποὺ ὑπάρχει.

ΘΟΑΣ

Στ' ἀγιάσματα καὶ τὴ σφαγὴ λοιπὸν δὲν πᾶμε τώρα;

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Πιὸ πρῶτα πρέπει μὲ λουτρὸ καθάρου νὰ τοὺς πλύνω.

ΘΟΑΣ

Στὰ κύματα τῆς θάλασσης ἢ σὲ νερὰ πηγαῖα ;

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Τ' ἀνθρώπινα τὰ κρίματα ἢ θάλασσα ξεπλύνει.

ΘΟΑΣ

Καὶ στή Θεὰ πὸ ἄγια αὐτοὶ θὰ προσφερόνταν.

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Καὶ πὸ καλὰ θὰ γίνονταν καὶ τὰ δικά μου χρέη.

ΘΟΑΣ

Καὶ στὸ ναὸ ἐδῶ κοντὰ τὰ κύματα δὲ φτάνουν ;

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Νᾶν' ἐρημιὰ χρειάζεται, γιατί θὰ πράξω κι ἄλλα.

ΘΟΑΣ

Ὅπου νομίζεις πήγαινε. Τὰ μυστικά ἄς μὴ βλέπω.

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Καὶ τῆς Θεᾶς τὸ ἄγαλμα νὰ καθαρίσω πρέπει.

ΘΟΑΣ

Καὶ βέβαια ἂν μολύνθηκε ἀπ' τὴ μητροκτονία.

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Μὰ δὲ θὰ τὸ ἐσήκωνα ἀλλιῶς ἀπὸ τὸ βιάθρο.

ΘΟΑΣ

Ὡραία ἢ εὐσέβεια καθὼς κι ἡ πρόνοιά σου.

Καὶ πόσο μὲ τὸ δίκιο τῆς ἢ πόλῃ σὲ θαυμάζει.

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Ξέρεις, τί νὰ γίνῃ πρέπει ;

ΘΟΑΣ

Τοῦτο σὺ θὰ μοῦ τὸ πῆς.

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Δέσε μου καλὰ τοὺς ξένους.

ΘΟΑΣ

Πῶς μποροῦνε νὰ σοῦ φύγουν ;

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Πίστη ἢ Ἑλλάς δὲν ἔχει.

ΘΟΑΣ (Στους ακόλουθους)

Δουῖλοι, μπρός, καὶ δέσετέ τους.

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Καὶ ἄς φέρουνε τοὺς ξένους ἔξω δῶ...

ΘΟΑΣ

Κι αὐτὸ θὰ γίνη.

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Κι ἄς σκεπάσουν τὰ κεφάλια μὲ μαντήλια,

ΘΟΑΣ

Μπρὸς στὸν ἥλιο.

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Κι ἄπ' τοὺς δούλους σου νὰ στείλῃς...

ΘΟΑΣ (Δείχνοντας τοὺς ακόλουθους)

Τοῦτοι θὰ σὲ συνοδέψουν.

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Καὶ στὴν πόλη στείλε κάποιον, πὺ θὰ πῆ..

ΘΟΑΣ

Σὰν τι νὰ πῆ ;

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Ὅλοι νὰ κλειστοῦν στὰ σπίτια.

ΘΟΑΣ

Τὸ κακὸ μὴ συναντήσουν ;

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Ἐπειδὴ αὐτὰ μολύνουν.

ΘΟΑΣ (Σὲ κάποιον ακόλουθο)

Πήγαινε ἐσὺ καὶ λέγε.

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Κι οὔτε νὰ ῥθουν γιὰ νὰ δοῦνε.

ΘΟΑΣ

Γιὰ τὴν πόλη μας φροντίζεις.

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Καὶ γιὰ φίλους ὅποιους πρέπει.

ΘΟΑΣ

Αὐτὸ τὸ ἴπες γιὰ ἐμένα.

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Στὸ ναὸ μπροστὰ σὰν μείνης, στὴ Θεά...

ΘΟΑΣ

Νὰ κάνω τί;

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Στὸ ναὸ νὰ κάψης θειάφι.

ΘΟΑΣ

Καθαρὸς νᾶν' σὰν γυρίσης.

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Κι ὅταν βγαίνουνε οἱ ξένοι...

ΘΟΑΣ

Τὶ νὰ κάνω τότ' ἐγώ;

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Πέπλο νὰ ᾲγης μπρὸς στὰ μάτια.

ΘΟΑΣ

Μὴν τυχὸν καὶ μολυνθῶ;

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Κι ἂν νομίσης, πὼς βραδύνω...

ΘΟΑΣ

Ποιὰν ὀρίζεις προθεσμία;

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Μὴ σὲ νοιάξῃ.

ΘΟΑΣ

Κάμε τ' ἄγια τῆς Θεᾶς μὲ ἡσυχία.

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Εἴθ' ὁ καθαρὸς νὰ γίνῃ ὅπως θέλω...

ΘΟΑΣ

Κι ἡ εὐχὴ μου.

(*Ἀνοίγει ἡ πύλη τοῦ ναοῦ καὶ βγαίνουν ὁ Ὀρέστης καὶ ὁ Πυλάδης μὲ ἄλυσίδες καὶ σκεπασμένοι στὸ πρόσωπο, καὶ ἀκολουθοῦν δοῦλοι τοῦ βασιλιᾶ καὶ ὑπηρέτες τοῦ ναοῦ, ποὺ φέρνουν ἀρνιά γιὰ τὴ θυσία καὶ λαμπάδες καὶ ἄλλα σκευὴ χρῆσιμα γιὰ τὴν τελετὴ τοῦ καθαρμοῦ).

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Νὰ λοιπὸν τοὺς ξένους βλέπω ἀπὸ τὸ ναὸ νὰ βγαίνουν,

τὰ στολίδια τῆς Θεᾶς μας καὶ τὰ τρυφερὰ ἀρνάκια,
γιὰ νὰ πλύνω μὲ τὸ αἷμα τὸν ἀκάθαρτο τὸ φόνο,
καὶ τὴ λάμψη τῶν λαμπάδων καὶ ἀκόμη ὅλα τ' ἄλλα,
γιὰ τὸν καθαρισμὸ ποῦ εἶναι τῆς Θεᾶς μας καὶ τῶν ξένων.
Καὶ προστάζω τοὺς πολίτες μακριὰ νὰ παραμένουν
ἀπ' αὐτοὺς τοὺς δύο ξένους τοὺς ἀπαίσια μολυσμένους·
κι ἂν κανένας ἱερέας καθαρὰ θέλῃ νὰ ἔχῃ
κι ὄχι μολυσμένα χέρια γιὰ χατίρι τοῦ Θεοῦ,
κι ἂν κανεῖς πηγαίν' ἀκόμη μὲ σκοπὸ νὰ παντρευτῆ,
ἢ ἂν τύχῃ καὶ γυναίκα πρόκειται γιὰ νὰ γεννήσῃ,
φύγετε, ξεμακρυνθῆτε, μήπως καὶ τὸ μίασμά τους
πέσῃ πάνω σὲ κανένα. Οἱ θεοὶ νὰ μᾶς φυλάξουν!

(Ἐνῶ ἡ Ἰφιγένεια κρατώντας τὸ ἄγαλμα παίρνει θέσῃ στὸ τέλος γιὰ τὸ ξεκίνημα).

ἜΩ βασίλισσά μου, κόρη τῆς Λητώσ ἀπὸ τὸ Δία,
ἂν σ' αὐτοὺς τὸ φόνο πλύνω, κι ὅπου πρέπ' ἂν θυσιάσω,
στὸ ναὸ θὰ κατοικήσῃς, ποῦ θὰ εἶναι καθαρὸς,
καὶ ὥραϊα μεῖς θὰ ζοῦμε. Καὶ χωρὶς νὰ λέω τ' ἄλλα,
μυστικά τὰ φανερώνω καὶ στοὺς ἄλλους τοὺς Θεοὺς μας,
ποῦ τὰ πιότερ' αὐτοὶ ξέρουν, καὶ σὲ σένα, ὦ Θεά.

(Ἡ Ἰφιγένεια ἀκολουθεῖ τὴν πομπή, ποῦ βγαίνει ἀπὸ τὴν ἀριστερὴν πύλο, ἐνῶ ὁ Θόας μαζί μὲ τοὺς ἀκόλουθους, ποῦ μεῖναν, μπαίνει στὸ ναὸ).

ΧΟΡΟΣ

Γ! ΣΤΑΣΙΜΟ

(Ὁ χορὸς πλέκει ὕμνο στὸν Ἀπόλλωνα, γιὰτι βλέπει πὼς ὁ χρησμός, ποῦ ἔδωσε στὸν Ὁρέστη, βγαίνει ἀληθινός).

ΣΤΡΟΦΗ Α'

Εἶν' λαμπρὸ τῆς Λητώσ τὸ βλαστάρι,
ποῦ αὐτὴ τὸ γεννοῦσε στὴ Δῆλο,
στὶς χαράδρες ποῦ βγάζουν καρπούς,
χρυσάφενια ποῦ ἔχει μαλλιά
καὶ θαυμάσια παίζει κιθάρα,
καὶ περήφανο εἶναι πολύ,

ποῦ τοξότης ἀλάθευτος εἶναι.
Κι ἀπ' τῆς θάλασσας πέρα τοὺς βράχους
ἢ μητέρα ἀφήνοντας πίσω
τὰ τρισέβδοξα μέρη τῆς γέννας
τὸ ἐπῆγε ἀμέσως ἐκεῖ
στὶς κορφές τοῦ ψηλοῦ Παρνασσοῦ,
ποῦ ἀστείρευτα τρέχουν νερά,
καὶ τελοῦνται γιορτὲς Βακχικές,
ποῦ τιμὴ στὸ Διόνυσο δίνουν·
καὶ ἐκεῖ ἓνας δράκος, ποῦ ἦταν
ποικιλόχρωμος πάνω στὴ ράχη,
μ' ἓνα κόκκινο χρωματισμό,
ποῦ κατάφραχτος ἦταν μὲ δάφνη
φουντωτὴ μὲ τὴν πλούσια σκιά,
ἓνα τέρας τῆς χώρας πελώριο,
τὸ Μαντεῖο φρουροῦσε τῆς Γῆς.
Καὶ ἐσὺ ἓνα βρέφος ἀκόμη,
ποῦ ἀκόμη σκιροῦσες μικρὸ
στὴ γλυκιὰ τῆς μανούλας ἀγκάλῃ,
τὸν ἐσκότωσες σύ, ὦ Ἀπόλλων,
καὶ κυρίαρχος ἔγινες τότε
στὸ Μαντεῖο τὸ θεῖο,
καὶ καθίζεις στὸν τρίποδα πάνω,
ποῦ ὀλόχρυσος ἦταν φτιαγμένος,
στῆς ἀλήθειας τὸ θρόνο,
καὶ στὸν κόσμον μοιράζεις χρησμούς
ἀπ' τὰ βάρη ἐκεῖ τοῦ ναοῦ,
καὶ στὰ γάργαρα ρεῖθρα κοντὰ
τῆς πηγῆς, ποῦ τὴ λέν Κασταλία,
καὶ στὸ κέντρο τῆς γῆς
τὰ παλάτια σου ἔχεις.

ΑΝΤΙΣΤΡΟΦΗ

Κι ἀφοῦ ἦρθε ὁ Φοῖβος ἐδῶ,
καὶ τὴ Θέμη, τὴν κόρη τῆς Γῆς,
ἀφοῦ ἔδιωξε ἀπ' τὸ Μαντεῖο
τὸ πολὺ ἱερὸ τῶν Δελαφῶν,

τὰ ὄνειρατα γέννησ' ἡ Γῆ,
πὺν τῇ νύχτα τὴν ὄψη τους δείχνουν,
κι ὅσα πρὶν ἐγινῆκαν καὶ τώρα,
καὶ στὸ μέλλον τὰ ὅσα θὰ γίνουν,
ἐξηγοῦσαν στὰ πλήθη τοῦ κόσμου,
ὅταν πλάγιαζαν κάτω στὴ γῆ
μὲς στοῦ ὕπνου τὰ μαῦρα σκοτάδια.
Καὶ ἡ Γῆ μὲ τὸν τρόπο αὐτὸν
ἀπ' τὸ Φοῖβο τ' ἀξίωμα πῆρε
νὰ μαντεύη στὸν κόσμο χρησμούς
ἀπὸ φθόνο γιὰ τὴ θυγατέρα.
Καὶ ὁ Φοῖβος μὲ γρήγορο πόδι
νά, κι ἀμέσως στὸν Ὀλυμπο φτάνει,
κι ἀγκαλιάζει τὸ θρόνο τοῦ Δία
μὲ τὸ χέρι του τὸ παιδικό,
ἰκετεύοντας νὰ ξεμακρύνῃ
ἀπὸ τὸ ἱερὸ τῶν Δελφῶν
τῆς θεᾶς μας τῆς Γῆς τὴν ὄργη
καὶ τοῦ ὄνειρου τὴ μαντική.
Καὶ ἐγέλασε τότε ὁ Δίας,
πὺν ὁ γιὸς του στὰ γρήγορα πῆγε,
γιατὶ ἤθελε νὰ ἴχῃ αὐτὸς
τὴ λατρεία μὲ τ' ἀπειρα πλούτη
καὶ κουνᾷ τὰ μαλλιά του ἐκεῖνος
διατάζοντας νὰ ἴχουνε τέλος
οἱ φωνές, π' ἀκούονταν τὴ νύχτα,
καὶ ἐπῆρε ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους
τῶν ὄνειρων τῆς νύχτας τὸ κύρος,
καὶ ξανά στὸ Λοξία ὁ Δίας
τὴν τιμὴ τὴ μεγάλη χαρίζει,
καὶ σὲ κείνον τὸ θρόνο, πὺν γύρω
ξένο κόσμο μαζεύει πολὺ,
στοὺς θνητοὺς πολλὴ πίστη ξυπνᾷ
γιὰ τοὺς θεῖους μὲ μέτρο χρησμούς.

ΕΞΟΔΟΣ

(Ἔνας ἀγγελιοφόρος μπαίνει ἀπὸ τὴν ἀριστερὴν πύλοδο μὲ φωνές).

ΑΓΓΕΛΙΟΦΟΡΟΣ

Ἐ, σεῖς φρουροὶ τοῦ ἱεροῦ καὶ τῶν βωμῶν ἐπόπτες,
ὁ Θόας ποῦ νὰ βρῖσκεται, ὁ βασιλιάς τῆς χώρας ;
Τις πόρτες νὰ ἀνοίξετε, ποῦ νὰ καλὰ κλεισμένες,
καὶ ἔξω ἀπὸ τὸ ναὸ τὸν ἄρχοντα καλέστε.

ΧΟΡΟΣ (ἡ κορυφαία)

Τὶ τρέχει ; ἂν μπορῶ νὰ πῶ, χωρὶς νὰ μὲ ρωτήσουν ;

ΑΓΓΕΛΙΟΦΟΡΟΣ

Ἐφύγανε καὶ πᾶν καὶ πᾶν οἱ δυὸ ἐκεῖνοι νέοι
μὲ κεῖνα τὰ τεχνάσματα ποῦ ἔκαμ' ἡ Ἰφιγένεια,
ἀφοῦ ξεφύγαν ἀπὸ δῶ κι ἀφοῦ μαζί τους πῆραν
τὸ ἄγαλμα τὸ ἱερὸ μὲ πλοῖο τῆς Ἑλλάδας.

ΧΟΡΟΣ (ἡ κορυφαία)

Αὐτὰ ποῦ λές εἶν' ψέματα· κι ὁ βασιλιάς τῆς χώρας,
ποῦ θέλεις νὰ τὸν δῆς ἐσύ, εἶν' ἀπὸ δῶ φευγάτος.

ΑΓΓΕΛΙΟΦΟΡΟΣ

Καὶ ποῦ νὰ πῆγε ἄραγε ; Γιατὶ ἀνάγκη εἶναι
αὐτὸς νὰ πληροφορηθῆ τὰ ὅσα ἔχουν γίνει.

ΧΟΡΟΣ (ἡ κορυφαία)

Καθόλου μεῖς δὲν ξέρομε· μὰ τρέχα καὶ κνηγά,
κι ὅπου τὸν βρῆς νὰ τοῦ τὰ πῆς αὐτά σου τὰ μαντάτα.

ΑΓΓΕΛΙΟΦΟΡΟΣ

Κυττάχτε, πόσο ἄπιστο εἶν' τὸ γυναικίειο γένος·
καὶ σεῖς λίγο μετέχετε ἀπ' ὅσα ἔχουν γίνει.

ΧΟΡΟΣ (ἡ κορυφαία)

Τρελάθηκες ;

Ποιά σχέση ἔχομε ἐμεῖς μὲ τὴ φυγὴ τῶν ξένων ;
Δὲν πᾶς καὶ στὰ πιὸ γρήγορα στοῦ βασιλιᾶ τὸ σπῆτι ;

ΑΓΓΕΛΙΟΦΟΡΟΣ

Καθόλου, πρὶν ὁ θυρωρὸς μοῦ πῆ αὐτὸν τὸ λόγο,
ἂν μέσα εἶν' ὁ βασιλιάς ἢ ἂν ἀπουσιάσῃ.
Ἐ, σεῖς, τὴν πόρτα ἀνοίξετε, σὲ οἷς τοὺς μέσα λέω,
καὶ πέστε στὸν ἀφέντη μας, πὼς ἦρθα ἐδῶ πέρα,
γιὰ νὰ τοῦ πῶ ἓνα σωρὸ δυσάρεστα μαντάτα.

ΘΟΑΣ

Ποιὸς εἶν' αὐτός, ποὺ στὸ ναὸ τόσο πολὺ φωνάζει,
βροντᾷ τις πόρτες κι ἔφτασε ὁ ἦχος μέσα-μέσα ;

ΑΓΓΕΛΙΟΦΟΡΟΣ (μὲ ἐκπληξη)

Μπὰ !

Μὰ πῶς αὐτὲς μοῦ λέγανε κι ἀπὸ ἐδῶ μὲ διῶχναν,
πῶς τάχα δῶ δὲν ἦσουν· ἐνῶ σὺ ἦσουν μέσα ;

ΘΟΑΣ

Ποιὸ κέρδος ἐπερίμεναν, ἢ ποιὸ ἐπιθυμοῦσαν ;

ΑΓΓΕΛΙΟΦΟΡΟΣ

Κατόπι θὰ διηγηθῶ αὐτῶν ἐδῶ τὰ ἔργα·
καὶ τωρὰδὰ σὺ ἄκουε τὰ τελευταῖα νέα.
Ἡ κόρη Ἰφιγένεια, αὐτὴ ποὺ ἐδῶ πέρα
γιὰ ἔργο εἶχε στοὺς βωμοὺς νὰ εἶναι ἐπιστάτης,
ἀπὸ τῆ γῆ μας μακριὰ ξεφεύγει μὲ τοὺς ξένους,
καὶ πῆρε καὶ τὸ ἄγαλμα τὸ ἅγιο τῆς θεᾶς μας·
κι ἀπάτες ἦταν καὶ ψευτιὲς οἱ καθαρμοὶ ἐκεῖνοι.

ΘΟΑΣ

Τὶ λές ; Ποιὸ φύσημα κακὸ τὸ νοῦ της συνεπῆρε ;

ΑΓΓΕΛΙΟΦΟΡΟΣ

Γιατὶ σκοπὸς της ἦτανε νὰ σώση τὸν Ὀρέστη·
κι αὐτὸ πολὺ παράξενο θὰ σοῦ φανῆ στ' ἀλήθεια.

ΘΟΑΣ

Ποιὸς εἶν' αὐτός ; Ἡ ἦτανε ὁ γιὸς τῆς Κλυταιμνήστρας ;

ΑΓΓΕΛΙΟΦΟΡΟΣ

Αὐτός, ποὺ θέλησ' ἡ Θεὰ νὰ σφάζουν στὸ βωμό της.

ΘΟΑΣ

ᾠ θαῦμα ! πῶς καλύτερα νὰ σὲ χαρακτηρίσω ;

ΑΓΓΕΛΙΟΦΟΡΟΣ

Ἐκεῖ μὴ στρέψης τὸ μυαλό, ἀλλ' ἄκουσε ἐμένα·
κι ἀφοῦ μ' ἀκούσης καὶ σκεφτῆς μὲ προσοχὴ μεγάλη,
γιὰ τὸ κυνήγι φρόντισε, πῶς νὰ πιαστοῦν οἱ ξένοι.

ΘΟΑΣ

Συνέχισε· γιατί ἐσὺ πολὺ καλὰ τὰ εἶπες·

γιατί δὲν εἶναι κοντινὸς ὁ δρόμος ποὺ θὰ πάρουν,
ὥστε νὰ καταφέρουνε ἐμένα νὰ ξεφύγουν.

ΑΓΓΕΛΙΟΦΟΡΟΣ

Ἄφου στὴν ἀκροθαλασσιὰ ἐμεῖς εἶχαμε φτάσει,
ποὺ τοῦ Ὁρέστη μυστικὰ τὰ πλοῖο εἶχε ἀράξει,
ἐμᾶς, ποὺ σὺ μᾶς ἔστειλες νὰ ἴμαστε συνοδεία
καὶ νὰ ἴγωμε μὲ τὰ δεσμὰ τοὺς ξένους κρατημένους,
ἢ κόρη τ' Ἄγαμέμονα μᾶς πρόσταξε μὲ νεῦμα
νὰ μείνωμε πὺρ ξέμακρο, γιατί ἦτανε τάχα
ν' ἀνάφη φλόγα μυστικὴ καὶ καθαρὸ νὰ κάμη,
γιατί γιὰ τοῦτον τὸ σκοπὸ σ' αὐτὸ τὸ μέρος ἦρθε.
Κι αὐτὴ τῶν ξένων τὰ δεσμὰ κρατώντας μὲ τὰ χέρια
βάδιζε πίσω ἀπ' αὐτούς· καὶ ὑποπτα μὲν ἦταν,
μὰ ὅμως σεβαστὰ σ' ἐμᾶς τοὺς δούλους σου, ὦ ἄρχων.
Καὶ ὕστερα ἀπὸ πολὺ, αὐτὴ γιὰ νὰ μᾶς δεῖξη,
πὼς κάτι σοβαρὸ πολὺ ταχτοποιοῦσε τάχα,
μὲ δύναμη ἐφώνησε καὶ ἔλεγε τὰ ἔθροια,
γιατί τὸ φόνο τάχατε καθάριζε μὲ τοῦτα.
Κι ἀφου ἐκεῖ καθίσαμε, καὶ ὄχι λίγη ὥρα,
μᾶς ἦρθε ξαφνικὰ στὸ νοῦ, μήπως λυθοῦν οἱ ξένοι,
κι ἀφου αὐτὴν σκοτώσουνε κατόπι δραπετεύσουν.
Ἄλλὰ ἀπὸ τὸ φόβο μας, μὴ δοῦμ' ὅ,τι δὲν πρέπει,
ἐκεῖ ἐμεῖς καθόμαστε, χωρὶς νὰ βγάζωμ' ἄχνα·
μὰ ἐπιτέλους ὅλοι μας προτεῖναμε τὸ ἴδιο,
νὰ πάμε κεῖ ποὺ ἦτανε, παρ' ὅτι μᾶς μپοδίζαν.
Καὶ τότε ἀντικρίσαμε τὸ πλοῖο τῆς Ἑλλάδας
μὲ τὰ κουπιὰ κατεβαστὰ καλὰ ἐτοιμασμένα,
σὰν τὸ πουλὶ μὲ τὰ φτερά, ποὺ πάει νὰ πετάξῃ,
καὶ τὰ κουπιὰ του στοὺς σκαρμοὺς πενήντα ναῦτες τὰ ἴχαν,
κι οἱ νεαροὶ ἐλεύθεροι, χωρὶς νὰ ἴναι δεμένοι,
στεκόντανε ἐκεῖ κοντὰ στοῦ καραβιοῦ τὴν πρῶμνη.
Καὶ ἄλλοι ἐκρατοῦσανε τὴν πλώρη μὲ κοντάρια,
καὶ ἄλλοι στὶς κρεμάστρες τοὺς τίς ἄγκυρες ἐδέναν,
καὶ πάλι ἄλλοι βιαστικὰ στὰ χέρια τοὺς κρατώντας
τίς σκάλες μεταφέρνανε ἐκεῖ κατὰ τὴν πρῶμνη,
καὶ στὸ νερὸ τῆς θάλασσης τίς ὀρίζαν γιὰ τοὺς ξένους.

Κι ἔμεις ἀφοῦ ἀφήσαμε στήν ἄκρη κάθε ἔγνοια,
καθώς ἐκαταλάβουμε τίς τέχνες τῆς ἀπάτης,
τὴν ξένη τὴν ἐπιάσαμε καὶ τὰ σκοινιά τῆς πρύμνης,
καὶ προσπαθοῦσαμε ἐκεῖ ἀπ' τ' ὄμορφο τὸ πλοῖο
νὰ βγάλωμ' ἀπ' τὴ θέση τους καὶ δοῖακι καὶ τιμόνι.
Καὶ λόγια τότε ἀκούστηκαν : «Βρὲ κλέφτες, γιὰ ποῖο λόγο
ἔφρειες κι ἀγάλματα μᾶς παίρνειτ' ἀπ' τὴ γῆ μας ;
Ποιὸς εἶναι ὁ πατέρας σου, καὶ σὺ ποιὸς εἶσ' ὁ ἴδιος,
π' αὐτὴν τὴν παίρνεις ἀπὸ δῶ καὶ πᾶς νὰ τὴν πουλήσης ;
Κι ἐκεῖνος μᾶς ἀπάντησε. «Ἐγὼ εἶμ' ὁ Ὁρέστης,
ὁ ἀδερφὸς αὐτῆς ἐδῶ, τὸ λέω νὰ τὸ μάθης,
τοῦ Ἀγαμέμνονα ὁ γιός, κι αὐτὴν τὴν ἀδερφή μου,
ποῦ ἔχασα ἀπ' τὸ σπίτι μας, τὴν παίρνω στήν πατρίδα».
Ἄλλ' ὅμως κι ὕστερ' ἀπ' αὐτὰ κρατούσαμε τὴν ξένη,
καὶ μὲ τὴ βία σέφραμε σ' ἔσὲ ν' ἀκολουθήση.
Καὶ ἀπ' αὐτὸ δεχτήκαμε πληγὲς φριχτὲς στὰ μοῦτρα'
γιατ' οὔτ' ἐκεῖνοι οὔτ' ἔμεις κρατούσαμε μαχαίρια'
καὶ μᾶς χτυποῦσαν φοβερὰ οἱ δυνατὲς γροθιῆς τους,
καὶ στὰ πλευρά μας σύγχρονα ἐπέφταν οἱ κλωτσιῆς τους
κι ἀκόμη στὰ σκώτια μας ἀπὸ τοὺς δύο νέους,
ποῦ μὲ τὸ κάθε χτύπημα τὰ μέλη παραλύαν.
Καὶ μὲ σημάδια φοβερὰ ἔμεις σημαδεμένοι
ἐφεύγαμε πρὸς τὸν γκρεμὸ ζητώντας σωτηρία,
καὶ ἄλλοι στὸ κεφάλι τους τὰ τραύματά τους εἶχαν
ἀπὸ τὸ αἶμα ὀλόμανρα, στὰ μάτια τους πάλ' ἄλλοι'
κι ἀφοῦ πὰ ἐσταθήκαμε ψηλὰ ἀπὸ τοὺς βράχους,
μὲ πιότερη προφύλαξη ἐκάναμε τὴ μάχη,
καὶ προσπαθοῦσαμε αὐτοὺς μὲ πέτρες νὰ χτυποῦμε'
ἀλλὰ μᾶς ἐμποδίζανε μὲ βέλη οἱ τοξότες,
ἀφοῦ στήν πρύμνη στάθηκαν, καὶ μακριὰ μᾶς διῶξαν.
Καὶ στὸ διάστημα αὐτό, γιατί πολλὴ φουρτούνα
τὸ πλοῖο κεῖ τὸ ἔσπρωξε πρὸς τῆς στεριᾶς τὸ μέρος,
κι ἡ κόρη φόβος ἦτανε τὰ πόδια της νὰ βρέξη,
ἀφοῦ πάνω στὸν ὄμο του τὴν πῆρε ὁ Ὁρέστης,
ἐμπῆκε μὲς στὴ θάλασσα κι ἀνέβηκε τὴ σκάλα,
καὶ ἔβαλε τὴν ἀδερφή μὲς στὸ ὄραϊο πλοῖο,

κι επίσης και τῆς Ἄρτεμις τὸ ἀγαλμα τὸ ἅγιο,
ποῦ ἀπ' τὸν οὐρανὸ ψηλὰ εἶναι στὴ γῆ πεσμένο.
Και μιὰ φωνὴ ἀκούστηκε νὰ βγαίνει ἀπ' τὸ πλοιο.
«Ὡ τῆς Ἑλλάδας ναυτικοί, τὸ πλοιο ξεκινᾶτε
μὲ τὰ κουπιά, καὶ κάμετε τὰ κύματα ν' ἀσπρίσουν.
Γιατὶ στὰ χέρια μας ἐμεῖς τὰ πράγματα κρατοῦμε,
ποῦ ἐπεράσαμε γι' αὐτὰ ἀπὸ τῶν Συμπληγάδων
τὸ πέρασμα τὸ δύσκολο γιὰ τὸν καθένα ξένο».
Κι ἀφοῦ γλυκοστενάξανε τὴ θάλασσα χτυπῆσαν.
Και τότε ὅσο ἦτανε τὸ πλοιο στὸ λιμάνι,
ὄλο καὶ πρὸς τὸ στόμιο ἐκείνο προχωροῦσε,
μὰ ὅταν ἔφτασε ἐκεῖ, ποῦ θὰ περνοῦσε ἔξω,
ὑπόφερε, γιὰτ' εἶχε βρεῖ μεγάλη τρικυμία·
γιατὶ ἀέρας δυνατός, στὰ ξαφνικά σὰν ἦρθε,
τοῦ πλοίου σπρώχνει τὰ πανιά κατὰ τὴ πρύμνη πίσω·
κι ἐκεῖνοι ἐπιμένανε καὶ πάλευαν τὸ κύμα·
μὰ πίσω πάλι πρὸς τὴ γῆ παράσερνε τὸ πλοιο
τὸ κύμα, ποῦ σηκώθηκε ἀπὸ μπροστὰ πελώριο.
Κι ἡ κόρη τ' Ἀγαμέμνονα ἐστάθηκε καὶ εἶπε.
«Ὡ θυγατέρα τῆς Λητώς, σῶσε με στὴν Ἑλλάδα
ἐμένα τὴν ἱέρεια, ποῦ ἔμαι δική σου δούλα,
ἀπὸ τὴ βάρβαρη τὴ γῆ, καὶ τὴν κλεψιά συχώρα.
Γιατὶ καὶ σὺ τὸν ἀγαπᾷς, Θεά, τὸν ἀδερφό σου·
καὶ νόμιζε σωστό κι ἐγὼ νὰ ἀγαπῶ τ' ἀδέρφια».
Κι οἱ ναῦτες στὸν Ἀπόλλωνα ἐψάλανε παιάνα
κατόπιν ἀπ' τὴν προσευχή, ποῦ ἔκαμε ἡ κόρη,
κι ἀπλώσανε μὲ πρόσταγμα τὰ χέρια στὰ κουπιά τους
γυμνὰ ἀπὸ τὰ πέπλα τους μέχρι ψηλὰ στοὺς ὤμους.
Ἄλλὰ τὸ πλοιο πήγαινε αἰγὰ-αἰγὰ στοὺς βράχους·
καὶ ἄλλος μὲς στὴ θάλασσα βουτιέται μὲ τὰ πόδια,
καὶ πάλι ἄλλος ἔδενε θηλιές καλοπλεγμένες.
Κι ἐγὼ ἀμέσως βέβαια σ' ἐσένα ἐδῶ ἦρθα,
γιὰ νὰ σοῦ πῶ, ὦ βασιλιά, αὐτὰ ποῦ ἔχουν γίνει.
Ἄλλὰ ξεκίνα καὶ δεσμὰ καὶ βρόχια ἀφοῦ πάρης·
γιατ' ἂν δὲ γίνῃ ἤρεμο τῆς θάλασσας τὸ κύμα,
καμιά ἐλπίδα λυτρωμοῦ στοὺς ξένους δὲν ὑπάρχει.

Κι ὁ σεβαστός μας Ποσειδῶν, τῆς θάλασσας ὁ ἄρχων,
πού εἶν' τῆς Τροίας βοηθὸς κι ἐχθρὸς στοὺς Πελοπίδες¹,
καὶ τώρα, καθὼς φαίνεται, βοήθεια θὰ σοῦ δώση,
κι ἀκόμη στοὺς πολίτες σου, νὰ πιάσετε στὰ χέρια
τὸ γιὸ τοῦ Ἁγαμέμνονα κι αὐτὴν τὴν ἀδερφή του,
π' ἀφοῦ τὸ φόνο ξέχασε ἐκείνον τῆς Αὐλίδας,
ἔχει βρεθῆ ἀχάριστη στὴν Ἄρτεμη νὰ εἶναι.

ΧΟΡΟΣ (ἡ κορυφαία)

᾽Ω δύστηνη Ἰφιγένεια, μαζὶ κι ὁ ἀδερφός της,
σᾶς περιμένει θάνατος ἂν τύχη καὶ πιαστήτε,
καὶ πάλι ξαναπέσετε στοῦ βασιλιᾶ τὰ χέρια.

ΘΟΑΣ

᾽Ω ὅλοι σεῖς οἱ κάτοικοι τῆς βάρβαρης τῆς χώρας,
ἐμπρὸς λοιπὸν δὲν τρέχετε κατὰ τὴν παραλία,
ἀφοῦ ἀμέσως στ' ἄλογα βάλετε χαλινάρια,
καὶ νὰ αἰχμαλωτίσετε τὸ πλοῖο τῆς Ἑλλάδας,
πού ἔξω ἔπεσε ἐκεῖ καὶ δὲ μπορεῖ νὰ φύγη,
καὶ τρέχοντας νὰ πιάσετε τοὺς ἀσεβεῖς ἀνθρώπους,
πού κι ἡ Θεὰ σ' αὐτὰ ἐδῶ βοήθεια θὰ μᾶς δώση,
κι οἱ ἄλλοι νὰ τραβήξετε στὴ θάλασσα τὰ πλοῖα
πού εἶναι γρήγορα πολὺ, ὥστε, μὲ τὸ κυνήγι
ἀπὸ στεριά καὶ θάλασσα σὰν πιάσωμε τοὺς ξένους,
νὰ τοὺς γκρεμοτσακίσωμε πετώντας τοὺς στὰ βράχια,
ἢ τὰ κορμιά νὰ μπήξωμε ἀπάνω στὰ παλούκια ;
Καὶ σεῖς ἐδῶ, πού ξέρατε ὅλους αὐτοὺς τοὺς δόλους,
ἐσεῖς γυναῖκες, ἔπειτα σὰν βρῶ τὴν εὐκαιρία,
θὰ πάρετε γιὰ μάθημα μεγάλη τιμωρία.
Μὰ τώρα, γιατί βιάζομαι γι' αὐτὸ ἐδῶ τὸ πράγμα,
γιὰ τὴν ποινὴ δὲν ἔχομε ἀδειὰ καὶ ἡσυχία.

(Ἐνῶ οἱ βάρβαροι ξεκινοῦν γιὰ τὴ θάλασσα, παρουσιάζεται ἡ
Ἄθηνᾶ πάνω ἀπὸ τὴ σκηνὴ στό Θεολογεῖο (ὁ ἀπὸ μηχανῆς Θεός).

ΑΘΗΝΑ

Γιὰ ποῖο κυνήγι ξεκινᾶς, γιὰ ποῖό, ἄρχοντα Θεά ;
Ἡ Ἄθηνᾶ εἶμαι ἐδῶ καὶ θέλω νὰ μ' ἀκούσης.
Σταμάτα τὸ κυνήγημα καὶ τὸ στρατό σου κράτα,
γιατ' ὁ Ὀρέστης ἔφτασε ἐδῶ προορισμένος

Οἱ ἀπόγονοι τοῦ Πέλοπα, Ἄτρεας, Ἁγαμέμνων, Ὀρέστης.

ἀπ' τοὺς χρησμούς, πού ἔδωσε σὲ τοῦτον ὁ Λοξίας,
τῶν Ἐρινύων τὴν ὀργὴν ζητώντας νὰ ξεφύγῃ,
τὴν ἀδερφή του π' ἀγαπᾷ νὰ ὀδηγήσῃ στ' Ἄργους,
καὶ τ' ἄγαλμα τὸ ἅγιό στὴ χώρα μου νὰ φέρῃ,
πού θὰ 'ναι ἀνακούφιση ἀπὸ τίς συμφορές του.
Κι ὅσο γιὰ σένανε αὐτὴ ἡ θέληση μου εἶναι
καὶ τὸν Ὀρέστη πού θαρρεῖς πὼς θὰ τὸν θανατώσῃς,
ἀφοῦ τὸν πιάσῃς ζωντανὸ μὲ τὴν πολλὴ φουρτούνα,
ὁ Ποσειδῶνας θέλησε γιὰ τὴ δική μου χάρι
χωρὶς καθόλου κύματα τὸν πόντο νὰ περάσῃ.
Κι ἀφοῦ τίς ὀδηγίες μου τίς μάθῃς, ὦ Ὀρέστη,
γιατὶ τὰ λόγια τῆς Θεᾶς τ' ἀκοῦς κι ἐκεῖ πού εἶσαι,
προχώρῃ ἀφοῦ καὶ ἄγαλμα καὶ ἀδερφή ἐπῆρες.
Καὶ ὅταν στὴ θεόχτιστη Ἀθήνα ἐσὺ φτάσῃς,
στὴν ἄκρῃ κεῖ τῆς Ἀττικῆς ὑπάρχει ἓνα μέρος
καὶ ἅγιό καὶ γειτονικὸ στοὺς βράχους τῆς Καρύστου,
πού ὁ δικός μου ὁ λαὸς «Ἀλᾶς» τὸ ὀνομάζει
ἔδῳ νὰ στήσῃς τ' ἄγαλμα, ναὸ ἀφοῦ θὰ χτίσῃς,
καὶ θεὰν ἔχῃ τ' ὄνομα ἀπὸ τὴ γῆ τῶν Ταύρων
κι ἀπ' τὰ δικά σου βᾶσανα, πού σὲ ταλαιπωροῦσαν,
ἔδῳ καὶ ἐκεῖ σὰν ἔτρεχεσ ἐπὶ ὅλη τὴν Ἑλλάδα
ἀπ' τ' ἅγιο κυνηγητὸ τῶν μαύρων Ἐρινύων.
Καὶ στὸ ἐξῆς οἱ ἄνθρωποι ἐκεῖ θὰ τὴ γιορτάζου
τὴν Ἀρτεμῆ, καὶ θὰ τὴ λέν Θεὰ τὴν Ταυροπόλο.
Κι αὐτὸν τὸ νόμο ὄρισε· σὰν ὁ λαὸς γιορτάζει,
οἱ ἱερεῖς γι' ἀντάλλαγμα, πού γλίτωσες τὸ φόνο,
νὰ ῥιγίζουσαν πάνω στὸ λαίμω τ' ἀνθρώπου μὲ μαχαίρι,
καὶ λίγο αἷμα νὰ χυθῆ νὰ φυλαχτῆ ὁ τύπος,
καὶ γιὰ νὰ ἔχῃ ἡ Θεὰ τίς νόμιμες τιμές της.
Καὶ σύ, ὦ Ἰφιγένεια, γιὰ τῆς Θεᾶς τὴ χάρι
στά μέρη τὰ κλιμακωτὰ τῆς Βραυρωνίας τ' ἅγια
πρέπει ν' εἶσ' ἱέρεια καὶ τοῦ ναοῦ κλειδούχα.
Ἐκεῖ καὶ θὰ σὲ θάψουνε, σὰν σόρθῃ νὰ πεθάνῃς,
καὶ δῶρο ὠραιότατο θὰ σοῦ ἀφιερῶνουν
τοὺς πέλλους των τοὺς ὄμορφους καὶ καλοῦφασμένους,
πού πρόκειται στὰ σπίτια τους ν' ἀφήνουν οἱ γυναῖκες,

ὅταν συμβῆ στοὺς τοκετοὺς τὸ χάρο ν' ἀντικρίζουν.
Καὶ παραγγέλνω καὶ γι' αὐτὲς τὶς κόρες τῆς Ἑλλάδας
νὰ στείλῃς στὴν πατρίδα τους ἀπὸ αὐτὴν τὴ χώρα,
γιατὶ καλὰ αἰσθήματα μὲς στὴν ψυχὴ τους ἔχουν,....

κι ἐγὼ ἐσένα ἔσωσα καὶ πρὶν στὸν Ἄρειο Πάγο,
γιατὶ, Ὁρέστη, σ' ἔκρινα ἀθῶο μ' ἴσους ψήφους.
Καὶ στὸ ἐξῆς θενὰ κρατᾷ ἡ παρακάτω γνώμη,
νὰ ἀθωώνεται κανεὶς, σὰν πάρῃ ἴσους ψήφους.
Ἄλλ' ἔξω ἀπ' τὴ γῆ αὐτὴ τὴν ἀδερφή σου πάρε,
ὦ γιὰ τοῦ Ἀγαμέμνονα. Καὶ μὴ θυμώνης, Θεά.

ΘΟΑΣ

Βασίλισσά μου Ἀθηνᾶ, στὰ λόγια τῶν θεῶν μας
ἐκεῖνος ποὺ δὲν πείθεται, ὅσα αὐτοὶ τοῦ λένε,
αὐτὸς καθόλου φρόνηση δὲ φαίνεται νὰ ἔχη.
Κι ἐγὼ δὲν ἔχω στὴν ψυχὴ θυμὸ γιὰ τὸν Ὁρέστη,
ἂν τῆς Θεᾶς τὸ ξόανο ἐπῆρε κι ἔχει φύγει,
καὶ οὔτε γιὰ τὴν ἀδερφή· γιατί καλὸ δὲν εἶναι
πρὸς τοὺς Θεοὺς τοὺς δυνατοὺς νὰ πολεμᾷ κανένας.
Μὲ τῆς Θεᾶς τὸ ἄγαλμα στὴ χώρα σου ἂς πᾶνε,
καὶ τ' ἅγιο τὸ ξόανο μὲ τὸ καλὸ ἂς στήσουν.
Θὰ στείλω καὶ στὴν ἔνδοξη κι εὐτυχημένῃ Ἑλλάδα,
καθὼς ἐσὺ ἐπιθυμεῖς, καὶ τοῦτες τὶς γυναῖκες.
Καὶ τ' ἄρματα, ποὺ σήκωσα στοὺς ξένους, θὰ τ' ἀφήσω,
τῶν πλοίων τὸ ξεκίνημα θὰ τὸ γυρίσω πίσω,
καθὼς νομίζεις, ὦ Θεά, αὐτὰ πὼς εἶν' ὄρατα.

ΑΘΗΝΑ

Σ' ἀξίζει κάθε ἔπαινος. Γιατ' ἡ σκληρὴ ἀνάγκη
ἐξουσιάζει καὶ θεοὺς καὶ βέβαια καὶ σένα.

Φυσᾶτε, μπρὸς, ἀέριδες, καὶ φέρτε μὲ τὸ πλοῖο
τὸ γιὸ τοῦ Ἀγαμέμνονα στὴν πόλη τῆς Ἀθῆνας·
καὶ στὸ ταξίδι σας μαζί κι ἐγὼ θ' ἀκολουθήσω,
τῆς ἀδερφῆς μου τ' ἄγαλμα τὸ ἅγιο νὰ φυλάξω.

(Ἡ Ἀθηνᾶ χάνεται ἀπὸ τῶν θεατῶν τὰ μάτια, καὶ ὁ χορὸς, ἐνῶ
πάει νὰ βγῆ ἀπὸ τὴ δεξιὰ πᾶροδο, γεμάτος ἐλπίδα καὶ χαρὰ εὐχεται
στὴν Ἰφιγένεια καὶ τὸν Ὁρέστη καλὸ ταξίδι).

ΧΟΡΟΣ

Στὸ καλὸ σεῖς νὰ πᾶτε
καὶ νὰ ζῆτε εὐτυχεῖς,
γιατὶ εἴχατε τύχη καλὴ
ἀπὸ κείνους νὰ εἶστε,
πὺν σωσμὸ ἔχουν βρεῖ.
Ἐλλὰ σύ, ὦ Παλλάδ' Ἀθηνᾶ,
πὺν σὲ σέβονται ὅλοι,
καὶ οἱ ἄνθρωποι καὶ οἱ Θεοί,
θενὰ κάμωμε, ὅπως ἐσὺ
διατάξεις νὰ γίνῃ.
Γιατὶ εἶδηση ἔχω ἀκούσει,
πὺν ἄνέλπιστη καὶ χαρωπὴ.

(για τὸν ποιητὴ)

Πολυσέβαστη Νίκη,
τὴ ζωὴ μου κυβέρονα ἐσύ,
καὶ ποτὲ νὰ μὴν παύῃς
μὲ στεφάνια λαμπρὰ
νὰ στολίζῃς ἐμένα.

Τ Ε Λ Ο Σ

024000028196

ΕΡΓΑ ΤΟΥ ΙΔΙΟΥ

Σοφοκλέους: «ΑΝΤΙΓΟΝΗ»   Λογοτεχνική μετάφραση
»   «ΟΙΔΙΠΟΥΣ ΤΥΡΑΝΝΟΣ»   »   »